

230700
AZ ERDÉLYI ZSIDÓ NEMZETI SZÖVETSÉG

XVI.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

konferenciája

T I M I Ş O A R A

5700 Tévét 12-13-14 – 1939 december 24-25-26

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség konferenciai jelentése

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség XVI. konferenciája

Timișoara 5700, Tévét 12-13-14
1939 december 24-25-26

A ZSIDÓ NEMZETI SZÖVETSÉG
PALESZTINAHIVATAL
WIZO FODERÁCIÓ
KEREN KAYEMETH LEISRAEL
KEREN HAYESOD

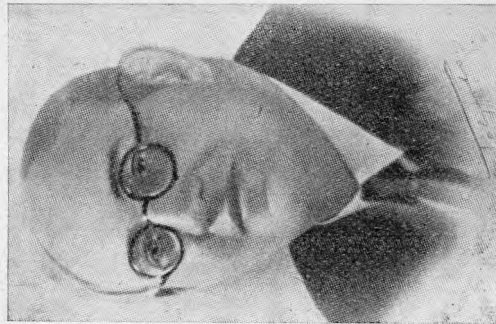
J E L E N T É S E,
5697-5698-5699 évi működéséről

BCU Cluj-Napoca



RBCFG 2009 01703





BCU Cluj / Central University Library Cluj



BEVEZETÉS

A zsidó nemzeti ujjaszületés mozgalmának a Cionista Világszervezetnek szerves részeként a XVI. országrészi konferencia elé terjesztendő jelentésünket a cionizmus eseményeire és az eréc jiszraéli helyzetre vetett rövid áttekintéssel kívánjuk bevezetni.

Abban a két és fél éves periódusban, mely a XV. konferencia óta telt el, a zsidóság történelmében minden tekintetben sorsdöntő fordulatok következtek be.

Ebben az időszakban két világkongresszus zajlott le, a felosztás tervén vajudó XX. és a nemzetközi feszültség árnyékában keresztülhajszolt XXI. kongresszus, melyek mindegyike korszakalkotó jelentőségű. Mert bár a XX. kongresszuson feltételelesen elfogadott felosztási terv a nemzetközi helyzet alakulása miatt nem került végrehajtásra, mégis ez volt az első cionista kongresszus, mely hivatalos helyről jött javaslat formájában első ízben foglalkozott — ha megszükitett formában is — a Zsidó Állam megalakításának kérdésével és ha a terv egyelőre le is került a napirendről, a zsidó s nemzsidó köztudatba berögzítődött és nemzetközi politikai tényezők előtt is valóságként szerepelt a herzli gondolat kiteljesedésének lehetősége, sőt szükségessége. A XX. kongresszus pedig az egész zsidó nép sorsáért való felelősséget viselve impozáns erővel nyilvánította ki az egység gondolatát és tette tudatossá a kisszámú jiszuv biztonságának felismerését a hatalmas galuti zsidóság tragikus helyzetével szemben. A XXI. kongresszus a mozgalom megerősödésének és térhódításának következményeit számította le a szervezet nagyvonalú kiépítésének tervében, amit

azonban sajnos a közbejött nemzetközi események miatt nem követhetett a megvalósítás munkája.

Ugyanebben a konferenciai periódusban voltunk szomorú szemlélői az ausztriai, csehszlovákiai és lengyelországi zsidóság tragikus összeomlásának, mely végzetes következetességgel követte nyomon a németországi zsidóság megsemmisülését. Szilárdan él bennünk azonban az a hit, hogy a zsidóságnak ezek a családjai újból bele fognak kapcsolódni a zsidó sorsközösségbe amelynek keretében nélkülözhetetlen és soha nem pótolható feladatokra vannak kiszemelve.

De ugyanebben a konferenciai periódusban volt alkalmunk elégtétellel és bizakodással megállapítani, hogy Erec Jisraél zsidósága egy egészen új, történelmünkben kétezer év óta nem tapasztalt módon és hősiességgel vészelté át a több mint három éves terror megpróbáltatásait, melyből megerősödve került ki. Hatvan új települési pont, a telavivi kikötő, az ipar és mezőgazdaság fejlődése hirdeti a nemzeti alapon, tervszerűen történt település szilárd ellenállóképességének tükrében a cionista világszemlélet gyakorlati megvalósításának helytállóságát, a tizezrével befogadott hontalan pedig azt a felmérhetetlenül fontos szerepet, melyet Erec Jisraél a galut zsidósága részére van hivatva betölteni.

Ugyanebben a konferenciai periódusban értük meg, hogy a feltétel nélküli bevándorlás elve a gyakorlatban megvalósult. Ennek jelentőségét az erdélyi zsidó közönség is fel tudja mérni.

És végezetül ebben a konferencia periódusban kellett megérnünk egy új európai háborút, melynek kihatását ugyan a cionista célkitűzésekre előre nem láthatjuk, de mint ahogy az előző háború hozta meg a cionizmus aspirációinak nemzetközi elismerését, ugyanúgy várhatjuk, hogy ez a háború a jisuv fontos poli-

तिकai, katonai és gazdasági szerepénél fogva közelebb hoz céljaink megvalósításához.

Az ezeknek a céloknak a szolgálatában álló munka egy szerves része a Zs. N. Sz. tevékenysége, melynek két és fél éves időszakáról tesz jelentést jelen beszámoló.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség tevékenysége

5697 IJJÁR — 5700 KISZLÉV
1937 ÁPRILIS — 1939 DECEMBER

Áttekintés

A közbejött események hozták magukkal, hogy az erdélyi cionizmus legfőbb alkotmányos fórumának, a XVI. konferenciának a XV. konferencia után csak több mint két és fél évvel nyílik alkalma ennek a periódusnak a tevékenységi beszámolóját meghallgatni és a következő munkaperiódus irányvonalait megszabni.

Bár ez alatt az idő alatt egy Nagyintézőbizottsági ülés és egy országos jellegű értekezlet tárgyalta meg a függő kérdéseket, a következőkben átfogó, teljes és egész képet kívánunk nyújtani a most bezáruló konferenciái periódusról.

Általános áttekintéssel kezdve ebben a periódusban magának a mozgalomnak és minden tevékenységi körének örvendetes fejlődése és jelentés fellendülése állapítható meg. Természetesen ezen fellendülés hátterében fel kell ismernünk a külső körülményeknek azon behatását is, amelynek nyomása alatt az erdélyi zsidóság a külföldi zsidósággal történt tragikus eseményekből a cionista világszemlélet elvi és gyakorlati

álláspontját látta igazolva. Ugyanakkor azonban kétségtelenül szerepe volt a cionizmus eme fellendülésében a Zs. N. Sz. és a cionista intézmények vezetősége által végzett céltudatos tevékenység. Ilyenformán, miután az erdélyi zsidóságot fokozódó mértetű deklasszalódás növekvő kényszerűséggel vezették az állandóbb jellegű megoldás szükségességének felismeréséhez, azok a gyakorlati lehetőségek viszont, melyeket Erec Jisraél — és ma már csak Erec Jisrael — nyújt az erdélyi zsidó ifjúságnak, önkéntelenül állították előtérbe a cionista világszemléletet, a külső és és belső körülmények eme szükségszerű találkozásából megszületett lélektani adottságot az erdélyi cionizmus irányító szervei eszmei és gyakorlati térhódításban számították le.

Az erdélyi cionizmus fejlődése mozgalmi szempontból ebben a konferenciai periódusban a felnőtt és ifjúsági tábor számszerű növekedésében, a szervezeti élet elmélyülésében, a külső munka kiszélesedésében a gyakorlat tükrében pedig a KKL bevételeinek megkétszerezésében, a KH bevételeinek megnégyszerezésében, a sékeleredmény 50 százalékos emelkedésében nyert kifejezést. Ezek az eredmények lehetőséget nyújtottak a hivatalos apparátus kiépítésére és megerősítésére, a nevelő ismeretterjesztő és szervező munka minden ágának elmélyítésére. A Zs. N. Sz. az 1930—1937-es konszolidációs korszak után ebben a konferenciális periódusban belépett fejlődés korszakába.

Ennek a fejlődésnek külső bizonyítékaul szolgál, hogy az erdélyi cionizmus eredményein mit sem változtattak azok a külső akadályok, amelyek éppen ebben a konferenciális periódusban is tornyosultak az Alapok munkája elé. Az akadályok elhárulása után a tevékenységet ugyanolyan mederben és körülmények között, sőt eredménnyel folytattuk.

Ebben a konferenciális periódusban zajlott le a

Jabotinsky-párt szervezkedése és bomlása, amely a konjunktura hatása alatt ugyan nagy méretekben indult meg, de eredményében a legcsekélyebb káros behatást sem gyakorolta a Zs. N. Sz.-re. Voltak és vannak mindig a zsidó közéletben, akik a körülmények alakulását egyéni céljaik elérésére akarják kihasználni és a revizionista szervezkedés Erdélyben nyomó részben erre volt alapozva. Ez a szervezkedés az alija bet-konjunktura beköszöntésének köszönhetette letét és kizárólag arra volt alapozva. A Zs, N. Sz. természetesen egy pillanatig sem kívánta a maga érdekeit hasonló eszközökkel megvédeni és bizva az erdélyi zsidóság józan ítélőképességében, álláspontjának igazát felvilágító munkával szolgált. A Merkaz Hanoaron keresztül kiadta Kleimann Mósá Jabotinsky-ról szóló brosuráját, ezenkívül pedig KIB-jegyzőkönyvek és körlevelekben szögezte le álláspontját.

Ennek a munkának, valamint annak a körülménynek a következtében, hogy az erdélyi zsidó közvélemény fokozatosan meggyőződést szerzett a revizionisták alija-ígéreteinek fantasztikus voltáról, a Jabotinsky-szervezet rövid működés után feloszlott és megszűnt létezni.

Az erdélyi cionista mozgalom rendszeres beindulásának 21 éves fordulóján kétségtelenné vált, hogy hordozója a Zsidó Nemzeti Szövetség új teremtményét, honosított meg az erdélyi zsidó közéletben, egy egész generáció lelki beállítottságát formálta át, kéréteinek kiépítésével pedig egyedülállóan átfogó szervezetet hívott életre egy egyedülállóan konstruktív és produktív munkakör betöltésére.

Bár a konferencia feladatai közé tartozik, mégis mielőtt az elvégzett munkáról szóló beszámoló részleteibe kezeznénk, meg kell emlékeznünk azokról a vezetőről és munkatársakról, akik ebben a konferenciális periódusban hullottak ki sorainkból és akiknek

elvesztését olyan nagyon megérzi az egész erdélyi mozgalom. Erdemeik méltatására a konferencia fog visszatérni, ezuttal csak a vezetők munkásságát ismer-tetjük, hogy emlékeiket ebben a keretben is megörö-kítsük.

V e r m e s E r n ő a Zsidó Nemzeti Szövetségnek 1930–1937-ig volt elnöke.

Egy egész életen át tartó fáradhatatlan és meg-alkuvást nem ismerő önzetlen cionista tevékenység után korán, 53 éves korában ragadta el a halál az erdélyi cionizmusnak ezt az országhatárokon túl is jól ismert vezéralakját, kinek erőteljes egyénisége hosz-szú időkre rányomta a bélyegét az erdélyi cionizmus külső és belső képére. Vermes Ernő harminc éves cionista közéleti munkásságának kezdetén a Bán-ságban végzett úttörő tevékenysége után, az egész or-szágrész cionizmusának centrális figurája lett és az is maradt élete végéig. Közvetlen a háború után alapi-totta meg az „Uj Kor“-t, melyet hosszú ideig szerkesz-tett. A temesvári helyicsoportnak elnökeként a Zs. N. Sz. országos kérdéseiben és a konferenciákhoz dön-tő szava volt, 1930-ban pedig a Zsidó Nemzeti Szö-vetség elnökévé választották. Elnökségének hét éves periódusa alatt páratlan tevékenységet fejtett ki az erdélyi cionizmus irányításának minden munkaterüle-tén. Nevéhez fűződik az átszervezés és konszolidáció nagy teljesítménye és az a tisztelet, mellyel az egész erdélyi zsidó közvélemény megalkuvást nem ismerő, önzetlen és puritán jellemét vette körül, volt a kiindu-lási pontja a cionizmus mindinkább növekvő megbecsülésének.

1913-tól kezdve ugyyszólván minden világkongresz-szuson delegátusként vett részt és alig volt év, amikor Erce Jisraelt fel ne kereste volna. Ismerték és őszinte tisztelettel vették körül az összes mértékadó cionista

körök, amelyek személyében az erdélyi cionizmust látták képviselve.

Betegsége kényszerítette a cionista közügyektől való visszavonulásra és korai halála pótolhatatlan veszteséget jelent az erdélyi mozgalomnak.

Dr. Szegő Ernő, a Zsidó Nemzeti Szövetség társelnöke, a mozgalom egyik legrégibb és legkitartóbb harcosának halálát az egész erdélyi cionista közvélemény mélyen fájlalja.

Reitter Ernő, a Kisintézőbizottság tagja, a kongresszusi FVB többszörös elnöke egész fiatalon 47 éves korában költözött el az élők sorából. Reitter Ernő az erdélyi cionizmus egyik legismertebb és leglendületesebb egyénisége volt, aki a Hitachdut Barisszia közvetlen vezérkarához tartozva az egész cionista ifjúság érdekében dolgozott előbb csak temesvári, az utóbbi években országos jellegű tevékenységével.

Ekstein Berthold nem hosszú ideje aktiválódott a cionista közügyekben, de annál lelkiismeretesebb és fáradhatatlanabb munkával járult hozzá az erdélyi cionizmus és a központi intézmények fejlesztéséhez. A Kisintézőbizottság tagja, az Országos Ellenőrzőbizottság elnöke és a KH ügyvezető elnöke volt.

Hirsch Simon pontosan 20 éves, lelkes és eredményes cionista munkásságára tett pontot hirtelen bekövetkezett tragikus halála. Megrendíthetetlen hite és önfeláldozó munkakészsége különleges helyet és őszinte szeretetet biztosított neki az erdélyi cionista táborban. A Barisszia Nöszitjának vezető tagja, az utóbbi években pedig a Keren Kayemet főtitkára volt.

Hirsch Helén majdnem egyidőben hunyt el férjével.

Többi halottaink névsora:

Dr. Fuchs Albertné, Groszman Dezső, dr. Grosz Ignác ARAD.

Dr. Kugel Dezső BRAD.

Boskovits József, dr. Rosenfeld Salamon, dr. Klein Miksa, Mandelbaum Izidor, Herskovits Imre, Grün Mór CLUJ.

Ripper Frida FĂGĂRAȘ.

Farkas Baruch segédrendőr Erec Jiszraélben GHERLA.

Grün Sámuel HATEG.

Neumann Miksa, Bruder Aladár, Reisner Adolf LUGOJ.

Gábor Salamon, dr. Landesberg Henrik NADLAC.

Dr. Kálmán József ODORHEIU.

Deutsch Vilmos, Fischer Dezső, Frankl Hermann, Goldstein Ernő, Grosz Pál, Lederer Dávid, Szinai Jakab, Träger Pinkas, Friedmann Ábrahám, Weitzen Sándor REȘITA.

Dr. Weisz Arnold, Szegál Izidor, dr. Molnár Gyuláné, özv. Singer Jakabné TIMIȘOARA.

Bernáth Avigdor TURDA.

* * *

A Zsidó Nemzeti Szövetség részleges munkabeszámolója a központi vezetőség, a helyicsoportok és a különböző cionista szervezetek tevékenységét öleli fel az alábbiakban.

I.

A Zs. N. Sz. irányító szervei

1. Vezetőség

Az 1937. május 2–3.-án Oradeán megtartott XV. konferencián volt kénytelen súlyosan megrongált egészségi állapota miatt visszalépni az elnökségtől Vermes Ernő, aki 1930-tól 1937-ig vezette páratlan munkakészséggel, agilitással és lelkiismerettel a Zs. N. Sz. ügyvitelét. Az ő elnökségének ideje alatt konszolidálódtak a központi intézmények, személyét nehezen tudja pótolni az erdélyi mozgalom.

Helyébe Reiter Károlyt az Erdélyrészi Palesztinabizottság addigi elnökét választotta meg a Zs. N. Sz. élére a XV. konferencia.

Diszelnök dr. Fischer Tivadar, társelnökök Nussbaum Sámuel, dr. Jordán Viktor, dr. Marton Ernő, dr. Szegő Ernő, ez utóbbi röviddel a konferencia után elhunyt.

Ugyancsak a XV. konferencia választotta meg a Zs. N. Sz. főtitkárának dr. Mózes Lászlót, illetve erősítette meg a KIB korábbi meghívását.

2. Kisintézőbizottság

VÁLASZTOTT TAGOK

Klalcion. Szerve-

zetés Noár Hacioni: Handler Elze, Dreschler Gyula, Schacht Mose és Fischoff Menachem, majd dr. Rosenberg Oszkár.

Hitachdut Barisszia: Fried Miksa, Pető Tibor, Ing. Kardos Mihály és Bergmann Pál, majd Weinberger Józsa, Szenes Ernő, dr. Friedländer Pál és dr. Pollák Tibor.

Mizrachi és Brith Ha-

noár Hamizrachi: Kohn Hugó, Rubin Sándor, Eppler Jakab, majd Grünberger Izidor.

Brith Kibucit: Neuwelt Pál.

HIVATALBÓL TAGOK

A Zs. N. Sz. részéről: Reiter Károly elnök, dr. Mózes László főtitkár.

A Wizo részéről: Dr. Roth Dezsőné elnök, Reiter Lunka ügyvezető elnök.

AKKL országos ku-

ratóriuma részéről: Dr. Brisker Ezekiel elnök, Hirsch Simon főtitkár, majd Weinberger Nándor főtitkár

A KH országos ku- dr. Weiss Arthur elnök, Löbl La-
ratóriuma részéről: jos főtitkár.

A Palesztinabizottság részéről:

Pető Tibor elnök, majd Fried Miksa elnök, Taub Ábrahám titkár, majd Eppler Jakab titkár.

Az Ellenőrzőbizottság részéről:

Ekstein Berthold elnök, majd Neuwelt Pál elnök.

Az „Uj Kor“ szerk.: Rosenfeld Sándor.

A központi irodák könyvelője:

Stern József.

Az elnök személyes munkatársai:

Vermes Ernő, dr. Nóbel Sándor, dr. Lénárt Ernő, majd Auscher Viktor.

A Kisintézőbizottság ebben a konferenciális periódusban 41 ülést tartott, amelyeken megtárgyalta a cionista mozgalom és a Zs. N. Sz. összes időszerű kérdéseit és intézkedett a szükséges teendők felől. Állásfoglalását és határozatait jegyzőkönyvek és körlevelek útján juttatta a helyicsoporthoz és a keretébe tartozó összes szervezetek tudomására. A Kisintézőbizottság bár mint a Zs. N. Sz. fedélorganizációjának végrehajtó szerve az egyes frakciók képviselőiből állott, az erdélyi cionizmusban hagyományos egyetértés és harmónia jegyében működött.

Reiter Károly elnök egészségi okokból történt szabadságolása következtében felkérésére üléseit az utolsó két hónapban dr. Nóbel Sándor vezette le, míg ugyanezen időben és ugyanezen okból a Zs. N. Sz. ügyvitelében dr. Roth Dezsőné a kultur-, Auscher Viktor a pénzügy-, Weinberger Józsa a hach سرا, dr. Naschitz István az ifjúsági- és Rosenfeld Sándor a szervezeti reszortban működtek közre.

A reszortokba való beosztás tekintetében a KIB javaslatot fog a konferencia elé terjeszteni.

3. Nagyintézőbizottság

Elnökei:

Dr. Nóbel Sándor (Timișoara),
dr. Fried Ábrahám (Sighet).

Alelnökei: Dr. Kirschner Arnold (Lugoj), dr. Halász László (Alba-Iulia), Tihanyi Dezső (Târgu-Mureş).

Tagjai hivatalból: a Zs. N. Sz. diszelnöke, a Zs. N. Sz. elnöke, a Zs. N. Sz. társelnökei, a Kisintézőbizottság tagjai, a Cionista Biróság elnöke, a KH társelnökei.

TAGJAI VÁLASZTÁS UTJÁN

AIUD: Fenichel Endre, Rafael Rezső. ALBA-IULIA: Rosenberg Jenő, Herskovits Max, Schlesinger Sámuel, dr. Springer Sándor. ARAD: Dr. Gara Ármin, Goldschmidt Annus, Klein Mózes, Neuländer Elemér, Surányi József, Téli Izsó, Weissberger Magda, dr. Dohány Sándorné. BAIJA-MARE: Dr. Gerendi Béla, Fuchs Izsó, dr. Leuchter Zoltán. Beclean: Náthán Kálmán. BEIUS: Guttmann Géza. BISTRITA: Dr. Halberg Gyula, dr. Herczeg Paula, Pistiner Efraim. BLAJ: Hammer Hermann, Pollák Mór. BORSA: Dr. Salamon Miksa. BRAD: Fischer Sándor, Kugel Sándor. BRASOV: Dr. Fischer Béláné, Füredi Jehuda, Ing. Weisz Sándor, Szmuk Zsigmond. CARANSEBES: Mende Albert. CAREI: Kaufmann Lajos, dr. Roth Lajos. CEHUL-SILVANIE: Silberberger Miklós. CHISINEU-CRIS: Weisz Emil. CLUJ: Danzig Hillel, dr. Fischer József, Florenthal Avram, Gottlieb József, Jámbor Ferenc, dr. Kasztner Rezső, Kertész Mártonné. Klein Eljáhu, Léb Ödön, Noel Ferenc, Schwartz Ignác, dr. Schwartz Vilmos. DEJ: Bär Magda, Hochstadt Béla, Jeremiás Zoltán, Singer Zoltán. DEVA: Gál Béla, Rappaport Izsó, dr. Schechter László. DICIOSANMARTIN: Groszman Dezső. FAGĂRĂS: Genad Móse, Ripper Frida. GHEORGHENI: Dr. Klein Vilmos. GHERLA: Salamon Sándor. GHIMES: Sennensieb Ernő. HATEG: Hirsch Henrik, Neumann Hermann, Zuckermendel Sámuel. HUNEDOARA: Schilling Salamon. ILOBOU: dr. Lévy Lajos. LIPOVA: Strausz Eznő. LUGOJ:

Deutsch Béla, Deutsch István, Neumann Hugó, Szidon
 Józsefné. **MARGHITA**: Berger János, Kopper István.
MERCUREA-CIUC: Bermann Márkus. **MEDIAS**: Dr. Heil-
 per Ernő, Spitz Rubens, dr. Surányi József. **NADLAC**:
 Dr. Hollós Izsó. **NASAUD**: Tüzes Mór. **ODORHEIU**: Dr.
 Guttmann Dezső, dr. Hirsch Lajos. **ORADEA**: Dr.
 Weisz Endre, Deutsch Jenő, Epstein Samu, Epstein
 Samuné, dr. Hartstein Ignác, Kesztenbaum Zoltán,
 Leichner József, dr. Markovits Ignácné, dr. Rippner
 György, Rosenberg József, Rosenberg Mancsi, Vajda
 Endre, dr. Weinmann Gusztáv. **ORĂȘTIE**: Rubinstein
 Albert. **ORAVIȚA**: Belgráder István. **ORȘOVA**: Löwen-
 kopf Kálmán. **PETROȘANI**: Ifj. Bieber József, Schäffer
 Lipót. **REGHIN**: Grün Béláné, dr. Weisz H. Mendel.
REȘIȚA: Klein Lajos, Schimmerling József. **SALONTA**:
 Dr. Kálmán Jenő, Kardos T. György. **SĂNNICOLAUL-**
MARE: Haas Tibor. **SATUMARE**: Dr. Borgia József,
 dr. Fejes Lajos, Glück Gyula, Havas Emil, Kugler
 Zsigmond, dr. Schwartz Lajos, dr. Stern Mór, dr.
 Zinger Sándor. **SIBIU**: Friedmann Jenő, Grünberger
 József, Kohn Manó. **SIGHET**: Dr. Krausz Ferenc. Czik
 Chaim, Izsák Margit, Rooz Salamon, Szmuk Sándor.
SIGHIȘOARA: Dr. Fried József. **SOMCUTA-MARE**: Dr. Ja-
 kab Menyhértne. **SFT. GHEORGHE**: Montag Imréné.
TÂRGU-MUREȘ: Dr. Berner Mór, Darvas Mór, dr. Er-
 délyi Emil, dr. Engelberg Dezső, Fleischmann /r-
 minné, Gruber Sándor, Grünwald Károly, Halmos
 László, Hamlet Jenő, dr. Kertész Andor, Kohn Már-
 tonné, László Jakab, Révész Zsigmond. Mandl István.
TIMIȘOARA: Adler Walter, dr. Gara Dávid, Keller
 Vera, Kling Jenő, Kohn Hugó, Löbl Henrik, Mann-
 heim Lajos, Neuwelt Pál, dr. Nobel Sándorné, dr.
 Kertész, Pető Tiborné, dr. Pollák Tibor, Ritter Sán-
 dor, Rottmann Erna, Schwartz István. **TINCA**: Wein-
 berger Géza. **TOPLIȚA**: Breit Pál, Liguornik Amália,
 Lipuornik Fülöp. **TURDA**: Dr. Kassovitz Endre, dr.

Rimóczi Sándor. **UICARA**: Salamon Ernő, dr. Spielmaun Jenő. **VALEA LUI MIHALI**: Dr. Grosz Sándor, Friedmann Béla, Rosenblüth Sándor. **VIȘĂUL DE SUS**: Hager Adolf, Horovitz Jenő, Perl Wolf. **ZĂLAU**: Karl Emanuel.

TAGJAI SZERVEZETEK SZERINT

Aviva Barisszia: Bloch Sándor, Gutfried János, Grün Elemér, Kemény László, Kincs Lipót, Klein Miksa, Klein Richard, Nussbächer Joel, Seidenfeld Simon. **B'né Avoda**: Gruber Dóv, Schönfeld Ezriel. **B'né Jiszrael**: Landó Jenő. **Dor Chadas**: Dr. Fendrich Ernő. **Erec Jiszrael Haovedet**: Dr. Bleicher Alfréd, dr. Hermann Dezső, Lebovics Zoltán. **Hanoár Hacioni**: Gärtner Móse, László Márta, Ing. Lévy György, Nussbaum Sámuel, Wolf Cvi. **Hasomér Hacair**: Izsák Slómó, Székely Móse. **Tóra Umelacha**: Mairovits Ede. **Wizo**: Dr. Springer Sándorné, Treitel Izidorné, Hiller Lajosné, dr. Jordán Viktorné. **Baal Mólacha**: Kieselstein Ede, Reichenbach Sándor, Siovits Dezső.

A NIB 1938 február 20.-án ült össze Clujon. Ezt az ülést elsősorban is az erdélyi zsidóság belső helyzetének kérdései tették időszerűvé és foglalkoztatták, 83 tag és számos vendég vett részt azon. Megvitatásra került a középosztály kivándorlásának, az ifjúsági aljának, a Consiliul Sionist Superior megerősítésének, a cionisták közéleti tevékenységének és a Zs. N. Sz. galutfeladatainak kérdése. A hozott határozatok közül kiemelendő a Cionista Közéleti Tanács és az állandó jellegű központi mezőgazdasági előkészítő telep megszavazása.

ORSZAGOS CIONISTA ÉRTEKEZLET

A konferenciának külső körülmények folytán kényszerült elhalasztása országos jellegű megbeszélést tett

szükségessé, mely ugyancsak Clujon zajlott le 1939 június 8-án 51 meghívott jelenlétében. Az értekezet behatóan foglalkozott az erdélyi zsidóság belső kérdéseivel és szükségleteivel és a Zs. N. Sz. galutmunkájának irányítására megválasztotta és a legközelebbi konferenciáig hivatalba iktatta a Cionista Közéleti Tanácsot, mely cluji székhellyel a KIB hatásköre alá rendelve működik. A Cionista Közéleti Tanács elnöke Reiter Károly, akinek állandó helyettese dr. Marton Ernő, főtitkára dr. Kasztner Rezső és titkára dr. Márton Lajos, míg tagjai dr. Fischer Tivadar, dr. Fischer József, dr. Mózes László, Gottlieb József, Jámbor Ferenc, dr. Weinberger Mózes, dr. Glasner Izsák, Danzig Hillel, Florenthal Avram, dr. Klein³Elijahu, Kincs Lipót, dr. Fendrich Ernő, Léb Ödön és Schwartz Ignác.

Az országos értekezet az erdélyi zsidó intézmények együttműködésének mielőbbi megvalósítása mellett foglalt állást és létrehívta dr. Weinberger Mózes főrabbi elnöklete alatt a Vaad Hachinuch-ot, mely az erdélyi cionista kulturmunka terén van hivatva jelentős munkát végezni.

4. Ellenőrzőbizottság

A Zs. N. Sz. és az Alapok pénzügyi gazdálkodásának felülvizsgálására a XV. konferencia országos ellenőrzőbizottságot választott, melynek elnöke előbb Ekstein Berthold volt, majd tragikus körülmények között bekövetkezett halála után Neuwelt Pál, aki a Zs. N. Sz. pénzügyeinek ellenőrzését végezte.

Az ellenőrzőbizottság 1939 október 1-ig felülvizsgálta a Zs. N. Sz. pénzügyi gazdálkodásának minden részletét és azt rendbenlévőnek találta.

5. Cionista bíróság

A XV. konferencia által megválasztott Cionista Bíróság elnöke dr. Handler Rudolf, ügyésze Rosenfeld Sándor, tagjai dr. Gábor Dezső, Kohn Hugó, Márton Izidor, Mannheim Lajos, dr. Lindner Jenő, dr. Roth Dezsőné.

Az ezen konferenciát megelőző ügyek kivétel nélkül érdemleges és jogerős elintéztést nyertek.

Az 1938. évben egyetlen ügy került a Cionista Bírósághoz, mely békés kiegyenlítést nyervén határozathozatalra nem volt szükség.

Az 1939. évben 2 panasz érkezett: az egyik ügyben az eljárás a panaszos bizonyítékainak felhívás dacára be nem terjesztése és a C. B.-nak magát alávető kötelező nyilatkozat be nem nyújtása miatt szünetel, a másik ügyben a panaszos felhivatván, hogy a C. B. szervezeti és eljárási szabályzatának 5-ik pontja értelmében 2 példányban konkrét panaszt nyújtson be és ezen ajánlott levélben megküldött felhívásra válasz nem érkezvén, az eljárás nem volt megindítható.

Igy tehát jelenleg folyamatban levő ügy nincsen.

6. A Központi Iroda

A Zs. N. Sz. központi irodáját 1937 január 1. óta dr. Mózes László vezeti.

A központi irodának a Zs. N. Sz. szűkreszabott pénzügyi lehetőségei mellett az első időben igen sok nehézséggel kellett megküzdenie, így pl. egészen ennek az évnek az áprilisáig mindössze egy félnapos irodai munkaerő állott rendelkezésére. A pénzügyi helyzet megjavulása és viszonylagos megszilárdítása lehetővé tette az iroda kereteinek és munkalehetőségeinek ki-
szélesítését, magának az irodának kellő berendezését,

mely ilyenformán meg tud felelni a feladatának. Ezt a célt szolgálta Rózsa Györgynek mint titkárnak felvétele a központi iroda munkaeői közé ezév júliusában.

A központi iroda hajtotta végre a KIB határozatait. Ebben a minőségben közvetlen és levelezési kapcsolatban áll a helyicsortokkal és a Zs. N. Sz. keretei közé tartozó szervezetekkel, valamint a felsőbb cionista fórumokkal, melynek során.

5697-ben 1896 levelet, 34 KIB jegyzőkönyvet, 24 körlevelet, 5 sékelkörlevelet, 4 kongresszusi választási és 5 konferenciai közleményt,

5698-ban 2019 levelet, 13 KIB-jegyzőkönyvet, 31 körlevelet, 8 sékelkörlevelet,

5699-ben 2733 levelet, 13 KIB-jegyzőkönyvet, 32 körlevelet, 21 sékelkörlevelet, 8 kongresszusi választási és konferencia közleményt készített el és küldött ki.

A központi iroda végezte el a sékelakciókkal járó munkát, melynek ismertetése azonban külön fejezetre tartozik, továbbá a 20. és 21. kongresszus delegátus-választásainak technikai részét.

A központi iroda valósította meg az Erdélyi Cionista Kulturközpontnak a könyvek kiadásával, nyomtatásával, kezelésével járó összes munkálatait.

A központi iroda irányította és készítette elő 5698 és 5699-ben a Masz Hahisztadrut-akciót, valamint végezte szervezési és propaganda-tevékenységet, mely beszámolónknak egy külön fejezetét képezi.

Ugyancsak a központi iroda tevékenységi köréhez tartozott a palesztinai kirándulások rendezése és egyéni utazások közvetítése, melynek során 5697-ben 32 személy, 5698-ban 28 személy és 5699-ben 22 személy palesztinai utazását készítette elő és bonyolította le. Adminisztrációjának a rendezése után ezt a munkakört a timişoarai Palesztinahivatal vette át.

II.

A Zs. N. Sz. kapcsolatai a cionista forumokkal és zsidó intézményekkel

1. A Cionista Világszervezet

A Zs. N. Sz. vezetősége ebben a konferenciái periódusban is igen élénk és intenzív levelezési kapcsolatban, valamint a kongresszusok alkalmából személyes összeköttetésben állott a jeruzsálemi és londoni Executívával, mely több ízben adott kifelyezést az Erdélyben végzett cionista munkával szemben legteljesebb elismerésének. Így a 20. de főleg a 21. kongresszus elé terjesztett Executiva-jelentés különösen kiemeli a Zs. N. Sz. magas színvonalon álló szervezettségét és az Erdélyre oly jellegzetes harmóniát és egységet a cionista munkában.

A függő ügyek elintézésén és az állandó jellegű tájékoztatókon kívül külön kapcsolatot tartottunk fenn az ifjúsági alija jeruzsálemi központjával és az Executívát, valamint az Alapok főirodáit képviselő Vaad Mösutaffal, mely a galuti kulturmunka és ifjúsági nevelés elősegítésére alakult.

A nemzetközi helyzetnek tulajdonítható, hogy sürgetésünk ellenére mindössze a legutóbbi időben, 1939 november 29–30.-án látogatta meg Erdélyt Executiva-tag, J i c h a k G r ü n b a u m személyében, aki a KIB-et részletesen tájékoztatta a mozgalom és a jisuv helyzetéről, valamint Temesváron és Kolozsváron kitünően sikerült meetinget tartott.

2. Consiliul Sionist Superior

Kevésbé voltak harmonikusnak mondhatók kapcsolataink a bucuresti szervezettel. A Consiliul Sionist Superior aktiválását az akkori helyzetből adódó feladatok felismerése következtében éppen mi kezdeményeztük és az 1938 február 8-ára összehívott országos cionista értekezleten egy zsidó képviseleti szervvé való kiépítését sürgettük. Ez a tervünk azonban sajnálatos módon nem valósult meg.

A 20. kongresszus romániai delegátusai Genfben újból kimondták az országrészi cionista szervezetek federalizálásának szükségességét, az 1939 október 1-re Bucureştibe összehívott értekezlet azonban a kellő előkészítés és a megvalósítás tényezőinek hiányában kevés gyakorlati munkát végzett.

1939 december 3-án Jicchak Grünbaum jelenlétében újból megtartott országos cionista értekezlet elvében kimondta a Romániai Cionista Federáció megalakulását, amelyhez azonban a Zs. N. Sz. csak teljes autonómiájának fenntartásával csatlakozott és előfeltételként kötötte ki, hogy a többi országrészekben is megfelelő szervezetségű fedélszervezeteket (Territorial-Verbände) kell alakítani. A Zs. N. Sz. kivonta az országos federáció hatásköréből és továbbra is autonóm működési területének nyilvánította az Executívával való kapcsolatot, a sékelakció és kongresszusi választások, kulturtevékenység és sajtó, helyicsoporatokkal, frakciókkal és szervezetekkel való érintkezés és valamennyi gyűjtőakció megrendezésével összefüggő összes erdélyi kérdéseket.

A Zs. N. Sz. jelentős fejlődésnek tartaná a romániai cionista munka egységes keretbe való foglalását és reméljük, hogy erre az ókirályságbeli cionizmus egységének helyreállítása és a többi országrészi szervezetek megalakítása révén sor is fog kerülni.

3. Erdélyi zsidó intézmények

A Zs. N. Sz. a cionizmus hagyományaihoz hiven megalakulása óta programjába iktatta az erdélyi zsidó közösségi munka minden területét és ennek megfelelően működése folyamán különböző közérdekű intézményeket hívott életre és támogatott, valamint a meglevőkkel a legjobb kapcsolatok kiépítését szorgalmazta.

Kétségtelen, hogy a Zs. N. Sz. jelentős teljesítményeivel és a cionista világszemlélet meghonosítása révén aktivált közéleti vezetői révén történelmi miszsiót végzett Erdélyben.

Ugyanabból az elgondolásból kiindulva, amely annak idején a belpolitikai vezetést a Palesztina-munkától különválasztotta, a Zs. N. Sz. vezetősége az erdélyi galutmunka irányítására életrehívta ebben az évben a Cionista Közéleti Tanácsot és annak közvetítésével közeledést keresett a hitközségekkel az erdélyi zsidó gazdasági és szociális feladatok egységesített megoldására. A nyugati szertartású hitközségek kongresszusa a Zs. N. Sz.-szel való együttműködési készségét ki is mondta és az azután lefolytatott tárgyalások eredményeképpen határozatba ment, hogy a Szociális ügyosztály a Zs. N. Sz. és a hitközségek részvételével paritásos alapon — melyben az orthodoxia képviselőinek helyett biztosítottak — megalakulva fogja ezt a munkakört betölteni.

A Zs. N. Sz. ettől az egységesítéstől és rendszerítéstől a többi között az erdélyi zsidó ifjúság chaluci átrétegesítésének és ereci kivándorlásának megoldását várja el, mely feladat nemcsak hogy közérdek, de az egyedüli konstruktív megoldás, mint ahogy az utóbbi hónapok eseményei bizonyítják.

III.

Aliját noár és Alija bét

Bár az alijáról szóló beszámoló a Palesztinahivatal jelentésének a keretében tartozik, annak két formája a Zs. N. Sz. közvetítésével valósult meg.

ALIJÁT NOÁR

(Az ifjúsági alija olyan 14-17 évesek kivándorlását jelenti, akik kiképzésüket valamelyik erec-jiszraeli mezőgazdasági intézmény keretében két év alatt nyerik el és ennek eltelte után palesztinai állampolgárokká válnak.)

Az ifjúsági aliját először a németországi zsidóság tömeges kivándorlása kapcsán valósították meg és a Miss Henriette Szold vezetése alatt Jeruzsálemben működő ifjúsági alija-központ jelentős összegek felett rendelkezve a kivándorlók két éves kiképzésének és ellátásának költségeiből bizonyos részt vállalt át.

Az ifjúsági aliját hosszas utánjárások és tárgyalások után a palesztinai kormány Romániára is kiterjesztette és miután megfelelő mezőgazdasági iskolát sikerült találni a romániai ólék befogadására, indult meg a beszerzés munkája.

Az első csoport 1938 novemberében indult el Romániából, ebből 25 a meir-sféjai mezőgazdasági iskolában és 5 a talpiothi WIZO-iskolában nyert elhelyezést. Az előbbi helyen 9 és az utóbbin 2 erdélyi nyert felvételt, közöttük egy teljesen ingyenesen, kettő pedig lényegesen redukált részvételi díj mellett.

1939 novemberében indult el a romániai ifjúsági alija második csoportja a ben-semeni mezőgazdasági iskolába, 21 óle közül 7 volt erdélyi.

Az ifjusági alija egyre növekvő fontosságát és szükségességét bizonyítja, hogy míg az első évben összesen 14 jelentkező, eddig ebben az évben már 63 jelentkező volt Erdélyből. A rendelkezésre álló helyek korlátozottsága azonban sajnos nem teszi lehetővé az igények teljes kielégítését, mivel ebben a kategóriában a palesztinai kormány Románia részére minimális lehetőségeket nyújt. Arra vonatkozó tárgyalásaink viszont, hogy Erdély közvetlenül kapjon kvótát Jeruzsálemből és így a bucurești irányítást, amelynek módszereivel és kivitelével nem értünk egyet, kiküszöböljük, ez ideig még nem vezettek eredményre.

ALIJA BÉT

A mindinkább növekvő zsidónyomor és a közép-európai kivándorlási kényszer, valamint az angol kormánynak a Fehér Könyvben lefektetett új Palesztina-politikája vezettek ahhoz a megmozduláshoz, amely a palesztinai bevándorlási korlátok szétfeszítését kísérelte meg. Ez az alija bet, mellyel Erdély eleinte csak az átutazó emigránsok révén ismerkedett meg, de amely később hihetlen mértékben kezdte foglalkoztatni a közvéleményt. A certifikátnélküli alija lehetőségeit — különösen az első időkben — a legsajnálatozabb visszaélések és nyereszkeskedési vágytól hajtott magánakciók igyekeztek saját céljaikra kihasználni. A toborzásban előljártak a Jabotinsky-féle (revizionista) szervezet emberei, akik organizációjuk egész létjogosultságát Erdélyben az alija bet-tel igyekeztek igazolni és arra építeni. Minden kritérium nélkül eszközölt, csak propaganda és pénzszerzési célokat szolgáló agitációjukkal sok hiábavaló reménykedést keltettek, méreteiben túlzott megmozdulást idéztek elő és az alija bet tényleges és felelősségteljes intézőinek rengeteg

kárt okoztak. Akciójuknak természetesen végezetül kudarcba kellett fuladnia. Hogy mi történt az erre a célra általuk gyűjtött pénzekkel, arról ugyan nincs tudomásunk, de a köreikben utóbb felmerült viták és egymást vádoló körleveleik némileg következtetni engednek.

A Zs. N. Sz. már kezdetben is sajtóközlemények és körlevelek formájában óvatosságra intette a cionistákat és arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alija betnek a konstruktív országépítő munka keretébe kell beilleszkednie, tehát annak összetételében a hangsúlyt a chalucelemek kivándorlására kívántuk helyezni, természetesen ugyanakkor helyet biztosítva azon produktív szervezeti elemeknek is, akik az összes követelményeknek megfelelnek.

Az ezen az alapon összeállított alijacsoportok megfelelő előkészítés és elrendezés után indultak el és érkeztek meg igen jelentős mértékben járulva hozzá az erdélyi zsidó ifjuság elhelyezkedésének megoldásához.

Ennek az alijának a támogatására a hitközségek és különböző intézményektől hozzájárulást sikerült biztosítani egyelőre csak 400.000 lei erejéig, azonban az időközben mindinkább nyilvánvalóvá vált jelentősége következtében az erdélyi zsidó közvéleményben és zsidó intézményekben hajlandóság mutatkozik ennek a kérdésnek rendszeresített megszervezésére.

Ebből a célból meg is alakult a Zs. N. Sz., Palesztinabizottság és timişoari hitközségközi bizottság vezetőségeinek közbenjöttével a Hisztadrut Hachsarat Olim, melynek az alija kiválogatása és egy megfelelő pénzügyi alap megteremtése a hivatása.

IV.

Szervezés és propaganda

A Zs. N. Sz. központjának ez a két tevékenységi ága szorosan összetartozik és bár tulajdonképpen a központi cionista munka minden megnyilvánulását ebbe a fejezetbe lehetne sorolni, a következőkben rövid szemléltetés céljából csak azokat a ténykedéseket fogjuk felsorakoztatni, melyeknek közvetlen kihatása a szervezés és a cionista propaganda céljait szolgálta,

Általánosságban megállapítható, hogy a Zs. N. Sz. szervezete szilárd alapokon nyugszik, amely minden megrázkodtatás nélkül át tudott hidalni az elmúlt több mint két évtized alatt minden külső és belső nehézséget, elvi differenciálódást és személyi változásokat.

1. Szervezés

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A Zs. N. Sz. szervezési munkája közvetlenül a központi és vidéki megbizottak látogatásában és a körzeti szervek felállításában nyilvánult meg.

A szervezéshez tartozik az egyes alcsoportoknak tevékenységük megerősítése céljából való szubvencionálása is, ami által az illető szervezetek organizatórikus működését kívánta a központ megkönnyíteni és elősegíteni. Így tehát ezt a célt szolgálták azok a segélyösszegek, amelyeket — a hachsara-telepek szubvencionálásán kívül — különböző szervezeteknek folyósítottunk és pénzügyi jelentésünkben részletezünk és amelyek a cionista szervezési munkát a következő négy irányban voltak hivatva támogatni:

A Machleket Hecharedim útján a vallásos zsidóság, a Merkaz Hanoár útján az ifjúság, a Baal Melacha útján az iparosok, a Makkabi útján a zsidó sportszervezetek felé. A folyósított segélyek összege

jelentéktelen és túl szűk a segélyezetttek köre is. Ed-digi pénzügyi helyzetünk azonban nem engedte meg egy nagyobb vonalú szervezési politika bevezetését. a jövő évi költségvetésünk van hivatva ezt a hiányt pótolni és az összes ifjúsági szervezetek szubvencio-nálását lehetővé tenni.

LÁTOGATÁSOK

Az erdélyi cionizmusnak a közelmúltban sajná-latos módon alig volt alkalma külföldi cionista ven-dégek látogatását fogadni

Dr. Arthur Hantke

Elijahu Dobkin

Richard Lichtheim és

Jicchak Grünbaum

tartózkodtak egy-egy napot Erdélyben. Utóbbi Timi-soarán kívül Clujot is meglátogatta. Ezenkívül

a KKL delegátusai: Cluj / Central University Library Cluj

Haezrachi (Jeruzsálem), De Shalit
(Tel-Aviv), Karger (Jeruzsálem),
Clara Dachner (Cernauți), Gronich
(Cernauți), Bató Lajos (București),

a KH delegátusai:

Dr. Rachel Klompus (Tel-Aviv),
dr. S. Kanowitz (Tel-Aviv), Jicchak
Hecht (Tel-Aviv), dr. J. Mann
(Cernauți),

valamint dr. Landsberg a Rassco igazgatója látogatták
meg Erdélyt.

KÖZPONTI LÁTOGATÁSOK

Reiter Károly: Arad, Brașov, București, Lu-goj, Cluj, Oradea, Târgu-Mureș.

Giskalay János: Brașov, Gheorgheni, Re-șiță, Târgu-Mureș.

Dr. Handler Rudolfné: Aleșd, Bistrița, Brașov, Carei, Cluj, Dej, Făgăraș, Jibou.

Löbl Bözsi: Alba-Iulia, Baia-Mare, Carei, Deva, Hațeg, Lipova, Oradea.

Dr. Mózes László: Alba-Iulia, Aiud, Arad, Baia-Mare, Bistrița, Borșa, Bratca, Brașov, Carei, Cluj, Dej, Deva, Făgăraș, Hațeg, Jibou, Lipova, Lugoj, Lupeni, Mediaș, Mercurea-ciuc, Nadlac, Odorheiu, Oradea, Petroșan, Reghin, Reșița, Satu-Mare, San-Nicolau-Mare, Sibiu, Sighet, Șimlăul-Silvaniei, Sf.-Gheorghe, Trg.-Mureș, Turda, Valea lui Mihai, Vișăul de Sus, Vulcan, Zalău, București. Ifjusági mosávák: Nalaț, Someșeni, Eremitul, Răcăuțaș, Hațeg.

Dr. Naschitz István: Arad, Cluj.

Dr. Nóbél Sándor: Arad, Lugoj.

Reiter Lunka: Arad, Cluj, Gheorgheni, Oradea., Satumare, Târgu-Mureș.

Rosenfeld Sándor: București, Cluj, Târgu-Mureș.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dr. Roth Dezsőné: Arad, Carei, Cluj, Oradea, Satumare.

Weinberger Józsa: Alba-Iulia, Arad, Brașov, Cluj, Gheorgheni. Lugoj, Oradea, Reghin, Satumare, Sibiu, Târgu-Mureș.

KÖRZETI LÁTOGATÁSOK

Dr. Bleicher Alfréd (Alba-Iuliu): Aiud, Teius.

Dr. Halász László (Alba-Iulia): Blaj, Cluj, Deva, Oraștie, Teius.

Dr. Marton Ernő (Cluj): Arad, București Timișoara.

Jámbor Ferenc (Cluj): București, Oradea. Gottlieb József (Cluj): Hațeg.

Danzig Hillel (Cluj): Alba-Iulia, Arad, Hațeg, Mediaș, Oradea, Sighet, Timișoara.

Bermann Márkus (Miercurea-Ciuc): Ghimes-Faget.

Dr. Weisz Endre (Oradea): Aleșd, Beius, Bratca, Marghita, Târgu-Mureș.

Dr. Jordán Viktor (Satumare): Carei, Sighet, Valea lui Mihai.

Kugler Zsigmond (Satumare): Baia-Mare, Carei, Cehul-Silvaniei, Jibou, Șimleul-Silvaniei, Valea lui Mihai, Zălău.

Dr. Révész Béla (Sibiu): Făgăraș.

Darvas Mór (Târgu-Mureș); Brașov, Gheorgheni, Miercurea-Ciuc, Reghin, Valea lui Mihai.

Liquornik Fülöp és Amália (Toplița): Borsec, Ditrau, Deda, Gheorgheni, Ghimes-Faget, Lunca Bradului, Tulghes, Brașov, Făgăraș, Gheorgheni, Reghin, Sft. Gheorghe.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

KÖRZETI TITKÁROK LÁTOGATÁSAI

Dr. Bárdos Imre (Oradea): Aleșd, Arad, Beius, Borod, Bratca, Huedin, Marghita, Oșorheiu, Salonta, Tileagd, Tinca.

Fischhoff Emil (Cluj): Bistrița, Dej, Gherla, Mociu, Nășud, Turda.

Kincs Lipót (Cluj): Gherla, Eremit, Hațeg, Răcăuțaș.

Klein Armand (Satumare): Bistrița, Baia-Mare, Baia-Sprie, Carei, Cehul Silvaniei, Halmeu, Dej, Jibou, Surduc, Seini, Sighet, Somcute-Mare, Zălău.

Mihály Aladár (Satumare): Baia-mare, Carei, Cehul-Silvaniei, Jibou, Halmeu, Seini, Șimleul Silvaniei.

Ing. Weiss Haus György (Brașov): Făgăraș, Ghimeș-Faget, Sibiu.

KÖRZETI IRODÁK

A cionista adminisztráció kiépítése útján — ami tulajdonképen minden rendszeres és szervezett munkának az alapja — a Zs. N. Sz. és a központi cionista intézmények igyekeztek a munka folytonosságának és állandóságának lehetőségét azokra az időszakokra is biztosítani, amelyek két központi látogatás közé esnek, s ezt kielégítő módon csak állandó jellegű munkaerők beállításával lehetett megoldani. Ez volt a kiindulási pontja a körzeti irodák felállításának, amely az akciók előkészítése, végrehajtása, új munkaterületek felkutatása és új munkatársak megszerzése révén olyan beruházást jelentett, ami a fejlődés előfeltételének és ugyanakkor racionálisnak tekintendő.

Az elmúlt konferenciális periódusban a következő körzeti irodákat szerveztük meg időrendbeli sorrendben:

Cluj (Turda, Somes, Bistrița megyékkel)

Körzeti vezetőség: Gottlieb József, Weinberger Nándor, Kertész Mártonné

Iroda vezetője: Fischhof Emil, majd Kincs Lipót
az iroda még 3 segédmunkaerővel dolgozik.

Oradea (Bihar megyével)

Körzeti vezetőség: dr. Weisz Endre, Epstein Samu, Diósi Béla

Iroda vezetője: dr. Bárdos Imre. Az iroda még két segédmunkaerővel dolgozik.

Satmare (Satumare és Salaj megyékkel)

Körzeti vezetőség: dr. Schwartz Lajos, dr. Rosenfeld Andor, Kugler Zsigmond

Iroda vezetője: Klein Armand, majd Mihály Aladár. Az iroda még egy segédmuunkaerővel dolgozik.

Braşov (Braşov, Treiscaune, Odorheiu és Sibiu megyékkel)

Körzeti vezetőség: dr. Weisz Menyhért, Sebesi Izsó és Engel Ella

Iroda vezetője: Ing. Weisshaus György

Arad (Arad és Hunedoara megyékkel)

Körzeti vezetőség: Huppert Fülöp, dr. Dohány Sándorné, Bornstein Rezső

az iroda vezetője: Erdős Zoltán volt, jelenleg be-
töltetlen.

Timişoara (Timiş-megyével)

Körzeti vezetőség: Berger Jenő, Auscher Viktor, Perényi Géza

Iroda vezetője: Kun István.

Ezekén kívül még két helyicsoport
iroda működik.

Târgu-Mureş Mureş megyére kiterjedő hatáskörrel a hcs. vezetőségének irányítása mellett Sichermann Mária irodavezetővel.

Sighet Maramureş megyére kiterjedő hatáskörrel a hcs. vezetőségének irányítása mellett Straussmann József irodavezetővel.

Bár a körzeti irodák tevékenységének eredményéről csak bizonyos idő eltelte után lehet ítéletet mondani, az eddigi eredmények alapján is azonban a hozzájuk fűzött reményeket beváltották.

A cionista tisztviselői kar utánpótlásának kérdése viszont nehézségekbe ütközik, melyekre nem sikerült még kielégítő megoldást találni. A közbejött események megakadályozták azon javaslatunk megvalósítását, hogy az Executiva Jeruzsálemben állandó jellegű cionista propagandista — és tisztviselő — képző intézményt hívjon életre.

2. Szpropaganda

A cionista propaganda céljait szolgálta közvetve a központi irodának sokszorosításban szétküldött körlevél — és tájékoztató anyaga, a sékelakciót elősegítő felhívások, nyomtatványok és brosurák, de közvetlenül a szervezési munkát végző delegátusok látogatásai és előadásai, továbbá

- a) a Kulturközpont kiadvány-sorozata,
- b) a Merkaz Hanoár útján kiadott Mose Kleinmann brosurá („Jabotinsky útja“), melynek magyarra fordított kiadását a helyicsoportok terjesztették közel 10.000 példányban,
- c) a helyicsoportok, frakciók és ifjúsági szervezetek előadás — szemináriumsorozatai és rendezvényei, melyekről külön számolunk be,
- d) a sajtó, mely fejezetnél az Erdélyben is terjesztett „Palestina de azi“ — n kívül felsoroljuk a következő napi — illetve heti lapokat:

„Uj Kor“. A Zs. N. Sz. hivatalos orgánusaként végezte a cionista ismeretterjesztés és propaganda céljait szolgáló feladatát, mint százszázalékosan cionista szellemű hetilap. Keretében jelent meg a hivatalos közleményeken kívül a Merkaz Hanoar melléklete. Sajnálatos, hogy az erdélyi cionista tábor kevés támogatásban részesítette az „Uj Kor“-t, amelynek így nem nyílott kellő lehetősége a fejlődésre, a lap most áll átszervezés alatt és rövidesen terjedelemben és tartalomban megerősödve kerül kiadásra.

„Uj Kelet“. Az erdélyi zsidóságnak ez az egyetemes napilapja kitűnő Palesztina-hírszolgálatán kívül különösen a sékel- és Masz Hahisztadrut-akciónál végzett felkérésünkre értékes propaganda-szolgálatot, továbbá helyt adott egyéb hivatalos közleményeinknek. A lap keretében jelent meg a Baal Melacha és a cluji Mizrachi-csoport közleménye, a rendszeresen megjelenő

WIZO-mellékleten kívül. Különösen sokat várunk a zsidó kultúra és a cionista ismeretek terjesztése terén a lap szombati mellékletétől.

„Népünk”. Hosszu ideig a Jabotinsky szervezet propagandájának szolgálatába állította publicitását.

„Noar”. A Barisszia időszaki közleményeként magas színvonalú és értékes anyagot szolgáltatott az erdélyi cionista közönségnek, főképen cionista elmélet terén végzett felvilágosító és ismeretterjesztő munkájával, mely remélhetőleg folytatódni fog.

Nem sorolható szorosan ide, bár a cionista propagandát szolgálták a kongresszusi választások alkalmával kiadott röpiratok és közlemények, melyek közül kiemelendő a Klalcionista szervezet nivós és tartalmas füzeté „Az alkotó közélet” címen.

e) rendezvények és előadások. A propaganda tevékenység fejezetéhez tartoznak továbbá a helyicsoportok és szervezetek rendezvényei és előadásai, melyeket ugyan a környező áttekinthetőség és rendszeresség szempontjából itt is megemlítünk, de a helyicsoportok, illetve szervezetek tevékenységi beszámolójában fogunk felsorolni. Ennél a fejezetnél külön kiemelendő a WIZO értékes előadás- és rendezvénysorozata, melyet a WIZO központja irányított és látott el anyaggal mintaszerű rendszerességgel és amely a cionista propagandát rendkívüli módon segítette elő az egész országrészben. Ugyancsak rennkivül hasznosak voltak a KH-delegátusok rendszeres előadásai, a KKL chanuka- és purimrendezvényei, végül az ifjúsági szervezetek mosavái, vezetői szemináriumai és csoportjaik előadás-sorozatai.

A helyicsoportok állandó jellegű rendezvénye a Herzl-Bialik-ünnepély, melyet ugyyszólván mindenhol évente meg szoktak tartani.

1938 és 39-ben a legtöbb nagyobb helyicsoport

keretében tiltakozó-gyűléseket tartottak az angol Palesztina-politika ellen.

V.

Kulturtevékenység

HEBRAIZÁCIÓ

A hebraizáció ügyét a Zs. N. Sz.-nek nem állott módjában a megkívánt mértékben szolgálni, mivel egyrészt hiányzott ehhez a szükséges pénzügyi-alap, másrészt pedig a rendelkezések korlátok közé szorítják az iskolák rendszeres héber oktatását.

Ezen a hiányosságon elsősorban a helyicsoportok keretébe beállított héber nyelvkurzusok, héber ovodák alapítása és héber kiadványok révén kívántunk segíteni. A továbbiakban befolyást igyekeztünk gyakorolni a zsidó iskolákat fenntartó intézményekre a hebraizáció elmélyítésének érdekében. Ma Erdély egyszólván összes zsidó közép- és elemi iskoláiban jelentős hebraizáció folyik, ezenkívül majdnem minden városban héber nyelvkurzusok nyíltak meg és héber tanítók működnek.

A hebraizálás elősegítésére a Kulturközpont legközelebbi időn belül héber tankönyvet fog kiadni.

ERDÉLYI CIONISTA KULTURKÖZPONT

Az erdélyi cionizmus központi intézményeiből és azok, valamint a Jeruzsálemben székelő és a galuti kulturmunkát elősegítő Vaad Mösutaf anyagi támogatása mellett jött létre az Erdélyi Cionista Kulturközpont mely elsősorban is cionista ismeretterjesztő anyagot van hivatva népszerűsíteni, de későbbi feladata minden kulturtevékenységet előmozdítani és támogatni.

A Kulturközpont irányítását egy, a Zs. N. Sz., WIZO, KKL és KH megbízottaiból álló bizottság végzi, míg annak teljes munkakörét a Zs. N. Sz. központi irodája látja el.

A kezdeti és pénz-, valamint kiadásra alkalmas anyag hiányából származó nehézségeken túljutva, az Erdélyi Cionista Kulturközpont eredményes tevékenységet folytatott és ma már széles alapokra fektette jövődő munkaprogramját. Az elért eredményekkel, melyek valósággal küldetést töltöttek be a magyar nyelvű cionista irodalom hiányának pótlásában, a jeruzsálemi és a szomszédos országok cionista fórumainak a legteljesebb elismerését vívtuk ki.

Az eddig megjelent kiadványokat az erdélyi közönség kedvezően fogadta, a szomszédos országok cionista intézményei pedig igen jelentős számban vették át.

Eddig megjelent:

Alexi Bein: „A cionista mozgalom lényege és története”, mely a cionizmus fejlődésének rövid, népszerű és átfogó kompendiuma.

Salamon Goldelman: „Zsidó Nemzetgazdaság” című értékes gazdaságtani tanulmánya.

Nathan Bistrizky; „Az ifjuság utja” címén kiadott két beszéde az ifjúsági nevelés kérdéseiről.

Leó Pinsker; „Autoemancipáció”, mellyel a cionizmusnak ezt a klasszikus írását kívánta felújítani a Kulturközpont.

Alex Bein; „A cionista kolonizáció története” című hézagpótló műve most van kiadás alatt.

Az Erdélyi Cionista Kulturközpont megállapította évi programját, amelynek során a következő művek kiadása van biztosítva:

Einhorn Emil: Héber tankönyv,

Meir Grünwald: „Cionista portrék”,

Danzig Hillel: „Zsidó antológia”,

Dr. Pollák Tibor és dr. Pollák Tiborné: Palesztina földrajza.

Dr. Márton Lajos és Fischhof Emil: Az erdélyi cionizmus története.

A Kulturközpont kiadványaiból a cionista ifjúsági szervezetek a Merkaz Hanoáron keresztül 160–200 ingyenpéldányt kapnak nevelőmunkájuk megkönnyítésére és elősegítésére.

Az Erdélyi Cionista Kulturközpont első évének mérlege aktív és pénzügyi táblázataink között található.

VI.

S é k e l

Erre a konferenciális periódusra 3 év, az 5697, 5698 és 5699 sékelakciójának lezárása és elszámolása esik. Különösen az utolsó évben a sékelakció eredménye igen jelentősen növekedett és mivel a sékel elhelyezésének lehetőségei nem korlátlanok — a teljesítőképes zsidó lakosság lélekszámához vannak kötve — az eredmény további növelését a sékelmunka átformálása útján kell megkísérelni. Erdélyben teljesen téves felfogással a sékelmunkát ugyanis kizárólagos ifjúsági munkának minősítették, holott a sékel elvi és gyakorlati jelentőségének kihangsúlyozására a sékelmunkában a felnőtt cionista tábornak is részt kell vállalnia. Az ifjúság kitűnő munkáján kívül a sékelakcióban rendszeresen főképp a WIZO-csoportok működtek közre igen eredményesen.

Mind a három év folyamán az Országos Sékelbizottság a központi irodával karöltve széleskörű propagandát fejtett ki, mely a sékeleredmény növelésének célján kívül nagy mértékben szolgálta az általános cionista propaganda ügyét is, hiszen alig van cionista akció, mely olyan széles körben végezné mun-

káját, mint a sékel elhelyezésének akciója. Ennek felismerésében a Zs. N. Sz. vezetősége a sékelpropagandában nem tisztán a befektetés reális olcsóságát, hanem annak propagandaértékét véve figyelembe igen nagy áldozatokat hozott. Az Executiva és a Zs. N. Sz. sékelfelhívása húsz, illetve tizezres példányszámban, illusztrált sékelbrosurák ugyancsak huszezres példányszámban kerültek szétosztásra, az 5699-es év folyamán pedig az akció egész folyamata alatt az „Uj Kelet” minden szombati és az „Uj Kor” minden számában egy-egy teljes sékeloldalt, továbbá sékel-szallaghirde-
téseket és felhívásokat közöltünk, melyek közül 5699-ben kiadott illusztrált sékelbrosura izlésessége és hatásos összeállítása az Executive sékelügyosztályának legteljesebb elismerését vivta ki.

5698-ban a Zs. N. Sz. a jugoszláviai és németországi cionista szervezetek példájára külön „szövetségi sékel”-t bocsájtott ki, mely a Világszervezeti sékellel egyidőben került elhelyezésre. Mivel azonban ez a rendszer csak részben váltotta be a hozzáfűzött reményeket, mivel továbbá szétküldése, nyilvántartása, kezelése és elhelyezése komplikációkat okozott, 5699-ben, eltekintettünk újból való kibocsátásától és annak felére mérsékelt árát a világszervezeti sékelhez számítottuk hozzá.

5697 és 5698-ban a KIB megbízásából Rosenfeld Sándor, majd 5699-ben dr. Mózes László irányította mint országos sékelbiztos a sékelakciót.

Erről a három évről a sékelakció érdekében kifejtett tevékenység következő adatait foglaljuk össze :

Év	S é k e l e r e d m é n y	Sékel-eladó helys. száma
5697 kongresszusi év	11.105	93
5698 nemkongresszusi év	10.199	91
5699 kongresszusi év	15.188	120

Sékelpropaganda

Körlevelek száma minden sékelbiztoshoz	Exec. és Zs. N. Sz. sékel felhívás száma
Év	
5697	20.000
5698	20.000
5699	26.000

Illusztrált brosura	C.kk	S a j t ó Hirde- tés	Sékel- oldal
Év	Uj Kelet és	Uj Kor-ban	
5697	5	6	—
5698	10.000	6	8
5699	20.000	21	18

Végezetül még meg kell jegyezni, hogy az elért sékeleredmény színvonalát — bármennyire kedvező az előző évekhez viszonyítva — nem szabad az Erdélyben elérhető legmagasabb határnak tekinteni és a sékeleredmény növelésére, különösen ebben az évben, amikor azon kevés országok közé tartozunk, ahol lehetőségünk van a világviszonylatban beállott hiányok pótlására, mindent el kell követni.

Ebből az alkalomból tanulságos az utolsó 12 év erdélyi sékeleredményét felvonultatni:

5688	5689	5690	5691	5692	5693
2054	3441	4364	6279	2438	7442
5694	5695	5696	5697	5698	5699
6663	11.610	8642	11.105	10.199	15.188

A sékeleredmény állandó jellegű növekedését tekintve tehát meg van a lehetőség a további fokozásra.

Az 5697-5698-5699 évi sékelakció helységrszerinti kimutatása

HELYSÉG	5699	ELADOTT SÉKELEK		
		5697	5698	5699
Aleşd	Dr. Kálmán Sándorné	16	40	36
Acăş	Stein A.			10
Aninoasa	Schwartz D.			16
Aghireş	Fülöp M.	10		13
Aiud	Fenichel E.	60	38	79
Alba Julia	Kohn Jenő	369	316	378
Arad	Klein Mose	433	461	716
Ariniş	Weinberger E.	25	29	40
Apa	Luger B.	10	9	15
Baia Mare	Dézsi Ernő	57	97	281
Baia Sprie	Ferencz J.		11	
Bahnea	Léb Zoltán		7	11
Beiuş	Guttmann G.	66	61	91
Bicaz	Mendel M.	6	3	10
Blaj	Trencsiner A.	80	44	80
Brad	Fischer S.	49	50	59
Braşov	Dr. Weiss Imréné	251	351	561
Bistriţa	Ziment Samu	124	136	226
Beclean	Gubmann I-né	27	19	26

		23
76	102	26
4	7	5
		17
74	69	244
48	34	62
783	1021	1850
		21
		7
104	90	118
70	90	70
50	51	29
		13
		6
		20
		19
73	100	150
420	236	202
240	169	221
28	36	20
66	80	85
45	35	74
115	85	116

Bratca
Borşa
Bozovici
Călăţele
Carei
Carensebes
Cluj
Cicărlău
Cămpulung I. T.
Cehul Silvaniei
Cermeu
Chişineu Criş
Crasna
Coroiusanmartin
Corund
Copalnic Mănaştur
Covasna
Diciosanmartin
Dej
Deva
Diosig în Bihor
Dragomireşti
Dumbraveni
Făgăraş
Gherla
Gheorgheni

Grünberger D.
Wieder Alter
Ing. Spärger V.
Weiss Eva
Ing. Weiss S.
Seidler G.
Léb Odön
Klepner J.
Adler Martin
Silberger M.
Holländer I.
Weiss Emil
J. Legmann
Kohn Jenő
Dr. Löbl Oszkár
Dr. Hegedüs M.
Milch Gyuláné
Grossmann D.
Singer Ferenc
Dr. Schechter L.
Reich Stefan
Steinmetz S.
Vértes F.
Genad M.
Schwartz S.
Dr. Klein V.

HELYSÉG	5699	ELADOTT SÉKELEK		
		5697	5698	5699
Ghimes	Dr. Klein J.	31	20	39
Gurahont	Hübschmann E.		30	35
Halmagiu	Robitschek J-né			3
Halmeu	Mandel H.	55	56	88
Hațeg	Grün E.	232	176	240
Huedin	Kohn B. D.	77	90	62
Hunedoara	Schilling S.	14	25	32
Ileanda	Friedmann M.	33	31	26
Ilia	Klopot J.		17	21
Ineu	Vártes J.	13	20	13
Jibou	Janovitz J.	43	100	95
Jimbolia	Mandel H.		10	12
Lipova	Száz Zoltán	45	50	58
Livada Nouă	Wertheimer L.			13
Ludus	Deutsch B.	12		
Lugoj	Stern Miksa	277	390	468
Lupeni	Wiesel J.			33
Marghita	Kopper I.	30	57	66
Mediaș	Adler H.	200	199	300
Miercurea Ciuc	Bermann M.	45	30	97
Miercurea Niraj	Kohn S-né	8	30	10

	2	21
42	30	53
46	43	47
34	41	37
55	54	70
30	50	30
56	34	44
7	10	13
101	95	100
759	658	968
		9
8	14	11
160	144	222
4	5	7
		9
29	43	27
18		30
		10
		10
91	106	152
107	92	100
	15	30
	2	
51	53	61
100	55	103

Mociu
Negrești
Năsăud
Nadlac
Nășfălău
Orăștie
Oravița
Orșova
Oșorheiu
Odorheiu
Oradea
Orasul Nou
Pancota
Petroșani
Petrova
Praid
Prundul Bărgăului
Răstolița
Războeni
Rozavlea
Reghin
Reșița
Reteag
Rodna Veche
Rovine
Salonta

Langsner S.
Izrael Henju
Mózes F.
Szücs K.
Kara J.-né
Rubinstein A.
Belgrader J.
Reicher M.
Stern K.
Gottesmann V.
Dr. Weiss E.
Gross Péter
Weisz M.-né
ifj. Beiber J.
Fogel Z.
Czodik Albert
Nierenfeld A.
Farkas I.
Landau J.
Stern Hersi
Grün B.-né
Hüpsch E.
Grün G.-né
Tessler A.
Strasser K.
Dr. Kálmá

HELYSÉG	5699	ELADOTT SÉKELEK		
		5697	5698	5699
Samsud	Mandel E.			12
Sângheorghe d. p.		10	6	25
Sănnicolaul Mare	Haas Tibor	102		39
Sărmășel	Hirsch M.	8	11	52
Sapața	Matyovits M.	13	4	7
Satu Mare	Kugler Zs.	416	509	773
Săcueni	Roth E.	10	10	30
Sebeș	Ing. R. Schmahl			18
Seini	Benedikt B.	140	160	187
Sft. Gheorghe	Montag Ine	86	50	73
Sibiu	Frank M.	140	84	147
Sighet	Keszner M.	253	321	350
Sighișoara	Dr. Fried J.		30	29
Simeria	Dr. Diosi Ph.	32	24	34
Simleul Silv.	Marmorstein I.			30
Siria	Haas Lilly		38	10
Somcuta Mare	Kálmán Henrik	34	8	67
Suărduc	Markovits L.	12		16
Supurul de jos	Weiss V.			23
Tg. Săcuiesc				10
Tășnad	Dr. Fischer L.		60	60

568	652	713
25	20	23
921	924	1214
25	45	51
320	300	331
		59
		23
		4
85	52	73
		15
92	79	122
66	128	88
6		25
41	26	42

11.105	10.199	15.188
--------	--------	--------



Tg. Mureș
Tileagd
Timișoara
Tinca
Toplița
Turda
Teiuș
Tg. Lăpuș
Uioara
Ulmeni
Valea lui Mihai
Veseul de Sus
Vulcan
Zălău

Un. Naț. Evr.
Osterreicher
Szenes Ernő
Weinberger G.
Liquornik F.
Cluji hcs.

Markovits T.
Dr. Spielmann
Mátyás Lajos
Goldstein M.
Appel David
Moldovan S.
Karl Emanuel

A Zs. N. Sz. pénzügyei

Az 1935 május 2–3-án Oradeán megtartott XV. konferencián az 5697-es év pénztári forgalmának és a Zs. N. Sz. pénzügyi helyzetének csak részleges képét tudtuk adni és költségvetésünknek csak hozzávetőlegesen irányt adni. Már akkor nyilvánvalóvá vált azonban, hogy a Zs. N. Sz.-nek reménytelenül szűk pénzügyi lehetőségei és az egész pénzügyi rendszer gyökeres és energikus reformokra szorul.

Az ezelőtti években a Zs. N. Sz. pénzügyi alapját a helyicsoportok szervezeti hozzájárulása képezte, mely azonban a legjobb években sem haladta túl lényegesen a 100.000 leit és ilyenformán a központ nemcsak, hogy aktív és dinamikus politika inaugurálására, a cionista szervezkedés propaganda és chalucatámogatás megindítására nem gondolhatott, de központi apparátusának fenntartása is komoly nehézségekbe ütközött. Így a Zs. N. Sz. központi irodája minimális tevékenységre volt berendezkedve és a legszükségesebb feladatokat jórészt az Alapok adminisztrációjának kellett elvégeznie. (Az 1935-ben Târgu-Mureşen megtartott XV. konferencia elé terjesztett jelentés például 176.738 lei évi pénztári forgalomról számolt be.)

Ilyen körülmények között határozta el a Zs. N. Sz. vezetősége a főtitkári tisztségnak 1937 január 1-vel való betöltését azt remélve, hogy az ily módon működésbe jövő központi irodának sikerülni fog egy nagyobb szabású bevételi alap biztosítása révén a Zs. N. Sz. központi tevékenységének új lehetőségeket teremtenie és új lendületet adnia.

Az 5697 évi pénztári forgalom már 368.504 lei bevétellel zárult, kétségtelenné vált azonban, hogy a bevételek növelését más módszerekkel kell megkísérelni. Ettől az elgondolástól vezettetve léptette életbe 1937 év végén a Zs. N. Sz. vezetősége a már megelőzően több konferencián megszavazott Masz Hahisztadrut-nak központi irányítás mellett központi delegátus közbejöttével történő lefolytatását. Ez az akció így most két éves multra tekint vissza és bár eredményei nem túlságosan magasak, a Zs. N. Sz. bevételeinek jelentékeny hányadát — 36 százalékát teszik ki.

A Masz Hahisztadrut-on kívül a Szövetségi sékel és a Világszervezeti sékeljuttalék volt a Zs. N. Sz. legjelentősebb bevételi forrása, míg a helyicsoportok szervezeti hozzájárulásának összege az elmúlt három évben mindössze 296.041 leire ment fel, amelyből még a WIZO szervezet hozzájárulása kereken 100.000 lei volt. A WIZO ezenkívül évi 20.000 lei alijátámogatást is fizet be a Zs. N. Sz.-hez.

A mérleg kiadási oldalát elemezve a személyzeti, iroda és postaköltség növekedésénél megjegyezzük, hogy ezek természetes velejárói a központi iroda megnagyobbodott tevékenységének és működési területének. Ugyanolyan, sőt nagyobb arányban növekedtek viszont a propagandára és utazásra fordított kiadási tételek.

Az utóbbi évek pénzügyi jelentésének számadataiban viszont teljesen új tétel vonult be: a szubvencióra fordított összegek, melyek évről-évre emelkednek. Bár ezen a téren a még mindig szűkre szabott lehetőségek távolról sem engedték meg a reális szükségleteknek megfelelő gondoskodást, mégis jelentős és állandó javulási irányzat tapasztalható, ami a Zs. N. Sz. pénzügyi megszilárdulásának leghasznosabb és legörvendetesebb fejezete. A Masz Hahisztadrut eredményeinek remélhető fokozása az elmúlt évi sékelnívó

növelése és a helyicsoportok szervezeti hozzájárulásának szükséges felemelése kell, hogy lehetővé tegye a Zs. N. Sz. vezetőségének azon tervét, amelyet a hachsara-alija támogatás jelentős növelésének és az ifjúsági szervezetek részére való szubvenció folyósításának előirányzásával fog a konferencia elé terjeszteni. Az 5700-as költségvetési előirányzat természetesen gondoskodni kíván a propaganda-, szervezési- és kulturális tevékenység növeléséről is.

Alább következő mérlegünk és összehasonlító táblázataink között adjuk az ugyancsak a Zs. N. Sz. központi irodája által adminisztrált Erdélyi Cionista Kulturközpont pénzügyi jelentését is.

ERDÉLYI ZSIDÓ NEMZETI SZÖVETSÉG
PÉNZÜGYI KIMUTATÁSA 5699 ÉVRE.

BEVÉTELEK			
Sufficit 1.X. (5698)		71.408.—	
Masz Hahisztadrut	368.327.—		
Szerv. hozzájárulás	70.576.—		
Palesztina-kirándulás	1.940.—		
Sékel	302.401.—		
Wizo Jedidé Hech.	40.000.—		
Alija Bet	87.000.—	870.244.—	
	Összesen	941.052.—	
	Deficit	63.514.—	1.005.166.—
KIADÁSOK			
SZUBVENCIOK :			
Hachsara	197.670.—		
Alija bet	87.000.—		
Kulturközpont	15.000.—		
Cons. Superior Buc.	4.000.—		
Palesztina Hiv. Timişoara	2.500.—		
Machleket Hecharedim	8.340.—		
Merkáz Hanoár Cluj	9.800.—		
Helyicsoport Cluj	11.000.—		
„Uj-Kor“	12.010.—	347.320.—	
Személyzet		240.667.—	
Utazási költségek		108.239.—	
Iroda		103.947.—	
Pósta		87.137.—	
Sékel		36.630.—	
Masz Hahisztadrut			
költségek		31.436.—	
Adó- és betegsegélyző		25.572.—	
Házbérek		19.596.—	
Leírások		4.622.—	1.005.166.—

Mérleg-számla 5699

AKTIVA

PASZIVA

Leltár	51.593.-	Paleszt. Hivatal Timişoara	23.389.-
Cionista Executive	2.573.-	" " Alija bet	157.186.-
Safe	2.370.-	Kulturközpont	20.631.-
5697 Sékel Cto.	8.309.-	F. V. B.	46.-
Helyicsoport Târgu-Mureş	8.000.-	Héber könyvek Cto.	3.098.-
Temesvári Bank	26.700.-		
Átmeneti tételek	5.847.-		
Pénzkészlet	35.444.-		
Deficit	63.514.-		
	204.350.-		204.350.-

DR. MÓZES LÁSZLÓ s. k. REITER KÁROLY s. k.
főtitkár elnök

STERN JÓZSEF s. k.
könyvtőlő

NEUWELT PÁL s. k.
az Ellenőrző Bizottság elnöke

É r o d m é n y - s z á m l a

AKTIVA

PASZIVA

Adó- és betegsegélyző	25.572.-	Sufficit I-X. 1938	71.408.-
Házbérek	19.596.-	Masz Hahisztadrut	368.327.-
Irodaköltségek	103.947.-	Palesztina kirándulás	1.940.-
Leírások	4.622.-	Szervezeti hozzájárulás	70.576.-
Masz Hahisztadrut költségek	31.436.-	Sékel 5698 (szerv.)	10.826.-
Posta	87.137.-	" 5699	291.575.-
Sékel	36.630.-	Deficit	63.514.-
Jed. Hech. Szubvenció	208.310.-		
Személyzet	240.667.-		
Utazási költségek	108.239.-		
"Uj-Kor"	12.010.-		
	878.166.-		878.166.-

DR. MÓZES LÁSZLÓ s. k. REITER KÁROLY s. k.
főtitkár elnök

STERN JÓZSEF s. k.
könyvelő

NEUWELT PÁL s. k.
az Ellenőrző Bizottság elnöke

Táblázat

A ZSIDÓ NEMZETI SZÖVETSÉG BEVÉTELI ÉS KIADASI TÉTELEIROL 5697-98-99 ÉVEKBEN

BEVÉTELEK	<u>5697</u>	<u>5698</u>	<u>5699</u>
Sufficit 1/x	2.330.—	77.916.—	71.408.—
Szervezeti hozzájár.	162.213.—	63.252.—	70.576.—
" sékel	—	61.910.—	10.826.—
Sékel provízió	81.896.—	89.100.—	291.575.—
Masz Hahisztadrut	8.210.—	285.057.—	368.327.—
Palesztina kiránd.	13.855.—	19.766.—	1.940.—
Jedide Hechaluc	—	51.553.—	127.000.—
Kulturközpont	—	173.—	—
Szubvenció	100.000.—	—	—
	368.504.—	648.727.—	941.652.—

KIADÁSOK

Személyzet	103.200.—	191.550.—	240.667.—
Iroda költs.	91.326.—	—	—
Posta „	43.236.—	—	—
Szubszenció	5.500.—	—	—
Utazási költs.	47.326.—	—	—
Házbérek	—	7.264.—	19.596.—
M. H. költségek	—	34.624.—	31.436.—
Adó és betegsegélyző	—	—	25.572.—
Leírások	—	290.588.—	5.800.—
	239.238.—	4.622.—	321.893.—
	77.916.—	409.489.—	619.759.—

A Szövetség bevételi és kiadási táblázatának folytatása

Athozat			5698	5699
FELHASZNALAS:			409.489. —	619.759. —
A.				
SZUBVENCIÓK				
Hachsara és Alija				
Noár Hacioni			29.000. —	27.670. —
Baal Melacha			—	16.600. —
Habonim			25.000. —	53.500. —
Mizrachi			20.000. —	35.000. —
Hasomér Hacair			20.000. —	31.000. —
B'ne Avoda			7.000. —	10.000. —
Makabi			—	4.000. —
Ifj. Alija			—	16.000. —
Merkáz Hanoar			14.000. —	9.800. —
Nyári-tábor			15.000. —	9.900. —
Alija Bet			—	87.000. —
			<u>130.000. —</u>	<u>294.470. —</u>
Machleket Char.	—	8.340. —		
Kulturközpont	2.150. —	15.000. —		
Cons. „super.	—	4.000. —		
Pal. Hivatal	—	2.500. —		
Cluji hcs.	1.742. —	11.000. —		
Sighet „	3.000. —	—	6.892. —	40.840. —

B.

Közzet irodák utazási költségei

7.925.—

8.862.—

C.

Propaganda

Utazási költs.	76.994.—	99.377.—				
Iroda költs.	53.819.—	83.647.—				
Brosurák	—	20.300.—				
Posta költségek	35.073.—	87.137.—				
„Uj-Kor“	4.500.—	12.010.—				
Sékel költs.	22.878.—	36.630.—	193.264.—	338.081.—	339.101.—	683.273.—
			Sufficit	71.408.—	Deficit	63.514.—

Eredmény-számla

DR. MÓZES LÁSZLÓ s. k.

A helyicsoportok működése

Általában véve a működő helyicsoportoknak nemcsak a száma növekedett meg ebben a konferenciális periódusban, hanem maga a szervezeti élet is rendszerebb, élénkebb és ercdményesebb lett az előző évekhez viszonyítva. Attól az eszményi állapottól, hogy a helyicsoportok kerete magába foglalja az illető helység minden zsidó megnyilatkozását és így a zsidó törekvések egyetemes letéteményese legyen, természetesen még messze vagyunk, de így is a Zs. N. Sz. a maga központi szerveivel és helyicsoportjaival Erdély leg-átfogóbb zsidó szervezete, minden zsidó megmozdulás kiindulási pontja, letéteményese és végrehajtója.

Ennek az egységnek a közvetlen hordozói az egyes helységekben a cionista helyicsoportok, melyek a helyi összes cionizmussal összefüggő kérdések leg-főbb fórumai. Így tehát a helyicsoportok működésének irányvonala kettős: egyrészt az országos jellegű határozatok végrehajtói és ellenőrzői, másrészt a helyi cionista munka képviselői.

Ezen az utóbbi területen rendkívül sokoldalú tevékenységet követel meg a helyicsoportok feladatköre, mert hiszen idetartoznak a külső cionista megnyilvánulások, az Alapok akciói, a belső nevelőmunka, a helyi cionista alakulatok koordinálása is.

A helyicsoportoknak ezen a téren országszerte elvégzett munkáját igen nehéz volna ilyen beszámoló keretében részleteiben is ismertetni. Megpróbáljuk azonban nagy vonalakban olyanképen felvázolni, hogy a helységek szerint felsorolt és csak pár szóban jellemzett helyzetkép megadása előtt összegezzük azt a munkát, mely közös gyűjtőfogalom alá sorolható. Ennek a

részletezésnek „szervezeti helyzetkép“ a helyes megjelölése.

1. Ujonnán alakított helyicsoportok

Baia-Mare, Borşa, Bratca, Braşov, Carei, Cehul-Silvaniei, Diciosanmartin, Ghimes-Faget, Lupeni, Mercurea-Ciuc, Oradea, Reghin, Sannicolaul-Mare, Simleul-Silvaniei, Visăul de Sus.

2. Reorganizált helyicsoportok

Arad, Beius, Bistriţa, Dej, Făgăraş, Gheorgheni, Marghita, Mediaş, Satumare, Sibiu, Sighet, Somcuta-Mare.

3. Meglátogatott helyicsoportok

5697: Aiud, Alba-Iulia, Arad, Baia-Mare, Bratca, Braşov, Carei, Cluj, Făgăraş, Hăţeg, Lupeni, Mediaş, Oradea, Reşiţa, Satumare, Sannicolaul-Mare, Sibiu, Turda, Valea lui Mihai, Vulcan.

5698: Aiud, Alba-Iulia, Arad, Baia-Mare, Bistriţa, Borşa, Borod, Braşov, Carei, Cluj, Dej, Deva, Făgăraş, Gheorgheni, Hăţeg, Jibou, Lipova, Lugoj, Mediaş, Nadlac, Oradea, Oraştie, Reghin, Satumare, Sibiu, Sighet, Şimleul-Silvaniei, Târgu-Mureş, Teiuş, Turda, Valea lui Mihai, Visăul de Sus, Zălău

5699: Alba-Iulia, Aleşd, Arad, Baia-Mare, Beiuş, Bistriţa, Borşa, Borod, Braşov, Bratca, Carei, Cluj, Dej, Făgăraş, Hăţeg, Jibou, Lipova, Lugoj, Mediaş, Miercurea-Ciuc, Odorheiu, Oradea, Satumare, Sibiu, Sighet, Şimleul-Silvaniei, Sft. Gheorghe, Târgu-Mureş, Turda, Tileagd, Tinca, Valea lui Mihai, Vişăul de Sus, Vulcan, Zălău.

4. Rendszeres előadások

Arad, Cluj, Lugoj, Odorheiu, Oradea, Satumare, Sighet, Târgu-Mureş, Timişoara.

5. Alkalmi rendezvények és előadások

Alba-Iulia, Arad, Baia-Mare, Beius, Bistrița, Blaj, Brașov, Carei, Dej, Diciosânmartin, Deva, Făgăraș, Hațeg, Jibou, Lipova, Lugoj, Mediaș, Miercurea-Ciuc, Nadlac, Odorheiu, Salonta, Satumare, Sibiu, Valea lui Mihai, Zălău.

6. Állandó jellegű ifjúsági munka

Alba-Iulia, Arad, Baia-Mare, Beius, Bistrița, Brașov, Carei, Cehul-Silvaniei, Cluj, Dej, Diciosânmartin, Făgăraș, Hațeg, Jibou, Lugoj, Marghita, Mediaș, Miercurea-Ciuc, Odorheiu, Oradea, Petrosani, Satumare, Sibiu, Sighet, Tașnad, Târgu-Mureș, Timișoara, Turda, Valea lui Mihai, Vișeu de Sus.

A cionista munka helyzetképének vázlatos ismertetése helységek szerint

AIUD.

A helyicsoportnak 48 tagja van, elnök Weisz Endre, ügyvezető elnök Fenichel Endre, a KH ügyeket Ehrental Dezső intézi, KKL-biztos Fischer Andor. Bár az Alapok bevételei és a sékeleredmény emelkedést mutat, a helyicsoport működése utóbbi időben nem nagyon aktív. A Noar Hacioni szniff elköltözése óta ifjúsági csoport nem működik.

ALBA-IULIA.

180 tagú eredményes és jól működő helyicsoport. Dr. Halász László, aki ezévben a KH-ügyeket vezeti, dr. Mandl Pál után jelenleg dr. Izrael Lipót az el-

nök. akit 3 tagu elnöki tanács támogat munkájában. Keren Kayemeth-biztos Herskovits Max, illetve az utóbbi időben Friedrich Ibolya, a hcs. főtitkára és az otthon vezetője Lobstein Rezső, sékelbiztos Kohn Jenő. A hcs. otthonában gyakran tartanak cionista előadásokat és rendezvényeket. Az Alapok, a Masz Hahisztadrut és a sékelakció jó eredményeket mutatnak fel. Az Ifjúsági élet már kevésbé rendszeres. A Barissziának, Noar Hacioninak, Habonimnak és Somer Hacairnak van csoportja.

ARAD.

411 tagu jól működő helyicsoport, mely saját otthonnal rendelkezik. Dr. Gara Ármin lemondása után 1939 júliusában új vezetőséget választottak: elnök Huppert Fülöp, főtitkár és sékelbiztos Klein Mózes, KKL-biztos Bornstein Rezső, KH-biztos dr. Dohány Sándorné. Az Alapok, MH-akció és a sékel-akció eredménye jelentős növekedést mutat. A helyicsoport jól sikerült rendezvényeket tartott. Élénk ifjúsági élet folyik, a hcs. által fenntartott ulámban, a Hanoar Hacioni, Habonim, Tora Unelacha, Gordonia és Brith Kibucit rendelkezik működő csoportokkal, összesen 230 taggal. Utóbbi időben a hitközség támogatása mellett a Habonim konyhakertészeti hachsara-szniffet létesített.

BAIA-MARE

A hcs. ez év februárjában történt reorganizációja óta kitünően működik Sándor Arnold elnök, dr. Rosenberg Simon ügyv. elnök vezetése alatt. KKL-biztos Schwartz Sándor, KH-biztos dr. Frankovits Miklós, sékelbiztos Dézsi Ernő. Ugy az Alapok bevételei, mint a sékel-akció eredménye az utolsó évben jelentős emelkedést mutatnak. A helyicsoportnak 311 tagja van, Barisszia,

Habonim, Hanoar Hacioni és Mizrachi működnek összesen 190 taggal.

BEIUŞ.

Ezévi közgyűlésén eredményesen reorganizálódott Pollák Antal főrabbi diszelnöksége, Schlesinger Dezső elnöksége alatt. KKL biztos Roth Mirjam, KH-biztos Ornstein Kálmán, sékelbiztos Guttmann Géza. A Hanoar Hacioninak van a helységben működő csoportja.

B L A J.

A hcs. Pollák Mór elnöklete alatt működik, sékelbiztos Trencsiner Aladár.

BISTRITA

Helyicsoport nem működik, a cionista élet irányítója Pistiner Efraim, kivüle dr. Herczeg Paula Wizo-előknő, dr. Adler Hermann KH, Ohlbaum Márton KKL és Ziment Samu sékelbiztos végeznek cionista munkát. Működő Hanoar Hacioni, Brith Hamizrachi csoportja van.

B O R S A

1938 májusában alakult meg a helyicsoport Fruchter Herc elnök, Róth Albert ügyvezető elnök és Fruchter Mottl titkár vezetése alatt. A súlyos gazdasági helyzet miatt a cionista munka gyakorlati eredménye kevés.

B R A D

Kugel Sándor és Fischer Sándor végeznek minden cionista munkát.

BRAŞOV

110 tagu helyicsort elnöke dr. Weiss Menyhért, körzeti titkár Ing. Weishaus György. KH-biztos Se-

besi Izsó, KKL-biztos Engell Ella, sékelbiztos dr. Weiss Imréné. Ugy az Alapok, mint a MH- és sékelakciók igen jelentős emelkedést mutatnak ebben az évben. A cionista munkát főleg a WIZO végzi. A Hanoar Hacioninak és Habonimnak vannak csoportjai.

CARANSEBES

40 tagu inaktív helyicsoport van. A gyakorlati munkát Seidler Géza rabbi, Mendel Albert és Vas Jenő végzik.

CAREI

Ezévben történt reorganizációja óta 90 tagu jól működő helyicsoport, ifjúsági ulámja van. Elnöke Ing. Weiss Sándor, Benedek Sándor. aki egyben KH-biztos, míg KKL-munkát dr. Róth Lajos végzi. A sékelakció kitűnő eredménye Ing. Weiss Sándornak köszönhető. Barisszia, Noar Hacioni és Mizrachi-csoportok működnek.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CRASNA

Helyicsoport nincs, a cionista gyakorlati munkát Legmann Jakab végzi.

CEHUL-SILVANIEI

Január óta reorganizált helyicsoporja jól működik. Borgida Gábor vezetése alatt. Sékel-munkát Silberger Miklós végezte.

CHIȘINEU-CRIȘ

A helyicsoport, mely dr. Goldzieher Márton elnökle alatt áll, inaktív.

CLUJ

400 tagu jól működő helyicsoport körzeti székhellyel. Gottlieb József elnök, dr. Márton Lajos és dr.

Karpf Ferenc alelnökök vezetése mellett. KH-munkát László Jenő, a KKL-t Daskál Jakab irányítják, sékel-biztos Léb Odön. A helyicsoport rendszeres kultur-munkát végez, hozzájárul az ifjúsági ulámok fenntartásához, sékeleredménye két éve vezet az országban. Clujon van majdnem mindegyik ifjúsági szervezet központja és a Hanoar Nacioni, Habonim, Hasomer Hacair, Mizrachi, Tóra Umelacha és Gordonia kb. 400 tagot számláló csoportjai. A körzeti iroda vrzetője Kincs Lipót, aki egyben a Merkaz Hanoar elnöke is. A Habonimnak és Somer Hacairnak ipari hachsarszniffje van. A cluji helyicsoport rendezte meg 1938-ban s NIB-et és 1939-ben az országos értekezletet. A helyicsoportnak igen jelentős befolyása van az erdélyi cionista életre. Itt székel a Cionista Közéleti Tanács dr. Marton Ernő elnöklete alatt, mely az országrész legismertebb cionista gárdáját foglalja magában. Különösen nívósak és jól sikerültek a hcs. rendezvényei. Cluj fontos szerepet játszik az erdélyi zsidó kultur-munka és cionista irodalom terén.

DEJ

Az 1938-ban reorganizált helyicsoport elnöke Rosenthal Ignác, ügyvezetője Singer Zoltán. Az Alapok munkáit Riegler Samu és Hochstadt Géza, a sékelakciót Singer Ferenc irányítják. A hcs.-nak 88 tagja van. Dejen van a Tóra Umelacha központja, a Dror, Somér Hacair, Gordonia és Barisszia csoportjai összesen 180 tagot számlálnak.

DEVA

A helyicsoport elnöke Löwy Hermann, alelnökei Gál Béla és dr. Schächter László. Ez utóbbi vezet a sékelakciót és a KKL ügyeket. A hcs. titkára dr. Laufer Ernő, KH-biztos Kasztner Miklós. A hcs. saját otthonnal rendelkezik, ahol kultur munkát végez.

DICIOSANMARTIN

Ez év júniusában alakult meg a helyicsoport, melynek elnöke Koch Richard, ügyvezetője Fenichel László sékelbiztos Grossmann Dezső. A helyicsoport e hónap folyamán nyitja meg saját otthonát és eredményes cionista munkát fejt ki. A Barissziának és Habonimnak aktiv csoportja van.

FÄGÄRAŞ

A helyicsoport ebben az évben reorganizálódott. Löwenstein Géza, Löwy Josua és Genad Mózes vezetése alatt. Eredményes KKL-KH és sékelmunka jellemzi ezt a helyicsoportot, ahol a Habonimnak működő szerve van.

GHEORGHENI.

A helyicsoport májusban reorganizálódott, az aktiv vezetést dr. Klein Vilmostól Darvas László vette át. A hcs.-nak 65 tagja van, aktivan működik, az ifjúságot a Noar Hacioni képviseli.

GHERLA

Helyicsoport nem működik, a gyakorlati cionista munkát Salamon Sándor és elköltözése előtt Schwartz Sándor végezték.

GHIMES

Ez év májusában alakult meg a helyicsoport Bermann Márkus (Miereurea-Ciuc) és Ing. Weissshauss (Braşov) közbenjöttével Sennesieb Hermann és dr. Klein Jenő vezetése alatt, akik egyben az Alapok és a sékelmunkát is végzik.

HALMEU

Helyicsoport nincs, a gyakorlati cionista munka

elvégzéséről Mandel Hermann, Weiss Jenő és Marmorstein József gondoskodnak.

H A T E G

Egyike a legrégibb erdélyi helyicsoportoknak 225 aktív taggal. vagyis ugyyszólván mindenki résztvesz a helyicsoportban. A hitközség még a cionizmus erdélyi beindulásakor csatlakozott Zs. N. Sz.-hez és így elsőik között volt, amely a népközségi elvet gyakorlatilag megvalósította. Évek óta hathatósan támogatják a Habonim mezőgazdasági szniffjét. A helyicsoport elnöke Mayer József, KKL-biztos Berger Izidor, KH-biztos Müller Lajos. sékelbiztos Grün Elemér. Rendszeres összejöveteleket tartanak, működő Barisszia-Habonim csoport van.

HUNEDOARA

Helyicsoport nincs, a cionista gyakorlati munkát Schilling Salamon végzi.

H U E D I N

Helyicsoport nincs, a gyakorlati cionista munkát Kohn B. Dezső és Lichtenstein Hillel végzik.

I N E U

Helyicsoport nincs, a cionista munkát Vértess Ignác végzi.

J I B O U

Helyicsoport 1938 októberében reorganizálódott Weisz Lipót vezetése alatt. Azóta igen jó munkát végez, különösen a hebraizáció terén, amelyre a hitközség által is hozzájárulást szavaztatott meg. Sékelbiztos Janovitz József, az Alapok munkáit Weisz Ferenc és Janovitz Izsó végzik. Élénk kulturmunka

folyik, működő Hanoár Hacioni és Mizrachi csoportja van.

L I P O V A

A helyicsoport 1937 októberében reorganizálódott Strausz Ernő vezetése alatt, az Alapok és sékelmunkát Szász Zoltán végzi.

L U G O J

Husz éve megalakult és kitűnően működő helyicsoport dr. Kirschner Arnold vezetése alatt, aki egyben a hitközség elnöke. A KH-munkát Neumann Hugó, a KKL-t Deutsch Béla és a sékelbiztosi teendőket Stern Miksa látja el. A helyicsoport rendszeres összejöveteleket tart, saját otthonnal rendelkezik, amely a város zsidó életének a központja. Minden cionista akcióból és munkából kiveszi részét. A cionista élet, melynek jelentős faktora a Szidon Józsefné vezetése alatt álló Wizo, igen élénk. A Somer Hacair éveken át ott működő hachsara-telepe elköltözött, jelenleg kb. 100 tagu Barisszia-Habonim-csoportja van.

L U P E N I

A cionista élet reorganizálódott, Friedmann Jenő és Wiesel Jakab vezetése alatt áll, akik a Baal Melacha csoport vezetői is.

L U D U Ş

A cionista munka ugyyszólván minimális, sékelakcióval évek óta nem számolnak el.

M A R G H I T A

A helyicsoport, mely Fuchs Dezső vezetése alatt áll, inaktív, Gyakorlati munkát rajta kívül Kopper István az ottani Noar Hacioni vezetője végez.

MEDIAŞ

A helyicsoport 1938 nyarán reorganizálódott Hiler Lajosné vezetése alatt, A sékelmunkát Kratz Salamon és Adler Henrik, a KH-t Spitz Rubens és a KKL-t dr. Davidovits Albert látták el, működő Noar Hacioni és Barisszia csoportja van. A helyicsoport rendszeres előadásokat tart.

MIERCUREA-CIUC

A helyicsoport 1938-ban alakult meg Bermann Márkus elnöklete alatt, aki egyben a KKL- és sékel munkát is végzi, míg KH-biztos Alter Izsó. Rendszeres összejöveteleket tartanak, a cionista munka eredménye emelkedett.

MIERCUREA-NIRAJ

Helyicsoport nincs, a cionista munkát Kohn Mihályné végzi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NADLAC

A helyicsoport dr. Hollós Izsú vezetése alatt jól működik. Az Alapok és sékel munkáját Szücs Kálmán végzi. A helyicsoport rendszeres kulturtevékenységét fejt ki és a cionista munka részére megnyerte a hitközséget is.

NASAUD

Helyicsoport nincs, az Alapok és sékel-munkát Mózes Frida és Tüzes Mór végzik.

ODORHEIU

A helyicsoport régi és megalapozott, eredményes kultur és hebraizációs munkát végez dr. Hirsch Lajos vezetése alatt. A sékel és Alapok ügyeit Gottesmann Vilmos, Hirsch Jenő KKL biztos és Feuerstein Miksa

KH-biztos intézik. Minden cionista akcióban szép eredménnyel vesznek részt. Működő Barisszia-Habonim csoport van.

ORĂȘTIE

Helyicsoport inaktív, minden cionista munkát Rubinstein Albert végez, aki egyben a hitközség elnöke is.

ORAVIȚA

Helyicsoport nincs, gyakorlati cionista munka kevés eredményt mutat fel.

ORADEA

A helyicsoport 1937 márciusában alakult meg Leichner József elnöklete alatt, 1938 június óta dr. Weisz Endre az ügyvezető elnöke. Sékelbiztos 5698-ban Nussbaum Sámuel, 5699-ben dr. Welsz Endre, KH-bizottság elnöke Epstein Samu, KKL-bizottság elnöke előbb Münzer Albert, majd Diósi Béla. A körzeti iroda dr. Bárdos Imre vezetése alatt működik. A helyicsoportnak jelenleg 357 aktív tagja van, az Elnöki Tanács reszortokba osztva végzi munkáját. Megalakulása óta a helyicsoport fokozatosan a legjobb helyicsoportok közé emelkedett, rendszeres vezetőségi üléseket tart a kulturmunkájában különösen kiemelendő az 5699-ben megindított szabadegyetemi előadás-sorozat és az ebben az évben megvalósított kiadványok. A kulturbizottság elnöke dr. Rippner György, majd alijája után dr. Adorján Péter. Élénk ifjúsági élet jellemzi Oradeát, Noar Hacioni, Boger Chevra, Brith Hanoár Hamizrachi és Somer Hacair csoportokkal. Itt működnek a Noar Hacioni és a Mizrachi szniffjei, melyeket a helyicsoport Epstein Samu irányítása alatt jelentősen támogat. Oradeán van az erdélyi Mizrachi és Brith Hanoar Hamizrachi központja. A cio-

nista munka jelentős eredményeket ért el és állandó fejlődésben van.

ORȘOVA

Helyicsoport nincs, a gyakorlati cionista munkát Löwenkopf Kálmán rabbi és Reicher Márkus végzik.

PANCOTA

Helyicsoport nincs, a cionista munkát WIZO-csoport végzi.

PECICA

Helyicsoport nincs, a cionista munkát Strasser Károly, dr. Strasser Károly, dr. Harnik Anna és Kohn Mihályné végzik.

PETROȘANI

A helyicsoport elnöke Schäffer Lipót, a sékel-KKL és KH munkát ifj. Bieber József és dr. Háber László végzik. Több alkalmi előadást tartottak, a Barisszia-Habonimnak van aktiv csoportja.

BRUNDUL-BARGĂULUI

Helyicsoport nincs, a cionista munkát Nierenfeld Adolf végzi.

REGHIN

A helyicsoport jelenleg Benkő Sándor vezetése alatt áll, a gyakorlati cionista munkát nagyrészt Grün Béláné végzi. Rendszeres összejövetelek akadályokba ütköznek, a B'ne Avodának szniffje és működő csoportja van.

REȘITA

A helyicsoport külső körülmények folytán az

utolsó évben inaktív, de minden cionista munkát eredményesen végeznek el Philip László hcs. vezető, Dezső István KKL, Deutsch Ferenc KH- és Hüpsch Ervin sékelbiztos.

R E T E A G

Helyicsoport nincs, a gyakorlati cionista munkát Grün Gézáné, Mandel Jenőné és Mátyás Gedeon végzik.

S A L O N T A

Helyicsoport inaktív, a cionista munkát dr. Kálmán Jenő, Kardos T. György és Sachs Tibor végzik. Alkalmi rendezvényeket tartanak, a Barisszia-Habonimnak működő csoportja van.

SANNICOLAUL-MARE

Az 1937-ben megalakított helyicsoport működése teljesen megszűnt. Az Alapok munkáját Hass Tibor és Wohlberg József végzik.

S Ä C U E N I

Helyicsoport nincs, a sékelmunkát Roth Ernő, az Alapok munkáit Rosenberg Nándor és dr. Kornhauser Izidor végzik.

S A T U M A R E

A helyicsoport 1937 februárjában reorganizálódott, legutóbbi közgyűlésén dr. Jordán Viktort választotta meg elnöknek, aki azóta Ereks Jisraelbe költözött. Ügyvezető elnök dr. Schwartz Lajos, a sékelbiztos és KKL-bizottság elnöke Kugler Zsigmond, KH-bizottság elnöke dr. Rosenfeld Andor. Körzeti irodát ezév februárjáig Klein Armand vezette, azóta ideiglenesen Mihály Aladár. A helyicsoport jelenlegi taglétszáma mindössze 200, a vezetőség azonban igen

eredményes tevékenységet fejtenek ki, saját otthonnal rendelkeznek, amelyben az ifjúsági szervezetek is helyet kapnak. Működő Hanoár Hacioni, Mizrachi, Barisszia-Habonim és Dor Chadas csoportja van, mintegy 250 taggal. Minden cionista akcióban eredményesen vesznek ki részüket.

S E I N I

Helyicsoport nincs, a sékel Alapok munkáit Montag Imréné és Fejér Lajos végzik eredménnyel.

T I B I U

A helyicsoport többszöri reorganizálás ellenére sem aktív, de minden cionista akcióban és országos megmozdulásban részt vesz Grünberger József. Sékelbiztos Frank Miksa, KK L-biztos Halbreich Jenő és KH-biztos dr. Neumann Vilmos. Jó hebraizációs-munka folyik dr. Révész Béla vezetésével. Működő Noar Hacioni csoportja van.

Cluj / Central University Library Cluj

S I G H E T

A helyicsoport 1938-ban reorganizálódott dr. Krausz Ferenc vezetésével, sékelbiztos Keszner László, KKL-biztos Ringler Hermann és KH-biztos Mendelovits Antal. A helyicsoport nagyon élénk kulturális tevékenységet fejt ki dr. Fried Ábrahám együttműködése mellett, melyet a dr. Danzig Samuné vezetése alatt álló WIZO is támogat. A helyicsoport irodáját Staussmann József vezeti. Igen élénk ifjúsági élet van, rendszeres előadásokkal. A Barisszia-Habonim, Noar Hacioni, Mizrachi és Brith Kibucit rendelkezik működő csoportokkal és a kb. 400 tagot számláló szervezett ifjúság ifjúsági blokkba van tömörülve. A sékeleredmény és az Alapok bevételei az utóbbi időben emelkedtek.

SIGHISOARA

A sékel és az Alapok munkáját dr. Fried József Blau Henrik végzik.

SOMCUTA-MARE

A helyicsort ezév februárjában alakult meg Lázár Lajos vezetése alatt, sékelbiztos dr. Kálmán Henrik, KKE-biztos dr. Jakab Menyhértné, KH-biztos dr. Blumenfeld Pál.

SIMERIA

A cionista életet dr. Diósi Phöbus irányítja, aki egyben a hitközség elnöke is.

SIMLEUL-SILVANIEI

A helyicsoport, amely 1938-ban alakult meg dr. Székely Sándor elnökle alatt, kevés aktivitást fejt ki, a sékel és az Alapok munkáit Marmorstein Imre és Miklós, valamint Klein Imre végzik.

TÂRGU-MURES

Igen aktív és jól működő helyicsoport 312 taggal. Elnöke 1937-ben Tihanyi Dezső volt, lemondása után dr. Berner Mór, aki másfél éves munkája után ezév júniusában lemondott és azóta Sejovitz Béla alelnök vezeti az ügyeket. A helyicsoportot rendszeres tevékenység, igen élénk kulturmunka és minden cionista akcióban való fegyelmezett és eredményes részvétel jellemzi. A KH-bizottság elnöke Darvas Mór, a KKL-bizottság elnöke dr. Erdélyi Emil. a sékelakciót az elmúlt évben Fleischmann Erna, 5699-ben Tihanyi Magda irányította, a helyicsoport irodáját évek óta Sichermann Mária vezeti.

Különösen kiemelendő a târgu-mureși helyicso-

port rendszeres kulturális tevékenysége és eredményes hebraizációs munkája, amelyet a zsidó iskolán keresztül végez, Országos jellegű cionista megmozdulásokban és az Alapok, valamint a sékeleredményben számarányukon felül vettek részt. Évekig B'ne Avodaszniiff működött. Hanoár Hacioni, Boger Chevra, Sommer Hacair. Mizrachi, B'ne Avoda és Dror ifjúsági szervezetek működnek.

TASNAD

Aktiv helyicsoport nincs, a cionista munkát dr. Fischer László, Rosmann Sándorné és Leitner Endre végzik.

TILEAGD

Cionista munkát Österreicher Klári végzi.

TIMIȘOARA

Az ország legnagyobb helyicsoportja 826 rendes taggal, 1938 májusáig Dreschler Gyula, azóta Berger Jenő elnöksége alatt. Ügyvezető alelnök Szenes Ernő, aki az ezévi sékelakciót is irányította (5698-han Schwartz István). A helyi KKL-bizottság elnöke dr. Erdélyi Lajosné, a helyi KH-bizottságé Auscher Viktor. A helyicsoport teljesen rendszeres és nivós kulturelődasokat és rendezvényeket tart a vezetése alatt álló kulturotthonban, minden cionista munkában kivieszi a részét és igen sok zsidó szociális munkaterületen kezdeményezett és hajtott végre jelentős akciókat. Vezetőségi tagjain keresztül részt vesz a Zs. N. Sz. központi irányításában és a tulajdonát képező „Uj Kor” az erdélyi cionizmus hivatalos orgánuma. KH és KKL-eredmények terén az első, a sékeleredmény terén a második helyet foglalja el az országban. Szisztematikus szervező munkája révén az utolsó időben

jelentős tömegeket kapcsol be keretébe. A helyicsoport irányításának munkáját bizottságban végzi, amelyeket a munkabizottság foglal össze és a Reiter Ilonka vezetése alatt álló iroda valósít meg gyakorlatban. A legutóbb felállított körzeti iroda ideiglenes vezetője Kun István. A helyicsoport ifjúsági ulámot tart fenn, amelyben a Noar Hacioni, Brith Hanoar Hamizrachi, Habonim és Cordonia kb. 300 főnyi taglétszámmal. Az ifjúsági munkát dr. Naschitz István hcs. alelnök irányítja.

T I N C A

Aktiv helyicsopot nincs, a gyakorlati cionista munkát Weinberger Géza és Adler Miklós végzik.

T O P L I T A

A helyicsoport elnöke Gráb Ernő, ügyvezetője Breith Pál, de ottani környékbeli és országos viszonylatban rendkívül aktívak Liquornik Amália és Liquornik Fülöp, akik az Alapok és a sékelakció munkáját végzik. Az összes gyakorlati akciók Liquornik házaspár agilitása folytán a zsidó lakosság arányszámán jóval felüli eredményeket mutatnak. Ifjúsági munka lanyha, Noár Hacioni és Mizráchi van.

T U R D A

Helyicsoport nincs, KKL-munkát Bernát Lajosné a KH-munkát Frenkel József végzi, sékelakciót a cluji iroda vezette le. A cionista élet minden tekintetben szünetel, csak egy Habonim-csoport működik.

U I O Á R Á

Helyicsoport nem felelt ki rendszeres tevékenységet, de a cionista ügyeket dr. Spielmann Jenő, Sternberger József és Heinrich Slomó végzik lelkiismeretesen.

Valea lui Mihai. Helyicsoport elnöke dr. Grosz Sándor, aki Goldstein Miksa és Friedmann Zoltánnal együtt végzi a gyakorlati munkát. Alkalmi rendezvényeket tartanak, a Hanoar Hacioni és Brith Hanoar Hamísrachinak van működő csoportja.

Visăul de Sus. A helyicsoport elnöke Perl Wolf, a gyakorlati munkában Hager Adolf Appel Dávid és Wiesel Mór vesznek részt. Működő Poale Cion és Mizrachí csoportja van. A gyakorlati munka eredménye a gazdasági helyzet következtében csökkent.

Zălău. A helyicsoport elnöke Karl Emánuel, aki Székely Ábával együtt végez minden cionista munkát. Az utóbbi időben külső körülmények következtében kulturális tevékenységük kevésbé rendszeres.

Az erdélyi cionista szervezetek

Az alábbiakban rövid ismertetését nyújtjuk a Zs. N. Sz. keretébe tartozó cionista szervezetek és frakciók működésének:

1. Wizo-Föderáció

Minden munkaterületen az erdélyi cionizmus legaktívabb tényezője. A Wizo-Föderáció, melynek irányítását és adminisztrálását egy, dr. Roth Dezsőné elnök és Reiter Lunka ügyvezető elnök vezetése alatt álló WIZO-Kisintézőbizottság és 3 munkaerővel rendelkező központi iroda végzi, tevékenységéről külön jelentésben számol be.

2. Klalcionista párt

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Elnöke dr. Marton Ernő. A Noar Hacionival együtt a 20. kongresszuson 2, a 21. kongresszuson 3 delegátussal volt képviselve. A klalcionista álláspontnak Erdélyben igen jelentős számú tábora van, a Szervezet ifjúsági csoportján, a Noar Hacionin és a Baal Melachán keresztül fejt ki ideológiai és gyakorlati munkát.

3. Hitachdut Barisszia

jelentése elmúlt évi tevékenységéről.

Az 1939 márciusi temesvári XII. Jom Hahitachdut új vezetőséget állított a szervezet élére Kolozsvárra helyezve át annak központjái. A központi vezetőség összetétele a következő:

A Hatichdut ros risonja: *Danzig Hillel.*

Ros séné: *Schwarz Ernő.*

Mazkir Rasi: *Gutfried Jenő.*

A Nöszíut tagjai:

Kincs Lipot, rezzortja az Álapok.

Dr. Stein Lázár hachsarah-allija.

Dr. Márton Lajos kultur- és nevelési rezzort.

Dr. Fodor Sándor rezzort nélkül.

Dr. Karpf Ferenc szervezeti rezzort.

Dr. Kertész Miklós Haovéd-munka.

Weinberger Nándorné központi képviselő (Timisoara).

A fenti képviselő a Habonim Hanhagat Harasitjával együtt alkotja a Hitachdut Barisszia-Habonim vezetőségét.

A Hitachdut Barisszia aktív csoportjainak száma: 23. (Cluj, Timisoara, Arad, Satu-Mare, Carei, Baia-Mare, Sighet, Visoul de Sus, Salonta, Lugoj, Deva, Hateg, Petroşani, Alba-Iulia, Blaj, Mediaş, Dicioşanmartin, Somcuta-Mare, Şimleul-Silvaniei, Supurul, Dej, Odorheiu, Orăştie, Dumbraveni). Ezenkívül 9 helységben fejtenek ki aktív cionista munkát a Hitachdut tagjai, anélkül, hogy szervezett csoportokat alkotnának.

A szervezet aktív tagjainak összlétszáma: 1564.

A Hitachdut központi vezetőség mellett körzeti központok irányítják az egyes csoportok tevékenységét és egymáshoz való kapcsolatait. Négy ilyen körzeti központhoz tartoznak vidékek szerint az egyes helyi szervezetek. Ezek a következők:

1. *Aradi körzet*: Vezetője: Fischer Sándor (Arad), A körzet tagjai: az aradi, temesvári, lugoji, szalontai csoportok.

2. *Satumarei körzet*: Vezetője Kugler Zsigmond. Tagjai: Satu-Mare, Sighet, Visoul, Carei, Baia-Mare, Şimleul, Somcuta, Dej, Supurul.

3. *Devai körzet*: Vezetője Dr. Schaechter László. Tagjai: Deva, Hateg, Petroşani, Orăştie, Alba-Iulia.

4. *Mediaşi körzet*: Vezetője Dr. Heilper Ernő. Tagjai: Mediaş, Blaj, Dicio, Dumbraveni, Odorheiu.

A körzetek tanácskozó szerve a körzeti konferencia. 1939 januárjában Satu-Maren, Aradon és Hategen voltak

körzeti konferenciák, míg 1939 november 12-én egy napon mind a négy körzet tartott konferenciát a következő helységekben: Satu-Mare, Arad, Hațeg, Mediaș. Ezeken a körzeti konferenciákon a Nöszíutnak egy-egy tagja és a körzethez tartozó összes csoportok delegátusai vettek részt.

A Hitachdat Barisszia legfelsőbb tanácsa a Moaca Eljona, amelynek tagjai a körzeti vezetőkön és a Szervezet temesvári központi képviselőin (KIB és PB-tagok) kívül a következők: *Dr. Kasztner Rezső, Dr. Halász László, Dr. Haber László, Benedek János, Roth László, Keszner László, Klein Richárd.*

Szervezeti látogatások. Ugy a Nöszíut tagjai, mint a körzetek vezetői az elmúlt év során több ízben látogatták meg az egyes helyi szervezeteket. E látogatások során több ízben tartottak nyilvános előadást a nagyközönség számára valamely általános cionista témáról, vagy az általános palesztinai helyzetről. Ezek az előadások nagyrészt a cionista helyicsoporthoz rendezvényében hangzottak el.

Kiadványok. 1939 januárjától 1939 december 1-ig a H. B. kolozsvári vezetősége a következő kiadványokat bocsátotta ki.

a) **Szervezeti körlevelek.** Összesen 48 szervezeti körlevél ment ki ezen idő alatt az összes csoportokhoz, amelyek a Nöszíut szervezeti utasításait és az egyes részszortok jelentéseit és direktíváit tartalmazták az időszerű feladatoknak megfelelően.

b) **Informatív bulletinek.** A clují Mazkirut még 1938 novemberében bevezette a bizalmas értesítőket a cionista politikai helyzetről. 1938 januárjától december 1-ig 24 ilyen bulletin ment ki az egyes helyi szervezetekhez.

c) **Nevelési és egyéb kiadványok.** A Nöszíut kiadta a temesvári Jom Hahitachdut teljes jegyzőkönyvét. A kongresszusi választások alatt 6 felvilágosító chozért adott ki a cionista munkásmozgalom ideológiai és történelmi fejlődéséről és mibenlétéről, valamint három nyomtatott manifesztumot és egy választási ujságot „Dolgozó

Palesztina" cím alatt. A genfi kongresszusról három ismertető előadást küldött szét a csoportoknak a kongresszusi delegátusok Genfből küldött jelentéseit felölve. Ezenkívül több különböző témájú előadást bocsájtott az egyes helyi szervezetek rendelkezésére. A jidisül és németül értő csoportoknak továbbította a Tel-Ávivból érkező kiadványokat.

d) **Noár és Noár-könyvek.** 1937 novemberében újra megindult hosszabb szünet után a Noár című folyóirat megjelenése a H. B. kiadásában. 1938 áprilisáig rendszeren jelent meg a lap, ekkor azonban meg kellett szüntetnie folyóirat-jellegét. Azóta Noár-könyvek alakjában önálló irodalmi és tudományos kiadványokat jelentet meg a Noár-kiadó famentes papíron, tetszetős külsőben. A következő könyvek jelentek meg eddig ebben a kiadásban: 1. *Peszach* 5698; 2. *Palesztina telosztása*; 3. *A cionizmus új korszaka*; 4. *Ros Hasana* 5699; 5. *Trumpeldor és Jabotinsky*; 7. *Ben Gurion: A Fehér Könyv*; 8. *Preuss: A palesztinai munkásság 1936-39-ben.*^{Cluj}

Közeleti rész. 1938 júniusában a Hitachdut Barisszia lecsatlakozott a Hitachdut Poalé Cion (röviden: Ichud) világszövetséghez. A belépésről szóló egyezményt M. Neustadt, a világszövetség főtitkára és Danzig Hillél írták alá Tel Ávivban. A lecsatlakozást ratifikálta az 1939 májusában lezajlott 12 Jom Hahitachdut, amely Temesváron ült össze és egyik legimpozánsabb megnyilvánulása volt az erdélyi cionista közéletnek. A Jom Hahitachdutot ebből az alkalomból külön levélben üdvözölte Ben Gurion, a cionista exekutív elnöke is. A J. H. egyik legfontosabb határozata volt az „Ichud” erdélyi kereteinek széles alapon való kiépítése mindazon elemek egybefogásával, amelyek a Hitachdut-Poalé Cion eszméit vallják. Ugyancsak elhatározást nyert a Haovéd cionista munkásszervezet kiépítése, mely célból ideiglenes központ alakult Áradon Huppert Fülöp vezetésével.

A timisoarai Jom Hahitachdut először proklamálta a

népközösségi programot, az erdélyi zsidóság egyetemes népközösségi szervezetének megteremtését és azt a követelést, hogy a többi kisebbségek mintájára a romániai zsidóság is vívja ki a maga számára a népközösségi jogokat. Szerves összefüggésben állott ezzel a programmal a Jom Hahitachdut által ugyancsak proklamált kívánság, amely zárt cionista egység front kialakítását célozta a galutiközeleti fronton és amely a Cionista Közeleti Tanács megteremtésében öltött konkrét formát.

A 21. cionista világkongresszuson a Hitachdut Barisszianak három delegátusa volt *Danzig Hillél*, *Weinberger Józsa* és *Walter Eliezer* (Naharajim) személyében. A delegáció igen aktív szerepet játszott a kongresszus munkásfrakciójában, amelynek legfőbb vezető égében is képviselve volt Danzig Hillél által.

A H. B. szoros kapcsolatot tart fenn az Ichud telavivi központjával, továbbá a regáti Binjan Haareccel, a jugoszláviai és magyarországi Ichud-csoportokkal.

Hachsarah allija. Ezen a téren a H. B. együttes tevékenységet fejt ki a Habonimmal. Az egyes szniffekről a Habonim jelentésében külön beszámóiót közlünk. A Barisszia chalucaí a hétszegi hachsarah-telepen nyernek előképzést. A hátszegi chaluci saját gazdaságfenntartásában intenzíven kiveszi részét a H. B. és jelentős anyagi és munkaáldozatokkal hozta létre az aradi hitközségnél bérelt hachsarah-telepet is. 1939 évében a Hitachdut Barisszia-Habonim mintegy 70 embert alijáztatott. Ezeknek legnagyobb része az ifjusági chalucmozgalomból került ki. Ebben az allijában 11 barissziánus vett részt, akik a gederai kibbucban helyezkedtek el. Az alija ifjusági elemeinek jelentős része, mintegy 23 ember Afikimbe ment, ahol új ifjusági garin alakult.

Helyicsoportokban való részvétel. A Barisszia kereteinek ujjaszervezése mindenütt magával hozta a helyicsoportok fellendítését. Így a Barisszia ujjaszervezésével együtt járt a szatmári, aradi, nagybányaí, petrozsényi,

dévai, nagykárolyi és temesvári cionista helyicsoportok reorganizálása, illetve munkaeredményeinek és lendületének jelentős fokozása. Különösen a sékelakció eredményeiből tűnik ez ki, amennyiben a jelentős emelkedések sorában számbelileg is fontos része van a Barisszia helyi szervezeteinek.

Hebraizáció. A H. B. helyi szervezetei részben a saját kereteikben, részben az általános cionista keretekben igyekeznek gondoskodni a héber tanulás és tanítás rendszeresítéséről. A Hitachdut központja azoknak a héber kiadványoknak a szétküldésével járul hozzá a hebraizációs munkához, amelyeket a palesztinai Ichud-központ bocsát rendelkezésére. A hitchabrutok héberül tudó tagjai kisebb körökben végeznek hebraizációs tevékenységet.

A Merkaz Hanoarban a H. B. mint nem kifejezetten ifjúsági nevelőszervezet egy taggal képviselteti magát és mint ilyen vesz részt az ifjúsági központ munkájának előmozdításában.

Költségvetés. A 12. Jom Hahitachdut erre az évre 125.000 lejes költségvetéjt állított fel, amely azonban már is szűk keretnek bizonyult a mozgalom megnövekedett működési köréhez és szükségleteihez képest. A költségvetés fedezésére az egyéni fejadók és az egyes hitchabrutok csoport-hozzájárulásai szolgálnak. A szervezet semmi külső anyagi támogatásban nem részesül.

4. Mizrachi szervezet

Az erdélyi Mizrachi szervezetnek Oradeán van központja Mittelman Jakab vezetése alatt és szoros egységet képez a Brit Hanoar Hamizrachival, mellyel együtt a 20. kongresszuson 2 és a 21. kongresszuson szintén 2 delegátussal volt képviselve. A Mizrachi szervezeti beszámolórt nem küldött és így tevékenységéről a különböző helyeken működő csoportjaiból csak a dr. Glasner Izsák vezetése alatt álló kolozsvárit emeljük ki, amely szervezeti mun-

káján kívül az „Uj Kelet”-ben megjelentetett „Mizrachi melléklet”-tel igen értékes és eredményes propagandát fejtett ki.

5. Brit Kíbucit

Ez a szervezet magába foglalja a Dor Chadas, Somér Hacaír és B'ne Avoda szervezeteken kívül, melyeken keresztül fejti ki ideológiai és gyakorlati tevékenységét, a szervezeti keretekbe nem tartozó és a Ichudon kívül álló munkásmozgalmi cionistákat. A frakció, melynek vezetője Jámbor Ferenc a 20. kongresszuson 1 és a 21. kongresszuson szintén 1 delegátussal volt képviselve. Keretébe tartozó szervezetek tevékenységi beszámolóját az ifjúsági mozgalomról szóló fejezetünkben részletezzük.

6. Baal Melacha

A cionista iparosok országos szervezete, mely az erdélyi Klalcionista szervezet keretében működik és a 21. kongresszuson is azzal közösen volt képviselve. Nagyobb arányú kiépítésére 1938-39-ben került a sor, amikor a Zs. N. Sz. és az Alapon rendszeres havi szubvenciói lehetővé tették a Baal Melacha központi irodájának felállítását és a vidéki szervezési munka megindítását. A Baal Melacha melynek székhelye Clujon van ma, egyike a legjobban és legrendszeresebben működő erdélyi cionista szervezetnek, mely úgy a sékelmunkában, mint az Álapok akcióiban jelentős eredményeket ért el. A Baal Melacha által kezdeményezett akció, amelynek közvetítésével 30 tagjukat kívánták Erec Jiszraelbe egy produktív közösség keretében letelepíteni, még folyamatban van.

Álább következik a Baal Melacha rövid beszámolója:

1. Központi vezetőségünk névsora :

Elnök: Schwartz Ignác. *Ügyvezető elnök:* Florenthál Ávrám. *Alelnök:* Schlesinger Sámuel. *Főtthár:* Lévy Arjeh.

Az erdélyi cionista ifjúsági mozgalom

Az elmúlt konferenciális periódusban különösképen a cionista ifjúsági mozgalom regisztrált jelentős fejlődést Erdélyben. Minden ifjúsági szervezet belső és külső életében a visszaesés, illetve stagnálás korszaka után megalapozott és reális fellendülés jelentkezett, ami egyrészt az általános cionista fejlődés kísérő jelensége, másrészt viszont a szervezetek rendszeres és alapos munkájának a következménye.

A fellendülés külső jelei az ifjúsági szervezetek taglétszámának nagymérvű növekedése, a hachsara-szniffek és chalucok számszerű gyarapodása, a nagyobb mérvű alija és a rendezvények szaporodása.

Belsőleg viszont mindegyik szervezet jelentősebb nevelési tevékenységet fejtett ki, mint előzőleg. A szervezeti chözérok, bulletínek, alkalmi kiadványok nagy száma szolgál bizonyítékául ezen intenzívebb tevékenységnek, ezenkívül pedig a minden szervezet által évente átlag kétszer megrendezett szemináriumok, pögisák és a rendszeres nyári mosavák mélyítették el az ifjúsági szervezetek tagjainak cionista kiképzését és a szervezeti kapcsolatokat.

Az erdélyi cionista ifjúsági mozgalom ma több mint 5000 tagot számol és az erdélyi cionizmusnak nemcsak azért a legfontosabb és legértékesebb eleme, mert munkájával a gyakorlati feladatok nagy részét ugyszólván egymaga végzi el, hanem annál a szerepénél fogva is, amelyet mint az országépítés közvetlen megvalósítója van hivatva Erec Jiszraelben betölteni és mint utánpótlást melyre az erdélyi cionizmus továbbfejlesztésének és majdani irányításának kötelezettsége hárul.

Az erdélyi cionizmus sajnálatos módon ezideig csak igen kis mértékben gondoskodott a cionista ifjúsági moz-

galomról és bár a Zs. N. Sz. két év óta az ifjúság kiképzését és aliláját támogatásban részesítette és ebben az évben az ifjúsági központokat is szubvencionálni szándékozza, reális szükségleteknek csak egy alig számbajöhető hányada nyert ezideig kielégítést. Az ifjúság kérdésének megoldása nemcsak a cionizmus, hanem az egész erdélyi zsidóság közös érdeke és közös erőfeszítéssel kell módot találni az ezen a téren elkövetett mulasztások jóvátételére. Mert, ha az erdélyi zsidótársadalom kezdi felismerni az átképzés szükségességét — melyről ma olyan sokat beszélnek a nyilvánosság előtt — akkor észre kell vennie, hogy a hachsara-telepeken már hosszú évek óta a leghihetetlenebb a nélkülözés és szükségben ez az átképzés ténylegesen meg is valósult. Az a több ezer főre tehető chaluc, aki ott nyert kiképzést, átrétegződésének ideje alatt legsúlyosabb nélkülözésnek is van kitéve, mert ezek a hachsara-telepek bér munkával szerzik meg létfenntartási szükségleteiket és átlagban naponta 11—13 leít tudnak fordítani tagjaik élelmezési fejadagjául, ruházkodás, kulturális és higiénikus szükségleteikről nem is beszélve.

A Zsidó Nemzeti Szövetség régóta óhajt egy közös szakiskola jelleggel és állandó költségvetéssel bíró mezőgazdasági és háziipari kiképzőiskolát létesíteni, melyhez azonban mindig hiányzott a beruházáshoz és fenntartáshoz szükséges tőke. A Masz Hahisztadrut-akció minimális eredményeket tudott felmutatni és az 5 chalucnevelő szervezet között felosztva, neveltségesen csekély támogatást tudott erre a célra biztosítani — mert bár ezen a téren újítást jelentett a Zs. N. Szövetség pénzbeli támogatása — a kiosztásra került összesen 301.000 leí, amely a Masz Hahisztadrut-akció bruttó bevételeinek 45%-át tette ki 10% költség, 15% szubvenció az egyes szervezeteknek és intézményeknek stb. jelentéktelenlű kevés.

Az egész erdélyi zsidóság áldozatkészségét kell igénybe venni a cionista munka ezen legproduktívabb és legeredményesebb ágának méltó támogatására.

Maga a kivándorlás viszont, mely az utóbbi időben soha nem képzelt lehetőségek nyert, szintén nagyarányu támogatást igényel. Ez a szükséglet talán még kézenfekvőbb és még közelebb áll az erdélyi zsidósághoz, mint az előbbi. A Zsidó Nemzeti Szövetség 400.000 lelt mozgósított és hozott fel a hitközségektől az utóbbi időben kínálkozó alija-lehetőségeinek kihasználására, a további alija kizárólag az anyagi eszközökön mulik és ezen a téren is nagyarányu áldozatkészséget igényel a cél komolysága.

Végezetül szükséges maguknak az ifjusági szervezeteknek a támogatása is. Ezen a téren is megtörténtek a kezdő lépések, komolyabb és jelentősebb realizálást az 5700-as év költségvetése és a Vaad Mösutaf támogatása van hiyatra biztosítani, ez utóbbinál eszközölt szóbeli és írásbeli közbelépések eredményeképen a Merkaz Hanoar részére történt is kiutalás, ami által az erdélyi cionista ifjusági munka nagyszabásu fellendülése várható a következő évre.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1. Brit Hanoár B'Transilvania

Az ifjusági szervezési és nevelési munka elmélyítése és intenzivebb kihasználása érdekében a Zs. N. Sz. valamennyi ifjusági mozgalmat magában foglaló fedélszervezet létrehozását sürgette az együttműködés biztosítására. Ez a fedélszervezet a Brit Hanoár B'Transilvania név alatt 1938 októberében létre is jött egy Jom Hanoár keretében melyen valamennyi erdélyi ifjusági szervezet igen nagy számban képviseltette magát. A Jom Hanoar, mely az erdélyi cionista ifjuság egyik legimpozánsabb megnyilvánulása volt, kidolgozta és elfogadta a Brit Hanoar B'Transilvania, az Ifjusági Szövetség működési szabályzatát, melynek alapján annak végrehajtó szerve a Merkaz Hanoár azóta is működik.

Merkaz Hanoár

Mint az erdélyi cionista ifjúsági mozgalom végrehajtó szervében az összes chalucnevelő ifjúsági szervezetek (B'ne Ávoda, Brit Hancár Hamizrachi, Haboním, Hanoár Hacioni és Hasomer Hacaír) két-két, a többi nevelő szervezetek pedig (Barisszia, Boger Chevra, Dor Chadas, Dror, Gordonia és Tora Umlacha) egy-egy taggal vesznek részt a KIB által kinevezett elnök vezetése alatt. A Merkaz Hanoár két éves működése folyamán a Zs. N. Sz. és KKL-szubvenció felhasználása mellett külön adminisztrációt tartott fenn, nevelési chozérokat és bulletíneket akott ki, 1938 június-augusztusában megrendezte az erdélyi cionista ifjúság közös mosaváát, egységes irányító munkát fejtett ki és kedvező hatást gyakorolt az ifjúsági szervezetek közötti együttműködésre. Aktivitásának nagyszabásu programját dolgozta ki, melynek megvalósítását most már a Vaad Mösutef kiutalt szubvenciója és a Zs. N. Sz. felemelt támogatása lehetővé tesz. Így a közeljövőben kell, hogy megvalósuljon a Merkaz Hanoár adminisztrációjának és ugyanakkor az egyes ifjúsági központok adminisztrációinak kiépítése és összhangba hozása, az ifjúsági kindványok színvonalának emelése és az egyes városok ifjúsági szervezetei együttműködésének központi kiépítése, közös nevelési szemináriumok és nyári táborok rendezése.

A Merkaz Hanoár elnöki tisztségét megalakulása óta a KIB megbízásából Kincs Lipót tölti be, a titkári teendőket előbb Jakobovitz Gedalje, Judovitz Lili, majd Gerson Áser végezték, jelenleg pedig Szegfü József.

Az 1938 június-augusztusban megtartott közös mosaván a Hanoár Hacioni, Haboním és Hasomér Hacaír vettek részt szervezetileg összesen több mint 500 taggal. Ez a közös mosavá minden tekintetben igen kitűnően sikerült és sajnálatos, hogy külső okok következtében ebben az évben külön-külön kellett megrendezni. Ugy a közös mosava, mint az ezévi külön mosavák rendkívül gazdag tartalma nevelési előadás-sorozatot és rendezvényt nyuj-

tottak, melyek rendkívül fontos tényezőivé vátak a belső ifjúsági munkának.

Az ifjúság átfogó szervezetére a Brith Hanoár B'Transilvaniára és annak végrehajtó szervére, a Merkaz Hanoarra még igen fontos feladatok várnak, melyeknek megvalósítására a Zs. N. Sz. vezetősége a legmesszebbmenő segítséget kívánja nyújtani.

Alább következnek az ifjúsági szervezetek beküldött tevékenységi beszámolói.

2. Az ifjúsági szervezetek tevékenysége

A B'NE—AVODA tevékenységi beszámolója

1.. Szervezetünk központi vezetősége 8 tagból tevődik össze, amit a félévenkénti összeülő pegisá(konferencia) választ meg. A moacá jelenlegi tagjai

- | | |
|---------------------------|--------------------------|
| 1. Ganz Andor Cluj, | 2. Mendel Chánán Cluj, |
| 3. Fritsch Ráchel Cluj, | 4. Pintér Janka Arad, |
| 5. Weisz Szruli Tg-Mureş, | 6. Kalmár M. Satu-Mare, |
| 7. Mendel Ávrám Deva, | 8. Lauter Ráchel Sighet. |

2. Tagjaink taglétszámára, nem tudunk pozitív számot adni, ifjúsági szervezet lévén állandóan variálódik és ugyancsak épen egy általános szervezési kampány közepette vagyunk. Az 1937/38-as évek megszorító intézkedései súlyosan érintették mozgalmukat, ebben az időben sok helységben kénjeink bekellet szüntessék működésüket. Pillanatnyilag 10 városban vannak kénjeink, valamint egy csomó kisebb helységben pontok fölött rendelkezünk. Így kénjünk van Cluj, Tg.-Mureş, Reghin, Árad, Bistriţa, Satu-Mare, Sighet, (Brit kib) nével, Topliţa, Huedin, Oradea. Pontokkal rendelkezünk Salárd, Gheorgheni, Tulghes, Ludas, Marghita, Dej-en.

Tagjaink összlétszáma variálódik 250—300 között. Ebben a két éves periodusban volt idő mikor meghaladta a 350-et is.

3. Mozgalmunk erejéhez képest kivette részét az alapok fokozásának a munkájából. Egyes helységekhely ahol kénjeink reorganizálódtak első munkájuk képen a K.K.L. munkába való bekapcsolódás képezte főfeladatukat. Ugyancsak kivettük részünket a sékel akcióból. A munkánk főbb súlypontja a chalucnevelésre összpontosul, az ebben a periodusban cháchsárára külcött tagjaink száma igen nagy volt. Részt vettünk az egyes városokban a Zs. N. Sz. által rendezet mítingek, előadásck rendezésének előkészítésében.

4. Kultur tevékenységünk sajtó terén sokkal eredményesebb lett volna, ha megfelelő anyagi alapokkal rendelkezett volna központunk. A központunk által e periodusban kiadott chozérok száma 54 volt, különböző tartalommal, Palesztina-centrikus kérdésekkel foglalkozva főleg. Ezenkívül havonta jelenik meg egy informatív buletinünk, amelyből e periódusban összesen 17 számot adtunk ki. Ugyancsak Álim című folyóiratunkat sajnos megfelelő anyagi alapok hiányában rendszerintelenül jelentettük meg. (A 37-38-as periódusban nyolcszor). Ugyancsak e periódus kultur tevékenységeihez tartozik a most sajtó alatt levő könyvünk. A héber irodalom története." (ford. héberből).

5. Szervezetünk kiemelkedőbb eseményeihez tartozik az ez évben tartott 6 éves jubileum ünnepe amit Erdély különböző városaiban tartottunk meg nagyszámu résztvevőkkel.

6. E periódusban sznif-háchsáránk volt egymás után Szalárdon, Reghinben, Vármezőn és most jelenleg Clujon van. Tagjaink átlagos száma 22—25 volt.

7. Ez évben álljázottak száma 36 volt.

8. A központtal kapcsolataink meglehetősen intézivek voltak. Az érkező levelekre pontosan és rendszeresen válaszoltunk.

9. Bevételi forrásaink összesége, a kénektől befolyt mászok és szimpatizánsaink anyagi támogatásaiból tevődött össze. Mely összeg sohasem haladta meg a legszükségesebb

kiadásokat sem és így központunk állandó anyagi gondokkal küzd.

10. A Merkáz Hanoárral kapcsolataink jók, részt veszünk minden megbeszélésen és az általános aktivitástól, valamint helyi kénjeink részt vesznek az egyes városok ifjusági blokkok munkjában.

11. Az egyes városokban részt vettünk a Zs. N. Sz. által szervezett héber kurzusokon, valamint a szervezeteinken belül ezen a téren egy általános haladás észlelhető. Központunknak havonta jelenik meg körlevele (chozér) héber és magyar nyelven, ami sokban jelentette, hogy olcsó és jó héber tankönyvekhez juttattunk.

12. A Cháchsará telepeinkről kikerült emberek és azoknak jó kibucí helyzetük, tényként állanak és pozitívumát képezik cháchsará telepeink eredményeinek. E periódusban Reghini és Szalárdi sznifjeinkről több mint hatvan ember került ki. Visszont hogy összesen csak 37 állijázott, annak az oka abban van, hogy nem volt a múlt években kellő állíjalehetőség.

13. A mosávánkat az 1939-es évben együtt rendeztük meg a Hásomér Hácáír ifjusági szervezettel.

Konferenciai jelentés a Brith Hanoar Hamizrachí szervezet helyzetéről :

1. A Brith Hanoar Hamizrachí, illetve a Tnuat Tora, Avoda Erdélyben magában foglalja a Ceirei, Ceiroth, Poale és Poaloth, Poale Hadati, valamint Bnei Aki-bal, a Mizrachi ifjuság legfiatalabb gárdáját. A B. H. H. központja, mely Oradea székelt a következő vezetőséggel rendelkezik : országos elnök : Juszt Moise, alelnökök : Izrael Albert és Feldmann Nándor. Executive tagok : Mittelmann Nándor, Juszt József, Ábrahámovits Zoltán, Pollák Adolf, Juszt Salamon, Oradea, Gruber Salamon, Trgmures, Rav Klein Eliahu, Cluj, Rubin Sándor, Timisoara, Wieder Samuel, Bistrița, Neulander Emil, Arad, Mihály

Aladár, Ordentlich Viktor, Satu-mare, Silberger Ludovic, Cehul-Silvaniei.

2. Csoportjaink létszáma : 62.

3. Tagjaink összlétszáma : 4.000.

4. Csoportjaink által végzett munka : A Tora és tradíció szellemétől átitatott ifjúság lankadatlan lelkesedéssel végzi áldásos munkáját Cionért és népéért. Kiemelkedő tevékenységünk a K.K.L. terén s mint a hivatalos jelentés is bizonyítja, csoportjaink ami ezt az akciót illeti szinte minden hónapban az első vagy második helyen szerepelnek.

5. Az 1937 Május 1 — 1939 november 1-i periódusban kiadványaink száma : 132 chozért és kötelezet adtak k fenti periodus alatt, míg minden ünnep alkalmával a „Tnuatenu“ c. bulletint jelentettük meg igen gazdag tartalommal. Fentiekén kívül számos héber brosúrát fordítottunk magyar nyelvre és különböző előadásokat, mint : „A Tora v. Avoda mozgalom ideológiája“, „A kiválasztott nép jelentősége“, Keren Kayemeth és a Machleket Charedim, stb., stb. osztottunk szét csoportjaink között.

6. Tevékenységük kiemelkedő eseményei : Megteremtettük a békés harmóniát a Zs. N. Sz. és a Mizrachi között, 1938 decemberében életre hívták az erdélyi Machleket Charedim-ot, m által a KKL bevételei jelentősen emelkedtek. Egységesítettük a regát, basarabiai, bukovinai, valamint az erdélyi Mizrachi ifjúság szervezeteit, felállítva Bucarestiben a Neziguth-ot, amely különösen az alija-bet körül fejt ki igen hatékony tevékenységet.

7. A Hachsara szniffról : 1938 április 1-én létesítettünk Oradean egy mezőgazdasági telepet, mely a mai napig is fennáll. A szniffen hachsarázó chalucaink létszáma 25—35 között mozog. A chalucok nyáron szőlőmunkában dolgoznak, míg télen a telep átalakul ipari szniffé, amikor is a chalucok különböző gyárakban és üzemekben nyerne helyezést.

8. Az alijázott chalucok száma : Fenti periodus alatt összesen 36-an alijáztak a BHH által, akik közül 16-an a Mizrachi részese juttatott certifikátok által, míg a többiek az Allia-Bet segítségével jutottak ki Erec-Israelba.

9. A központtal folytatott levelezésünk rendszeressége : A Zs. N. Sz. központjával intenzív kapcsolatot tartunk fenn úgy személyi felkeresésekkel, mint le-

vélileg. Átlag 3—4 levélváltás van hetenként a Zz. N. Sz. és BHH központja között.

10. Kapcsolatunk a Merkaz Hanoarral: A Merkaz Hanoar gyűlésein a BHH cluji delegátusai által képviselteti magát minden gyűlésen.

11. Résztvételünk a helyicsoport munkájában: A Mizrachi ifjuság a helyicsoport munkájában igen intenzíven vesz részt, delegátusai mindenütt számarányunkhoz mérten vannak a vezetőségben képviselve és úgy a nemzeti alapoknál, mint minden más vonatkozású cionista munkában tagjaik közreműködnek.

12. A héber nyelv terén folytatott tevékenységünk: A héber nyelv propagálása és elsajátítása érdekében az utóbbi időben örömmel konstatalható, hogy igen jelentős eredményeket ért el a BHH központja. A helyicsoportokkal a kontaktus legnagyobb részben héber nyelven folyik. Kiadványaink nagyobb része és levelezésünk 30%-a héber nyelven folyik. Összes csoportjaikban a Központ utasítására bevezették és rendszeresítették a héber kurzusokat és tagjaink többsége folyékonyan beszél a héber nyelvet.

12. Sliachjaik kiutazásai: A következő sliachok látogatták meg csoportjainkat időközönként: Juszt Moise elnök, Wieder Samuel, Mihály aladár, Juszt József, Ábrahámovits Zoltán és Mármorstein Jicchak Executive tagok. A sliachok látogatásai mindig újabb lendületet hoztak be a csoportok munkájába, számos új csoportot alakítottak és az egyes meglévő helyicsoportokat reorganizáltak.

14. A mosavá résztvett tagjaink száma: Tekintve, hogy a Mizrachi ifjuság különböző okok miatt nem vehetett részt a Merkaz Hanoar által rendezett közös mosaván, a BHH központja az elmúlt nyáron külön mosavát állított fel az oradeai hachsara-telep közelében. Ez a mosava, bár csak kis számban vettek azon részt az ifjusági tagok, mégis eredményesnek könyvelhető el, mivel erkölcsi szempontból igen magas nivón állott és értékes élménye maradt mindazoknak, akik azon résztvettek. A mosava 4 hetes időtartama alatt számos előadást tartottunk a BHH központ vezetői zsidó történelmi, cionisztikai és palesztinológiai tárgyakkal, szemináriumok keretében.

A „Dror“ ifjúsági szervezet jelentése

1. Központi vezetőség névsora : Falk Ávrám, Bergfeld Pánina, Pollák Mendel, László Gyuri, Dávid József.

2. Csoportjaink létszáma : Cluj, Gherla, Dej, Târgu-Lăpuș, Tg.-Mureș, Tășnad, Vișeu de Sus, Borșa.

3. Tagjaink összlétszáma : Cluj 100, Chierla 60, Dej 83, Tg.-Lăpuș 20, Tg.-Mureș 50, Tășnad 30, Vișeu de Sus 60, Borșa 45. Összlétszám 483.

4. Csoportjaink által végzett munka rendszeres kultur-munka a cionizmus, főleg Palesztinagrafia és Borochovizmus. Mindennemű akció, például K. K. L. és az összes akciók, amelyek a cionista szervezet keretéhez tartoznak.

5. Tekintettel arra, hogy az összes kultúrkiadványainkat, továbbá chözérjainkat a bucurești-i központunk által adjuk ki, miután megkapjuk tőlük a pontos információt a központnak továbbítjuk.

6. Tevékenységünk kiemelkedő részei ; pögisa rendezése és keresztúlvitele, mosává megtartása, téli szemináriumok megtartása és nesefek rendezése a K. K. L. javára.

7. Hachsara helye és taglétszáma a következő : Cluj, Hátszeg, ezenkívül chalucáink hachsaráztak Szekureni, Tigănești, Chișineu, Dornavatra, Gura, Humor, Călăras és tekintettel arra, hogy a szükségleteink Erdély részéről meg kívánja azt, hogy a chalucáink Erdélyben chachsarázzanak, ezennel értesítjük Önöket, hogy Erdélyben két új pontot alakítunk.

8. Ez évben alijázott chalucok száma 25 és a napokban megtörténő alijával alijázik 6 erdélyi chalucunk.

9. A Merkaz Hanoarral levő kapcsolatunk a lehető legintenzivebb és ennek a maximumával arra törekszünk, hogy egy egységes ifjúsági frontot alkossunk Erdélyben.

10. Részvételünk a helyi csoportok munkájában ugyan-csak a legintenzivebb

11. Azonkívül, hogy minden kénben rendszeres héber kurzusok folynak, támogatunk minden akciót abban az irányban, hogy héber tanárokat szervezzünk a zsidó ifjúság számára.

12. Rendszeres bikurok folynak a kénekben, azonkívül pedig állandó sliáchjaink tartózkodnak a következő kénekben : Dej, Tg.-Mureș, Gherla, Tg.-Lăpuș.

13. Kibucanikat abban az irányban fejlesszük, hogy minél jobb embert tudjon befogadni keretei közé.

A Histadrut Habonim működésének jelentése

A Histadrut Noar Cofi Chaluci Habonim központi vezetősége a következőkből áll:

Brecher Méir,
Friedmann Mose,
Keller Szára,
Siovits Mose
Weisz Cháim,

valamint mozgalmunk ereci sliáchja: Stoessel Jisáj.

A központi vezetőség mellett dolgozik egy ugynevezett szervezeti tanács — Váád Hisztádruti — amely 12 tagból áll és a kibbuc-háchsáraink egy-egy delegátusából. A Hánhágá Rásit ennek a tanácsnak a közreműködésével irányítja a mozgalmat.

Szervezetünk a következő helységeken tevékenykedik:

Alba Iulia, Arad, Baia-Mare, Braşov, Cluj. Deva, Dicioşanmartin, Făgăraş, Lugoj, Mediaş, Odorhei, Oradea, Petroşeni, Saonta, Satu-Mare, Sighet, Timişoara, Tg.-Mureş, Turda, valamint szervezetünk két első regáti kénje: Securenii és Vatra-Dorni. E 21 helységen kívül van még három kibbuc háchsáránk: Haţeg, Arad és Cluj. Szervezetünk összlétszáma kb. 1.200—1.300 körül mozog.

A csoportjaink által végzett munka két részre oszlik.

Az egyik része ennek a munkának maga a mozgalmi tevékenység, ami a központ által van irányítva és amit egyazon időben végeznek el a mozgalom összes csoportjai. A munkánk másik része a helyi tevékenység és a K. K. L. munka, részvétel a Zs. N. Sz. munkájában és a Merkáz Hanoár által irányított helyi ifjusági blokkokban.

A kulturmunkánk leghűbb tükörképéül kiadványaink és chozerjaink szolgálhatnak.

Az 1939-es évben kiment 46 körlevelünk, amelyek aktuális szervezeti kérdésekkel, valamint a csoportok munkájával foglalkoztak. Ezenkívül kiküldtünk eddig 11 informatív chozért, amelyeket havonta jelentetünk meg. A körlevelek és chozerok mellett a kulturmunkánk tulajdonképeni irányításul kihoztunk szervezeti kiadványokat is.

Dvár Hábogrim: megjelent ez év folyamán 4 szám. Az első általános szervezeti kérdésekkel foglalkozó kiadvány volt, a másik a Pászáchi szám, utána következett egy nevelési szám, — amely F. Künkél: A buta gyerek című tanulmányának fordítását tartalmazta, míg utóljára megjelent egy Ros Hásáná szám.

A mosává, amely szervezetünknek egyik legjelentősebb eseménye ugyancsak három kiadvány kihozatalát eredményezte. Két előkészítő kiadvány: Széfer Hácofim, amely igyekszik gyűjteményezni szervezetünk cofei nevelési rendszerének alapelveit, valamint a Mosává című kiadványunk amely a mosává előkészítésével foglalkozott. Mosavánk eredményeképen ki lett adva egy beszámoló, amely a mosávával, valamint az azt követő szemináriummal és programjával foglalkozott.

Rendszeres kiadványainkon kívül megjelent egy ifjúsági regény — az első hasonló tárgyú magyar nyelven — B. Gelbart: Csibészfalva története. Ez a kiadványunk annak ellenére, hogy a kivitele elég szerény, miután a szükséges anyagi eszközök nem állottak rendelkezésünkre, igen sikeresen bizonyította be, hogy mennyire nagy szükség van hasonló tárgyú kiadványokra.

Végül megjelent egy kisebb kiadványunk, amely a Fehér Könyvvel foglalkozott.

Meg kell jegyeznünk azonban, hogy ez nem öleli fel a tervbevett kulturkiadványaink összességét, miután nem állottak rendelkezésünkre a szükséges anyagiak.

Mozgalmi tevékenységünk természetesen nemcsak kulturkiadványaink és körleveleinkből állott. A mozgalmi munkának egy igen jelentős része a levelezés, amelyet nevelő és kulturmunkánk egyik legjelentősebb tényezőjének tartunk. Igyekeztünk a lehető legintenzívebb levelezés által összekapcsolni csoportjainkat. Ebben az évben ezideig kiküldtünk 1900 levelet, amelynek nagy hányada foglalkozott mozgalmi és nevelési kérdésekkel. A központi munka mellett a szervezeti tanács — a Váád Hisztádrut — tagjai rendszeresen látogatták a vidéki csoportjainkat és igen jelentős munkát fejtettek ki, úgy szervezeti mint általános cionista szempontból is.

Munkánk másik és szintén igen nagy jelentőséggel bíró része, az ugynevezett helyi tevékenység, valamint az alapok munkájában való részvétel.

Maguk a csoportjaink és igen gyakori esetben a Hánhásá Rásitunk is igyekezett közreműködni a Zs. N. Sz. helyicsoportok rendezvényeiben támogatva azokat saját erőivel és munkájával. Az alapok munkájában való részvétel elsődleges kötelessége lévén minden ifjúsági mozgalomnak, természetesen a mi mozgalmunk is a lehető legnagyobb mértékben kivette a részét ebben a munkában. Igen sok

helyen a mozgalmunk az első helyen állott a K. K. L. munkában és legnagyobb lelkiismerettel és felelősséggel végezte el az alapok iránti kötelességét.

Mozgalmunk legkiemelkedőbb eseményei a Hitachtud Barisszia-Habonim Jom Hahitachdutja, valamint az ezt megelőzőleg megtartott pögisa és a nyári mosává voltak.

A nyár folyamán megrendeztük a mosávékat a hátszegi szniffünkön. A lehetőség, hogy programunkat minden akadály nélkül elvégezhessek, igen sokban hozzájárult ahhoz, hogy mosávéink konkrét eredményekkel záruljon. Mosávéinkon szinte számunkra is meglepetésszerűen a mozgalomnak 210 tagja vett részt.

Háchsará telepünk, mint már említettük három van. Két saját gazdaság és egy ipari szniff.

Hátszeg. Ez a gazdaság még mindig nem tudott megbirkózni az anyagi nehézségekkel. A gazdaság ennek ellenére elég kielégítően fejlődik és amennyiben lehetőség fog adódni arra, hogy egy végleges gazdasági egycnsulhoz jusson, akkor igen tág lehetőségek vannak a továbbfejlődésre. A gazdaság legnagyobb hiányossága a gyenge berendezkedés. Az a felszerelés, amely lehetővé tenné, hogy a belterjes gazdálkodásunk már kora tavasszal hozhasson terméket a piacra, hiányzik és hiányzik ugyancsak az anyagi támogatás, amely rendszerint nem a kellő időben érkezik, ha egyáltalán érkezik.

A gazdaság ebben az évben is ugyanezekkel a nehézségekkel áll szemben és amennyiben nem fog lehetni egy megoldást találni, úgy a jövő év is egy igen nagy deficitel fog zárulni. A hátszegi szniff taglétszáma 23, amely a munkaszükségletek szerint, hol emelkedik, hol esik,

Arad. A Hitközség, valamint az ottani Barisszia és Haovéd csoportok segítségével és anyagi hozzájárulásával valamint a mozgalom anyagi segítségével egy újabb gazdaságot indítottunk be. Ez a gazdaság még nagyon fiatal, így még nem áll módunkban részletesen beszámolni róla.

Cluj. A cluji szniffünk dolgozik a legnehezebb körülmények között. A szniff tagjainak nagyrésze dolgozik, azonban jellemző a nehéz munkakörülményekre, hogy állandóan két-három emberünk van munkanélkül.

Allija. Mozgalmunk ezévben 70 chalucot és aliathnoar chavert alijáztatott. Ebből 11 ment a Barissziából, tehát a fennmaradt 59 ole, ami mozgalmunkból alijázott.

Mozgalmunk a Zs. N. Sz. központjával igen szoros

összeköttetésben áll, rendszeresen küldi beszámolóit munkájáról és igyekezett mindenben hozzájárulni a cionista-szervezet munkájához.

Ugyancsak szoros kapcsolatot tart fenn a Wizo központjával is, amelynek támogatása főleg kulturmunkánkban igen jelentős volt és nagyban elősegítette ezirányú tevékenységünket.

A Merkáz Hanoár munkájában kivesszük teljes mértékben a részünket, úgy a központi szervben, mint a helyi blokkok munkájában.

A „Hanoar-Hacijoni” ifjúsági szervezet konferenciái beszámolója :

Megvalósítások : 1937 május óta sikerült mozgalmunknak egy olyan fejlődést biztosítani, hogy jelenleg 36 aktív csoportunk működik. Név szerint a következők : Alba-Iulia, Alesd, Arad, Baia-Mare, Beiuş, Bistriţa, Blaj, Braşev, Bratca, Carei, Cluj, Deva, Gheorgheni, Ghimes, Iclod, Marghita, Mediaş, Năsăud, Oraşul-Nou, Oradea, Reghin, Pâncuţa, Sânnicolaul-Mare, Săcueni, Satu-Mare Săini, Sfântul-Gheorghe, Sibiu, Sighet, Sighişoara, Siria, Şomcuta-Mare, Tâşnad, Târgu-Mureş, Timişoara, Valea-lui-Mihai, Viseul-de-Sus. Ezen kének tagjainak összlétszáma körülbelül 1900 chavért számlál.

Kénjeink működése : Mint ismeretes, ohaverjaink nevelői egységekbe tömörülve (kvucák és sichvák) alkotják a kén keretét és végzik a munkát. Ezen egységek minimálisan két gyűlést tartanak heterkint, amikor is komoly cionista, judaikus és nemzeti munkát, illetve nevelést végeznek. Ezen munka központilag van egységesítve és együtt halad országszerte. A vezetői továbbképzés céljából minden egyes kénben vezetői szemináriumok, illetve önképzőkörök működnek. Legtöbb kénünknek saját könyvtára van, amelynek anyaga felöleli a cionista és judaista, majd az általános problematikát. Pénteken, illetve Szombatoként kénjeink kivétel nélkül Önegh-Sabbatokat rendeznek, amelynek programja a Szombati nap szentségének áldoz. A hebraizáció érdekében legtöbb kénünk héber tanerővel bír. Legtöbb esetben ezeket a tanerőket a helyi csoportok nyújtják, azonban sok kénünk ezen irányban mellőzve lett. 36 kénünk közül 13 a Szövetségtől kap héber tanerőt, 16 pedig saját erejéből fedezi ezt a kiadást, a fennmaradó hét kén saját keretében hugh-ivritet tart fenn. Ezen munka eredményeként mozgalmunkban határozott haladást észlelünk : a héber nyelv a mindennapi életben

helyet kapott. A Keren Kajmeth munka terén mozgalmunk, mint ahogy ismeretes, az első helyet foglalja el országszerte. Az ifjúsági szervezetek között helyi érdekűleg nagy fölényben vagyunk. A K. K. L. munkát minden tagunk részére kötelezővé tettük, A sékel munkában is jelentős eredményeket értünk el. Ezen belső munkán kívül kénjeink ünnepélyeket szoktak rendezni különböző alkalmakkor. Az ereci nevelés szempontjából kénjeink hagana előkészítő munkát végeznek. Ennek során a rendgyakorlatokon kívül a felnőttebbek stratégiát is tanulnak. A hachsárara való előkészítés intenzívebbé tétele szempontjából kénjeinkben ereci mintára az Irgum-Cofitet szorgalmazzuk, amely a szakmai kiképzés és kollektív nevelés szolgálatában áll.

Hachsára: Oradeai kibbuc-hachsáránk a reális akadályok ellenére komoly eredményeket bír felmutatni. Habár mérlege nem a legideálisabb, mégis komoly értéket képvisel, nemcsak inventári vagyonával, amely meghaladja a 350.000 lei értéket, de kertgazdasági és állattenyésztési kiképzésével is. A kibbuc-hachsáráról kikerülő chaverok mindegyike teljes képzettséggel bír úgy mezőgazdasági, mint az állat- és tejgazdaság terén. Kertgazdaságunk ezidei termésének értéke meghaladja jóval a 60 000 leit. Mindennek dacára a kibbuc-hachsára anyagi helyzete sok kíváncsalmat hagy maga után. Hogy a létfenntartást biztosítani tudjuk, kénytelenek vagyunk 12 chavert ipari bér munkára küldeni. A kulturális és társadalmi élet a lehetőségekhez mérten igen fejlett. Héber tanerő biztosítja a hebraizációt.

Tetcheai szniffünk, valamint Cheriui telepünk mezőgazdasági bér munkával tartja fenn magát. Matriális helyzetük rossz. Kulturális és társadalmi lehetőségük korlátozottak. Lehetőséget keresünk helyzetük javítása céljából.

Hachsaráink helyzete :

1939 márciusától — Oradea 41 chaverral,
Cheria 26 chaverral,
Tetcheal 12 chaverral.

Aktiv chalucaink száma (hachsarán és chofésón) 148 chaver.

Álijá: Ereci kibbucunk (Herzlia-Lamakov) hitjásvutja kötelességünké tette, hogy a lehetőségekhez mérten minél több chavert álijáztassunk. Ennek a célnak megfelelően az álijá az elmúlt két esztendőben a következő képet mutatja :

Álijá	14 olé,
Ifjúsági álijá	9 olé.
álijá bét	64 olé

Összesen 87 olé.

Mosávák, szemináriumok, pögisák és egyéb szervezeti megnyilvánulások: Nevelői munkánk során a következő megnyilvánulásaink voltak:

1937	julius	— Cavarán-Tin. Işoara tábor	188 ch.
	augusztus	— Timişoarai szeminárium	65 ch.
	október	— Cluji Jom-Hanoár . . .	97 ch.
	december	— Aradi pögisa . . .	229 ch.
1938	február	— Vezetői értekezlet Clujon	
	március	— A váradi kibbuc-hachsará alapi- tása	
	április	— Körzeti pögisák Satu Ma- ren	184 ch.
		Târgu Mureşen	73 ch.
	május	— A váradi szniff nyilvános ünnepélye	
	julius	— Közös mosává Someşul- recen	213 ch.
	augusztus	— Vezetői szeminárium Ora- dea	47 ch.
	szeptember	— Vezetői értekezlet Ora- dean	
	december	— Szervezeti kállítás Timi- soara	
	december	— Oradeai pögisa	318 ch.
	dec.—jan,	— Bucureşti szeminárium .	32 ch.
1939	március	— Cheriui és Tetchei sznif- fünk alapítása	
	március	— Saját álijánk indítása	
	április	— moácá gyűlés Oradean	
	május	— Herzliai „LAMA KOR“ kib- bucunk hitjasvutja Kfar- Kara-ra (Somron)	
	május	— Körzeti pögisák Aradon	162 ch.
		Oradean . . .	217 ch.
		Satu Mare . .	126 ch.
		Brassó . . .	100 ch.
		Târgu-Mures . .	84 ch.
		Összesen	689 ch.
	julius	— Topliţai mosává . . .	225 ch.
	augusztus	— Topliţai szeminárium .	65 ch.
	augusztus	— a kibbuc-bét gárinjának meg- alakítása.	

szeptember — Vezetői értekezlet Hermann Cvi
 — Hanhaga Éljona ch. részvételével.
 október — Országos moácá Bucureștiben.

Központi munka (Mazkirut). Szervezeti közpon-
 tunk Clujon tartja székhelyét. Két év alatti munkáját a
 következő kimutatás szemlélteti:

Chozérok :

Altalános jellegű chozérok	64 drb.
A Kulturális reszort (Vád Határúth)	41 drb.
Hachsára és Hachána reszort	27 drb.
Keren Ka'emeih Roszort	49 drb.
Álijá reszort	26 drb.
Informatív jellegű chozérok	13 drb.
Alkalmi (ünnepi, stb.) chozérok	9 drb.
Vezetőségi (moácá) chozérok	52 drb.

Osszesen : 271 drb.

Kiadványok :

Kulturális buletinek	8 drb.
Informatív	18 drb.
Iton Kirek (fali ujság)	23 drb.
Unnepi és alkalmi kiadványok	6 drb.

Osszesen : 55 drb.

A központ által kiküldött slachok látogatásai egy-
 év alatt:

Timișoara	Füredi Jehuda, Rosenberg Mose, Gärtner Mose, Salamon Smuél, Nussbaum Smuél, Ungár Zöév, Gärtner Benjámin és Bard Slomo, Katz Nahum.
Arad	Weinberger Cipora, Rosenberg Mose, Léb Jákov, Katz Nachum, Salamon Smuél, Gärtner Benjámin, Briszker Daniel, Ungár Zöév.
Oradea	Guttmann Szara, Salamon Smuél, Farkas Mordecháj, Schön Pandér, Bárd Slomo, Gärtner Benjamin, Ungár Zöév.
Satu Mare	Holzer Mönachem, Gärtner Mose, Katz Nachum, Schön Pandér, Briszker Döniél, Ungár Zöév.
Târgu-Mureș	Salamon Smuél, Farkas Mordechaj, Gärtner Mose, Klein Szimcha, Schön Pandér, Bergfeld Ruth és Stein Nachman.

Mediaş	Farkas Mordechaj, Gärtner Mose, Neufeld Jechiel, Szegfü József, Salamon Smuél.
Baia Mare	Gärtner Benjámin, Gärtner Mose, Briszker Daniel.
Braşov	Gärtner Mose, Rosenberg Mose, Nussbaum Smuél.
Cuj	Guttman Szara, Schön Pandér, Nussbaum Smuél, Ungár Zöév, Bárd Slomo, Briszker Daniel.
Marghita	Schön Pandér.
Sibiu	Bergfeld Ruth, Salamon Smuél.
Valea lui Mihai	Briszker Dani, Salamon Smuél.
Carei	Briszker Daniel, Salamon Smuél.
Sighet	Briszker Daniel, Bárd Slomo,
Alba-Iulia	Fuchs Jáákov, Salamon Smuél.
Aleşd	Katz Nachum, Weinberger Cipora, Schartz Szara.
Dej	Briszker Daniel.
Somcuta-Mare	Landau Slomo.
Reghin	Salamon Smuél, Farkas Mordechaj.
Tâşnad	Landau Slomo.
Săcueni	Schlesinger József, Katz Nachum.
Orăşul-Nou	Landau Slomo, Ackermann Mordechaj.
Deva	Nussbaum Smuél, Guttman József.

Ezen bikurokon kívül ereci sliákhjaink, névszerint: Florenthal Chaim, Becker Mordechaj és Wolff Cvi chaverok, meglátogatták több alkalommal összes kénjeinket. Herman Cvi hanhaga-éljona ch. erdélyi tartózkodása alkalmával meglátogatta Clujt és Oradeat.

A mozgalom vezetése központilag a Mazkurit Hagalil kezében koncentrálódik. Ezenkívül egy 13 tagu Moacă Rásit működik.

A mozgalom általános budgetje, ugymint: a mazkirut adminisztrációja és a szervezése, a helyi csoportok szervezése, nyári mosavák, szemináriumok, kiadványok, körutak, stb, máj d a hachsárak segélyezése és az alijázók támogatása, stb, összesen eléri a 150.000 lei évi budget. Ezen összeget a legnagyobb nehézségek mellett tudjuk csak felhozni. Működésünk elé az anyagi nehézségek komoly akadályokat gördítenek.

Beszámoló a Hizstrádut,Hásomer Hácáir B'Transilvania 1937 május—1939 Decemberi munkaperiódusáról

1. Központi vezetőség névsora. Szervezetünk irányításának munkáját egy széleskörű vezetőség (Moácá Hárásit) az annak kebeléből választott Hánhágá Hárásit végzik. Ezeknek a tagjaik a következők:

a) Moácá Hárásit (12 tag) Erdős Méir, Gerson Áser, Hollós Sosana, Judovits Mordecháj, Klein Slomo, Mihály Jisáj, Sándor Málká, Steier Joszef, Szántó Élijahu, Väianu Ászur, Weissmann Bernat, Wertzberger Saul.

b) Hánhágá Hárásit: Erdős Méir, Gerson Áser, Sándor Málká, Szántó Élijahu,

2. Csoportok létszáma:

1. Tg.-Mureş	85	chávér
2. Cluj	90	"
3. Satu-Mare	50	"
4. Sighet	85	"
5. Oradea	30	"
6. Árad	30	"
7. Alba-Iulia	20	"
8. Bistriţa	15	"
9. Timişoara	20	"
10. Reghin	20	"
11. Dej	15	"

Összesen 460 chávér.

Meg kell jegyeznünk, hogy ezek a számok csoportjaink mostani helyzetét tükrözik vissza. Nem tudunk egy kimutatást készíteni, azokról, a változásokról, amelyeket kénjeink taglétszáma fentjelzett időszakon mutatott.

Meg kell azonban állapítanunk azt, hogy egyes kénjeink létszáma 1937 Májustól állandó növekedést mutat s csak azok a tényezők akadályozták meg ezen fejlődés menetét, amelyek, objektív körülményekként az egész kihatással voltak.

3. Kénjeink által végzett munka. Kénjeink aktivitása abban a mederben folyt le, amelyet a Hásomer Hácáir világmozgalmának ideológiai és nevelési utja jelölt ki számukra.

a) Kénjeink aktivitásának középpontjában a fiatalabb generációknak chaluci szelemben való nevelése és az ereci életre való felkészítése állott. Ennek érdekében a kénekben lévő nevelési egységekben arra törekedtünk, hogy a vezetők lelkiismeretes munkáján keresztül, az asszmiláns zsidó ifjúságot közelebb vigyük a zsidó néphez, a zsidó lelkiség megértéséhez s ugyanakkor azokhoz az ideálokhoz, amelyek hivatva vannak megváltoztatni a zsidóság helyzetét. Ezért elsősorban a zsidóság helyzetének a megismerésére, a zsidó történelemnek a megtanulására, Erec Jisraél történelmi, gazdasági és földrajzi adottságainak a megismerésére, az emberiség kulturtermékeinek az elsajátítására, a mozgalom és a cionizmus útjának alapos és mély analizisére törekedtünk.

b. Kénjeink aktivitásuk során igyekeztek kimélyíteni azokat a kapcsolatokat amelyek a zsidó nép és a cionizmus között kell legyenek, propagálták a cionista eszmét és számtalan ideológiai vita során helyt álltak azért minden oldalról jövő támadásokkal szemben. E szervezőmunka eredményeképp kénjeink felemelték létszámukat és Sigheten, Satumaren, Alba-Iulian, Aradon új kének alakultak.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

c) A harmadik fontos aktivitási felület azoknak a konkrét tennivalóknak az elvégzése volt, amelyek a gálufi létben is az Erecért való közvetlen munkálkodást jelentik: a Keren Kayemeth és héber nyelv tanulása. Ezen a téren ebben a munkaperiódusban kénjeink eredménye sokkal nagyobb mint azelőtt.

d) Negyedsorban kénjeink részt vettek a helyi Ifjúsági Blokkok munkájában, nagyon sok helyen iniciáló szerepet is töltve be ezeknek keretén belül.

e) Mindezen aktivitási felületek koordonálására és koncentrálására sikerült ezen munkaperiódus ideje alatt a kénjeinkben a megfelelő adminisztratív és organizatórikus kereteket megteremteni. Ezeknek a működése — amelyet nincs helye itt ismertetnünk — biztosították, azt, hogy a kénekben folytatott nevelési és munka szorosan össze legyen kapcsolva a kénnek másirányu aktivitásaival is.

5. Chozérjaink, kiadványaink száma. Tekintettel arra, hogy munkaévek szerint, osztottuk be, szervezetünk ezirányu tevékeységét is, igyekezni fogunk ezen évek sze-

rínt vázolni szervezetünk központjának ezen a téren való aktivitását :

5798-as év (1939 Május 1938 Augusztus).

Chozérok. A chozérok a szervezet organizátorikus kereteinek kiépítésével, a Keren Kayemet munkával, a héberrel, az egyes zsidó ünnepek jelentőségével, a mozgalom történetéből való fontosabb dátumok felemlítésével, az egyes rendezvényekkel (mosava, találkozók, szemináriumok) foglalkoztak. Ezeknek száma 76. A mázkírutból kiment levelek száma 845, Bejött levelek száma 680.

5799-es munkaév (1939 Szeptember 1—1939 Szept. 1) 30 kiadvány gazdag nevelési tartalommal.

Ezenkívül megjelent 38 körlevél, A mázkírutból kiment 1240 levél. Bejött 1050 levél.

5700-as munkaév (1939 Szeptember 1 — November 30) 10 kiadvány, megjelent ezenkívül 8 chozér. Kiment 260 levél, bejött 184.

6. Tevékenységünk kiemelkedő eseményei. Itt csak az egyes találkozók mosávak, konferenciák, szemináriumok felsorolására szorítkozhatunk, mert ezen beszámoló keretei nem engedik meg azt, hogy minden egyes találkozó benső jelentőségéről, hatásáról bővebben beszámoljunk. Ezért csak ezeknek dátumát, helyét és résztvevőinek számát fogjuk jelezni :

1937 Május Konferencia Marosvásárhelyen 50 résztvevő.

1937 Junius Mosava Rastolița (județul Mureș) 115 résztvevő.

1937 Október Jom Hánoár Cluj 120 résztvevő.

1937 Október Moácá szicha Cluj 15 résztvevő.

1937 December Téli szeminárium Alba Julia 45 résztvevő.

1938 Április Konferencia Cluj 60 résztvevő.

1938 Április Kibuc Gímel találkozó Cluj 30 résztvevő.

1938 Április Moácá szicha Cluj 15 résztvevő.

1938 Junius Mosava (Közös) Someșul Rece 117 résztvevő.

1938 Jun. Moaca Szicha Someșul Rece 17 résztvevő.

1938 December Téli Szeminárium Salard-Mureș 72 résztvevő.

1938 December Kibuc Gímel találkozó Salard-Mureş
20 résztvevő.

1938 December Kibuc Dalet találkozó Salard-Mureş
35 résztvevő.

1939 Április Vezetői szeminárium (moaca tagoknak)
Cluj 25 résztvevő.

1939 Junius Cofe mosava Varmező 120 résztvevő.

1939 Julius Bigérmosává Varmező 50 résztvevő.

1939 Julius Moácászicha Varmező 18 résztvevő.

1939 Október Moácászicha Cluj 18 Cluj 18.

7. Hachsara sznif. Jelenleg Clujon működik hách-sará telepünk, 20-as létszámmal, nagyon rossz anyagi körülmények között. Tekintettel az utóbbi időkben lebonyolított áliák által támasztott lehetőségekre, nem volt szükség több sznif felállítására.

8. Alija. Ezévbén szervezetünkől kb. 40 ember álijázott. Tekintettel arra, hogy embereink alia béttel mentek nincsenek pontos és számunkra hozzáférhető adataink s ha volnának sem tudjuk azokat teljes egészükben nyilvánosságra bocsátani.

9. Költségvetés. Az 1939 Julius végén, Varmezőn magtartott moácászichán a következő havi bugetét írányoztuk elő : BCU Cluj / Central University Library Cluj

Bevétel : 20.000

Kiadások 24.000

Deficit : 4.000 lei

10 Központtal folytatott levelezés. Ugy a világmozgalom központjával (Haeljona, Varsó), mint a Kibuc Arci sel Hasomér Hacaír központjával (Vaad Hapoel, Merhavja) igen szoros levelezési kapcsolatokat tartottunk fel. Rendszeresen kaptuk a mozgalom ujságjait, (a Varsóban megjelenő havi folyóiratuukat és az ereci hetilapunkat) ezenkívül az összes kiadványokat. A világmozgalom központja és a Váád Hápoél rendszeresen értesítve lettek a mozgalom helyzetéről, erdélyi mozgalmunk pedig ezen szervek segítségével tartotta fen a kapcsolatokat a világmozgalommal.

Az utóbbi időben a varsói Hanhaga kénytelen volt aktivitását beszüntetni, helyette egy London, Páris s utóbb Genfben székelő bizottság az, amely a világmozgalom egyes országrészi mozgalmait között a kontaktust fenntartja.

Merkáz Hánoár. Nem akarunk erről bővebben referálni, közlismert azonban az, hogy szervezetünk az erdélyi Brit Hánoár megalapítói közé tartozik és a Merkáz

Hánoár fennállása óta abban iniciáló szerepet vitt. Abból a felfogásunkból kiindulva, hogy a cionista ifjúság munkájának elősegítése érdekében elsősorban megértésre és egyezésre van szükség, mindig azon igyekeztünk, hogy ezt a megállapítást a gyakorlatban is megvalósíthassuk. Így a Merkáz Hánoárral közösen három kiadványt jelentettünk meg s aktívan résztvettünk a Merkáz bulletinnek szerkesztésében is.

Az egyes városokban pedig a helyi ifjúsági blokkokban fejtettünk ki tevékenységet.

12. Helyicsoportok. Ott, ahol a helyicsoportok demokratikus volta ezt megengedte, résztvettünk a helyicsoportok minden megnyilvánulásában. Sok helyen azonban az egyes helyicsoportok nem akarták és nem akarják elismerni az ifjúságnak azon jogát, hogy mint teljes értékű munkás dolgozhassék a helyicsoportokban s ez a tény nem csak a mi, hanem az összes ifjúsági szervezetek aktivitására rányomta bélyegét.

Minden körülmények között úgy a nemzeti alapok munkájában, mint azon keresztül, hogy a helyicsoportok rendezvényeiben résztvettünk, igyekeztünk ezen a téren is aktivitást kifejteni.

A különböző akciók (sékel, stb.) részben módot nyújtottak ezirányu aktivitásunk kiszélesítésére.

Ott, ahol erre mód volt, ifjúsági diensetek formájában propagáltuk a cionista ifjúsági kultúrát.

13 Hebraizáció. Ez a kérdés szorosan összefügg a fentivel. Elsősorban a helyicsoportok kellene legyenek azok, a cionista ifjúság számára megfelelő héber tanárokat adnának. Csak ezt az egyetlen módját látjuk annak, hogy a cionista ifjúságot hebraizálni lehessen. Ez évek munkájának tapasztalata, hiszen munkánk során minden rendelkezésünkre álló eszközt kipróbáltunk:

Daf ívriket szerkesztettünk, héber chozárokat csí-náltunk, szankciókat léptettünk életbe azok ellen, akik nem tanultak héberül, szereztünk héber tananyagot, minden összejövetelünkön beszéltünk a héber tanulásról és kutattuk annak módozatait, hogy ez hogyan lehet minél eredményesebb.

Az egyes kénekben héber csoportokat alakítottunk stb. Ennek dacára meg vagyunk arról győződve, hogy a hebraizálás csak szakavatott és szisztematikus munka árán lehetséges. Ezt pedig csak egy képzett héber tanár való-síthatja meg.

14. J o m H á n o á r. Meg vagyunk arról győződve, hogy új javaslatoknak csak akkor van reális értelmük, hogyha azok által megvalósíthatjuk azt, amiről eddig annyit beszéltünk. Be kell látnunk, hogy a Brit Háoárnak, most nem a hrtározathozás, hanem a megvalósítás terén vannak nagy feladatai. Feladatunk az, hogy ezeket a határozatokat időszerűkké tegyük, hogy alkalmazzuk a megváltozott körülményekhez és a megváltozott feladatokhoz. Ennek a szellemében három dolognak a kihangsúlyozását látjuk szükségesnek:

Hebraizálás

Ifjusági kultúra

Közös mezőgazdasági farm.

15. S l i c h u t o k. Nem tudunk erről pontos kimutatást küldeni. Általános vonalakban: az elmúlt munkaperiódusban minden egyes városban volt a moácának egy kiküldött sliáchja, aki a munkát irányította. Ezenkívül a központban dolgozó chávérokk rendszeresen látogatták a kéneket, koordinálva a munkáját.

16. M o s a v a.

Az idei mosaván résztvett chávérjaink száma megvan abban a kimutatásban, amelyet rendezvényeinkről készítettünk.

A Tóra Umlacha jelentése

1. A központi vezetőség névsora a következő: Országos elnök: Meirovitz Ede, főtitkár: Heiman Mose, ezenkívül egy bizottság működik, amely a következő tagokból áll: Weinberger Mose, Mendel Jehude (Cluj), Sándor Mose, Bieber Márkus (Dej) Mordeháj (Arad) és Káhán Heszel.

2. Csoportjaink létszáma 13 azaz, Arad, Cluj, Dej, Bistrița, Carei, Urișor, Satumare, Petrosani, Uioara, Cehul Silvaniei, Șomcuta Mare, Reteag, Ileanda, Lipova.

3. Tagjaink összlétszáma: 395 aktív, 250 pártoló tag.

4. Csoportjaink által végzett munka: KKL munkában az összes csoportok májdnem mindenhol az első között állanak. Ugyszintén a sékel akcióban szép eredményt értek el. A kulturprogramok Oneg Sabbatonon és különböző szichákon nyilvánult meg, melyeken különböző világnézetű és pártállású egyéniségek vettek részt. Teadélutánokat rendeztek csoportjaink, melyeknek bevétele részben KKL, részben pedig kulturális célokra lettek fordítva. Rendezvényeink fejlesztőleg, ösztönzőleg hatottak tagjaink kulturális kiképzésre.

Ebben a két évben 32 chozér, illetve körlevél ment ki a csoportoknak, azonkívül bulletinünk jelent meg minden hó 1-én.

6. Hachsara-Szniffünk helye Lipova, melyen 12 chaluk dolgozott kertészeti munkát.

7. Tevékenységünk kiemelkedő eseményei a következők: munkásságunk nagyrészen propagandára szorítkozott. A főtörekvésünk az volt, hogy a vallásos rétegekben a cionista Poél-gondolatot elhítsük, áthidalni törekedtünk azt a hatalmas szakadékot, amely a vallásos konzervatív tábor és a progresszív cionista munkáscsoportot elválasztja. Hirdettük a Poél-gondo-

latot és a judaisztikus világnézetet, közben mind a két táborral legnagyobb bizalmatlanságával kellett megküzdenünk. Ugy jobb, mint a baloldalon szervezetünk szintétizált működését a legnagyobb idegenkedéssel fogadtak, mivel sok megnemértés mutatkozott mindkét fél részéről. Azonban a legnagyobb elégtételünkre szolgálhat azon körülmény, hogy a zsidó szellemi elit a legnagyobb lelkesedéssel és megbecsüléssel ismerte el mozgalmammal nagyrahivatottságát.

8. Az ezévi költségvetésünk sajnos gyenge eredményt mutat fel. Megszavaztunk egy alapot kultur, ujság és könyvek beszerzésére, amit sajnos nem tudunk előteremteni.

9. Résztveszünk cluji csoportunk révén a Merkáz Hanoár munkájában és minden helyicsoport munkában hűségesen kivesszük részünket.

10. A Héber-nyelv terén szépen fejlődünk, minden csoport tartott kurzusokat. A deji egy hébertanárt tart.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

11. Jom Hanoárra való indítványunk a következők: A Cionista nevelés reformja a vallásos zsidó ifjúság körében.

12. Gyakran mentek slichjarák csoport látogatásra és minden alkalommal szép eredménnyel jártak.

Fenti ifjúsági szervezeteken kívül még a Dor Chadas és Gordónia rendelkezik Erdélyben működő csoportokkal, ezek azonban nem küldtek be jelentést tevékenységükről.

Az erdélyrészi Palesztina Hivatal hely- zetjelentése

A XVI. temesvári cionista konferencia elé

Az Oradeán, 1937. májusában megtartott XV. országrészi cionista konferencia óta — valamennyien tudjuk — az ereci életben nagyméretű és történelmi jelentőségű változások állottak be. Ezeknek a lezajlott változásoknak a jegyében kell tehát a Palesztina Bizottságnak is beszámolóját megtennie a keretében működő erdélyrészi Palesztina Hivatal elmúlt konferenciális periódus tevékenységéről.

A mindinkább összezsugorodott sediulok erősen lepassztották az Erdély számára jutandó certifikátok számát. A palesztinai kormány által nagy nehezen kibocsájtott certifikátok legnagyobb részét — illetőleg egyes kategóriáknál az egész certifikát-mennyiséget — olyan hontalanná vált zsidó egyedek és közösségek számára juttatták, akiket és amelyeket az egyre fokozódó antiszemitizmus elszakított és kiűzött otthonaikból. Valamennyien ismerjük azokat az erőfeszítéseket amelyek a zsidó menekültek tizezreinek próbáltak ott-hont teremteni. Ilyen volt az emlékezetes eviani világkonferencia is, amelyen az európai hatalmakon kívül a tengerentuli államok delegátusai is részt vettek. Ez a kétségtelen jóhiszemű konferencia sem tudta megoldani a zsidó menekültek kérdését, sőt: magán a menekültügyi konferencián képvisellel rendelkező álla-

mok tekintélyes része továbbra is elzárkózott a szerencsétlen zsidó tömegek befogadása elől. Csak egészen csekély számú ország nyitotta meg kapuit a jómódu és pénzzel rendelkező kisszámú zsidó csoportok előtt. A hontalanná vált szegény nyomorgó zsidó tömeget egyedül Palesztina fogadta be, minden megszorítás és nehézség ellenére.

I.

A megszigorított és megváltozott alijah-rendszer

Az utóbbi esztendőben a palesztinai kormány az alijah-rendszert teljesen megváltoztatta. Amíg egyes kategóriák esetében teljes alijazárlatot vezetett be, addig más kategóriáknál viszont a certifikátok kiutalásának rendszerét változtatta meg a legradikálisabb formában.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A 250 LP. fölött rendelkező kisiparosoknak a bevándorlási lehetőségét teljesen beszüntette. Az iparos és szakmunkás-certifikát rendszere, amely körül egyébként Erdélyben és másutt is annyi vita dult, szintén csak a múlté — megszűnt! Ebben a vonatkozásban csak a palesztinai gyáripár által igényelt névszerinti szakképzett munkások esetében történik időről-időre valamelyes, komoly számba nem igen jöhető kivétel.

A tőkés certifikátokat korábban korlátlan számban utalták ki mindazoknak, akik minimálisan 1.000 LP. felett rendelkeztek. Az új, korlátozott rendszer következtében már ezek a tőkés certifikátok is a csökkentett kvóta keretébe tartoznak.

Az úgynevezett „Drisa-Hamlaca“, tehát az erégi polgároknak a galucban lakó családtagjaiknak alijáztatása tekintetében is rosszasodott a helyzet. Az új

rendszer bevezetése előtt az állampolgárság felett rendelkező palesztinai polgár egyszerű kérvényére utalta ki a palesztinai kormány az ebbe a kategóriába tartozó certifikátokat. Ám két év óta ebben a tekintetben kvóta-rendszert vezettek be és a certifikátokat ilyenformán csak elvétve kapják az igénylők.

Cháluc-alijah

Érthető, hogy mint másutt, úgy Erdélyben is az alijázó nagy többségét mindig a chalucok kategóriája adta. A már korábban említett új rendszer bevezetése ezen a téren is súlyos következményű korlátokat állított fel és immár ennek tudható be, hogy példának okáért a legutóbbi seditulban Románia összes chaluc-szervezetei mindössze 13 certifikátot kaptak. Ebből a 13 certifikátból kapta aztán meg az erdélyi chaluc-társadalom a maga egészen jelentéktelen hányadát.

A chaluc-alijának ez a nagymérvű lecsökkenése nagy kihatással volt a chaluc közösség utánpótlására is. Míg a korábbi években „chaluc-tulprodikció”-ról beszéltünk és e körül nyilvánult meg aggodolmunk, most az utánpótlás hiányától kell tartanunk. Az Oradeán megtartott XV. országrészi konferencián még 258 hachsarán tartózkodó chalucokról számolt be a Palesztinahivatal, ezzel szemben ez a szám ezuttal 187 hachsarázó chalucra csökkent. Természetesen, igen tekintélyes azoknak a száma, akik már hachsaráztak, de ezideig nem tudtak alijázni.

Aliját Hánoár

A Németországból menekülésre kényszerült serdültebb korú fiatalok: fiúk és lányok érdekében Mrs. Sold nagyszabású akciót kezdeményezett az amerikai zsidóság közvetlen támogatásával. Ez az akció ered-

ményre vezetett, amennyiben „Aliját-Hanoar“, vagyis „Ifjusági alija“ néven új bevándorlási kategóriát harcolt ki a palesztinai kormánytól. A sediolok megállapítása során a palesztinai kormány 15-17, illetőleg újabban 13-15 éves fiúk és lányok számára is adja ki ezeket az Aliját-Hanoar kategóriájába tartozó certifikátokat.

Románia s ennek keretén belül Erdély az elmúlt esztendőben, tehát 5698-ban részesült elsőizben az Aliját-Hanoár kvotájában és így tavaly már 11-en alijázhattak Erdélyből, akik a sfeja és talpióti iskolákban nyertek elhelyezést. Az idén viszont az Aliját Hanoár kategóriáján belül Erdélyből 5 fiú és 2 leány jutott ki az Erecbe az ottani Ben Shemen iskolába,

Alijáth Hatalmidim

Az utóbbi időben az erdélyi zsidóság körében egyre nagyobb érdeklődés nyilvánul meg az ereci közép- és főiskolák iránt. Az Erdélyrészi Palesztina Hivatal speciálisan e célra kiadott információs bulletinben még ez év április havában megfelelő utbaigazítást adott a helyicsoportoknak s ezen keresztül az erdélyi zsidó közvéleménynek az ereci iskolákba való felvétel módozatairól. Így tájékoztatót adtunk a különböző palesztinai közép-és szakiskolákról, a haifai technikumról és a jeruzsálemi héber egytemről. Külön chozérban adtunk ismertetőt a haifai tengerészeti iskoláról is.

Az említett információs bulletinből, a legnagyobb sajnálatunkra kimaradtak a vonatkozó adatok a palesztinai zenekonzevatóriumról, a Bezalel iskoláról és a különböző helyeken működő kitünő talmud iskolákról, Jesivákról. Mindent el fogunk követni, hogy ezt a hiányt a szükséges adatok beszerzésével pótoljuk.

Meg kell állapítanunk, hogy ezt az alija-lehetőséget ezideig Erdélyben nem igen használták ki. Az idén

történt első ízben — a Palesztina Hivata lállandó propagandájának tudható be, hogy az erdélyi diákság már elfogadható számban jelentkezett a különböző palesztinai iskolákba. Az idei jelentkezők száma 34 diákra rugott, akik közül tiznek kedvezően intézték el felvételi kérvényét. A szóbanforgó tiz diák közül négyen az egyetemre, ketten a technikumra, további ketten a Mikve-Jsrael nevű gazdasági iskolába, végül ketten középiskolákba iratkoztak be.

Hogy 34 diák közül csak 10-et vettek fel, ez annak tudható be, hogy a diákok, illetőleg a szülők rendszerint utolsó pillanatban, sőt, a legtöbbször jóval a jelentkezési terminus után juttatják el hozzánk és rajtunk keresztül az illetékes palesztinai fórumokhoz felvételi kérvényeiket. A legközelebbi tanévre a beiratásokat már március-április hónapban fogjuk megszervezni és bízva a diákság és a szülők készségében, nagyobb számú tanulócsoporthoz lesz majd módunkban iskolai certifikátokat biztosítani.

Tőkés-áljáh

Külön ki kell térnünk a tőkés-certifikát rendszerre. Másutt már rámutattunk arra, hogy a palesztinai kormány ezen a téren is erősen korlátozta a certifikátok számát. Sőt tőkés-kvótát vezetett be.

Ennek a rendszerváltozásnak több oka is van. Mi ezen a helyen csak azt az egy tényt emeljük ki, hogy a romániai zsidók tőkés-kategóriája az utóbbi években nem igen vette igénybe ezt az alija-lehetőséget. Ennek bizonyítékul felhozzuk, hogy 5698 esztendőben Romániában 200 tőkés certifikát állott az érdekeltek rendelkezésére, ám alig 20 jelentkező volt. Így történt aztán, hogy a legutóbbi sedit során, amikor már tömegesen jelentkeztek tőkés certifikátok elnyerésére, a redukált romániai kvóta már csak 25

certifikáttal szerepelt, illetőleg nagy erőfeszítések árán sikerült ezt a számot 35-re felemelni. Számos további intervencióra lesz szükség, hogy a kvotát a romániai s ennek keretén belül az erdélyi igényeknek megfelelően is felemelhessük az illetékes palesztinai hatóságoknál. Egyébként a legutóbbi seditulban az összes erdélyi igénylők közül csak 3 tőkés certifikát ügyében hoztak kedvező döntést.

Maapilim-Alijah Bét

A fehér Könyv közzététele után, de ezt megelőzően is az alija körül új fordulat következett be. Mint ismeretes a Fehér Könyv 5 évre előre megszabja az aliját. helyesebben, amíg a zsidó lakóság a Palesztina összlakosság bizonyos százalékát fogja elérni. A kormány által megállapított „maximális” szám után viszont teljesen leállítanák a további alija lehetőségeket.

A cionista világszervezet exekutívája, a palesztinai jisuv, továbbá az egész világ zsidósága eme megszorító rendelkezésekkel szemben a legélesebb ellenzéki álláspontot foglalja el és mindent elkövet, hogy ezeket az igazságtalan rendelkezéseket hatályon kívül helyezze. Az egész zsidó nép nagy akaraterejének köszönhető, hogy minden megszorítás ellenére az elmúlt esztendőben 35.000 zsidó ért partra.

Ez a tekintélyes szám egy újfajta alija lehetőségéből adódik, Az ugynevezett „Alija-Bet”-ről van szó, ami viszont Palesztinában „Maapilim” név alatt ment át a köztudatbr.

Az Alija-Bet erdélyi viszonylatokban is komoly méreteket ölt. Ennek a roppant súlyos kérdéskomplexumnak az előrevitele céljából a Palesztina Hivatal kezdeményezésére n közelmúltban „Hachsarat-Olim”. név alatt új szerv létesült, amely a Zs. N. Sz égisze alatt működik és amelyben a hitközségek, a Zsi-

dó Nemzeti szövetség és a Palesztina Hivatal képviselői foglalnak helyet. Erről a kérdésről egyébként alkalmunk lesz a konferencia palesztinai bizottságában bővebben beszámolni.

II

Teendők és munka lehetőségek

Hivatalunkat márciusban az adott lehetőségekhez képest reorganizáltuk. Elsősorban odairányult aktivitásunk, hogy a Palesztina-Hivatal minden fontosabb ténykedéséről tájékoztassuk a helyicsoportokat és a helyi Palesztina Bizottságokat. Beszámolóinkban nem a múltban kifejtett munka ismertetésére fektettük a főszólyt, hanem a jelenlegi adottságokat vázoltuk fel és ennek konklúziójaképen rávilágítottunk mindazokra a teendőkre, amelyek előtt állunk. Eddigi beszámolóink keretében, amennyire lehetett átfogó képet próbáltunk nyújtani a lebonyolított és a lebonyolításra váró alja lehetőségekről. A következő sorokban ismertetni kívánjuk azt a munkakörnyezetet a Palesztina Hivatal a maga feladatának tűzött ki.

1. Információs szolgálat - gazdasági tanácsadó

A Palesztina Hivatal minden palesztina-centrikus kérdésben az erdélyi zsidó közvélemény rendelkezésére kíván állani. Ebben a vonatkozásban megtettük a kezdeményező lépéseket, információs szolgálatunk kiépítésére és már fel is vettük a kapcsolatokat a Szochnutnak Tel-Avivban működő irodájával. Statisztikai számok beszélnek arról, hogy a Jisuv több mint 10 millió font értékű árut importál évenként. Az a célunk tehát, hogy a Palesztina által importálandó áru

tekintetében Románia nagyobb export-lehetőségekhez jusson, valamint megfelelő zsidó érdekközösségek bevonása útján a palesztinai ipar komoly méretekben tovább fejlődhessék. Ez annál is inkább fontos, mert hiszen tudvalevő, hogy az ország iparának fejlődésével egyidejűleg újabb ezer és ezer munkásnak juttathatunk egzisztenciális alapot.

2. Toceret Haarec

A Toceret Haarec tekintetében súlyos mulasztás terheli az erdélyi zsidó közvéleményt. A palesztinai ipari termékeknek itteni értékesítése nagyon rossz kezében van és így a cionista aparátusnak kell közbelépnie a helyzet feljavítása érdekében.

Ebben a vonatkozásban újszerű elgondolásokkal fogunk majd előállani, mert hiszen Románia érdeke is az, hogy minél nagyobb exportja legyen a tőkeerős Palesztina felé, ami viszont csak úgy fokozható, ha a palesztinai exporttermékek itt minálunk is megfelelő és kedvező piacra találtaak.

3. Etrogim behozatala

Valamennyien megállapíthatjuk, hogy Erdély zsidóságának minden évben nagy etrog-mennyiségre van szüksége. A palesztinai etrog ma már minőség szempontjából is méltán felveheti a versenyt a görög és olasz etrogokkal. Az olasz és görög termékkel szemben a palesztinai etrognak az a nagy jelentősége is megvan, hogy Erec Israeli Éc Hadar termése. Az elmodottak dacára sajnálattal kell konstatálnunk, hogy az itteni zsidóság mindezideig távol tartotta magát a palesztinai etrog vásárlásától. Csak egészen kis számú zsidóság vezette be a palesztinai etrog használatát és éppen ezért mindent el kell követnünk, hog ez a lehetetlen állapot megváltozzék.

4. Turisztika.

Minnden ország fejlődésének egyik legfontosabb tényezője: az idgen-forgalom. Minden turista, aki rövidebb-hosszabb ideig tartózkodik az országban fokozza a fogyasztók számát és gyarapítja a forgalmat. Fokozatosan áll ez a tétel Palesztinára, erre a fejlődés alatt álló országra, amelynek gazdasági életére sorsdöntő hatással lehetne a komoly alapokra fektetett idegenforgalom. Ebben a tekintetben mindent el kell követnünk, hogy az Erdélyből Palesztina felé gravitáló turizmust a legmagasabb nivóra emeljük.

Az utóbbi időben az erdélyi látogatóknak száma örvendetesen javult. Sajnálattal állapítjuk azonban meg, hogy az erdélyi turistáknak igen jelentős része az utazás előkészítésénél kikapcsolja a Palesztina Hivatalt.

Ezen a helyen fontosnak tartjuk, hogy a Palesztina Hivatal szerepkörét néhány szóban ismetessük. A Sochnut a palesztinai mandátum értelmében a zsidó nép képviselőének számít az angol és palesztinai kormány előtt. Minden zsidó kérdésben a palesztinai- és az angol kormány a Sochnuttal folytat tárgyalásokat. Ebben a gondolatmenetben nagyon fontos, hogy a zsidóság legszélesebb rétegei, de különösen a cionista közvélemény minden adódó esetben a Sochnut mögé sorakozzék fel.

A Sochnut galuti expozitúrája viszont a Palesztina Hivatal. Azáltal, hogy a zidóság igénybe veszi a Palesztina Hivatalt és ebben a keretben minden Palesztinára vonatkozó ügyét ezen a hivatalon keresztül intézheti el, kifejezésre juttatja a Sochnut kizárólagos jogát a zsidó nép képviselőtét illetően és az országépítés esetében is. Presztizs kérdése a Sochnutnak s ezen keresztül a Palesztina Hivatalnak, hogy az ereci

kérdések, ügyek, utazások valóban e forumon keresztül bonyolódjanak le.

Zárófejezetül ezen a helyen megemlítjük még, hogy a Szochnut romániai viszonylatokban szerződéses kapcsolatot tart fenn az „S. M. R.”-vel, így tehát a romániai hajójáratokon a legnagyobb előnyöket biztosíthatja a Palesztinába látogató zsidó turistáknak. Épen ezért meleg felhívással fordulunk az erdélyi zsidó közvéleményhez és kérjük, mint minden egyéb ügyben, a turizmus esetében is vegye igénybe az Erdélyrészi Palesztina Hivatal szolgálatait.

A Wizo Föderáció jelentése 1937 május 1-től 1939 december 31-ig

Vezetőség

Elnök:	Dr. Róth Dezsőné Timișoara.
Ugyvezető elnök:	Reiter Lunka Timișoara.
Alelnökök:	Wertheimer Samuné Cluj, dr. Markovits Ignácné Oradea, Nobel Irén Timișoara, Liguornik Amália Toplița.
Pénztáros:	Keppich Edmée Timișoara.
Ellenőrök:	Pollák Károlyné Timișoara, Iritz Árminné Timișoara.
Titkárok:	Somló Margit Timișoara, Kertész Bözsi Timișoara, Majrovits Boris Timișoara.
Council tagok:	Reiter Lunka Timișoara, Weinberger Nándorné Timișoara, Sidon Józsefné Lugoj, Handler Else Timișoara, Goldschmidt Anna Arad.
Council póttagok:	Dr. Rosenfeld Andorné Satu Mare, Berger Lili Timișoara, Weissberger Magda Arad, dr. Weisz Imréné Brașov, Kastner Ella Cluj.
Nib elnök:	Weinberger Nándorné Timișoara.
Nib alelnökök:	Dr. Révész Béláné Sibiu, László Jenőné Cluj, Tihanyi Magda Târgu Mures, Köves Böske Arad.
Nib titkárok:	Dr. Jordán Viktorné Satu Mare, dr. Herczeg Ignácné Bistrița, Treitel Izidorné Alba Iulia.

Orsz. KKL biztos : Löbl Bözsi Timișoara.

A Kib tagjai: Dr. Róth Dezsőné, Reiter Lunka, Ábrahám Olga, Berger Lili, Erdélyi Irma, Handler Else, Keller Vera, Kende Ráchel, Keppich Edmée, Kertész Bözsi, Löbl Bözsi, Majrovits Boris, dr. Nobel Sándorné, Pollák Károlyné, Rottmann Erna, Somló Margit, Weil Erzsi és egy Jung-Wizó tag.

Aktiv Wizo csoportok névsora

1 Aiud	Jibou	Satumare
Alba-Iulia	Luduș	Seini
Arad	Lugoj	Șomcuta-Mare
Beius	Mediaș	Sft. Gheorghe
Bistrița	Mercurea-Ciuc	Sibiu
Blaj	Nădlac	Sighet
Brașov	Nășaud	Surduc
Călățele	Nușfalau	Târgu-Mureș
Carei	Odorheiu	Timișoara
10 Caransebeș	30 Oradea	50 Tinca
Cluj	Oraștie	Toplița
Crasna	Orșova	Turda
Dej	Pancota	Uioara
Deva	Petroșani	Valea lui
Diciosanmart.	Reghin	Mihai
Făgăraș	Radna	55 Vișăul de Sus
Cherla	Reșița	
Gheorgheni	Reteag	
Hățeg	Rovine	
20 Huedin	40 Salard	

A fenti munkaperiódusban következő új csoportok alakultak: Călățele, Seini, Diciosanmartin, Salard.

Taglétszám 1937–38-ban 3843 és 1938–39-ben 4810.

1937–38-ban tartott a KIB 20 ülést, 1938–39-ben 23 ülést, 1939–40-ben december 1-ig 7 ülést.

A fenti munkaperiódus alatt a Wizo két országos konferenciát tartott 1938 november 1. és 2-án Aradon és 1939 július 9. és 10-én Timișoarán és egy országos Wizo összejövetelt Clujon 1938 februárjában. Az erdélyi Wizo föderáció részt vett 1937 augusztusában Zürichben tartott világkonferencián a következő delegátusokkal: Dr. Róth Dezsőné a világexecutiva tagja, Reiter Lunka, Handler Else, Weinberger Józsa, (aki delegátusa volt a cionista világkongresszusnak a Barisszia részéről), Sidon Józsefné és Keller Vera.

1938 januárjában a palesztinai propagandista kiképző kurzuson Erdélyt Löbl Bözsi képviselte.

1938 júniusában dr. Róth Dezsőné vett részt a Londonban tartott Wizo Executive gyűlésén.

1938 szeptemberében Reiter Lunka vett részt az antwerpeni KH világkonferencián.

Az erdélyi Wizo delegáció részt vett az 1939-i genfi világkonferencián: Reiter Lunka, Handler Else, Liquornik Amália, Rosenfeld Lili, Weinberger Józsa és Neufeld Magda.

Dr. Róth Dezsőné és Reiter Lunkát megválasztották a világexecutiva tagjaivá, Weinberger Józsa résztvett a genfi cionista világkongresszuson mint a Barisszia delegátusa.

PROPAGANDA

A Wizo hivatalos lapja a Zsidó Asszony, amely az Új Kelet vasárnapi mellékleteként jelenik meg.

1937–38-ban 16 körlevelet, 1938–39-ben 28 körlevelet, 1939–40-ben idáig 3 körlevelet küldött szét a központ. Ezenkívül a londoni központ szerkesztésében megjelenő Wizo Revue 4 számát, egynehány németül beszélő vezetőnek „Sammelmappet“, a lengyel Wizo megszűnéséig jidiss anyagot 1–2 jiddisül beszélő csoportnak, valamint az ACFE román bulletinjeit az összes csoportoknak megküldte. Az országos konferen-

ciák és megbeszélések jegyzőkönyveit az összes csoportok megkapták.

Kiadtunk egy képes Wizo brosurát 1939 tavaszán, amit minden egyes tagnak eljuttattunk.

A szóbeli progagandát a következő látogatósok során terjesztettük -

1937-38 Dr. Róth Dezsőné : Arad.

Reiter Lunka . Arad, Gheorgheni, Oradea, Târgu-Mureş, Topliţa.

Epstein Samuné : Salonta.

Goldschmidt Annus : Lipova.

Hönigsberg Lici : Pancota.

Handler Else : Aleşd, Bistriţa. Carei, Dej, Jibou, Sătmăre, Zăalău.

Keller Vera : Aiud, Alba-Iulia, Baia Mare, Carei, Sătmăre, Sighet, Valea lui Mihai.

Keppich Edmée : Faget.

Kertész Bözsi : Beius, Oradea.

Köves Böske : Pecica.

Liquornik Amália : Gheorgheni, Lunca Bradului, Miercurea-Ciuc, Salard.

Löbl Bözsi : Aiud, Alba-Iulia, Baia Mare, Beius, Carei, Deva, Haţeg, Lipova, Mediaş, Odorheiu, Oradea, Petroşani, Reşiţa, Salonta, Sătmăre, Sighet, Turda, Valea lui Mihai, Oraştie.

Dr. Markovits Ignácné : Salonta.

Rubinstein Renée : Carei Jung Wizo.

Schiller Sándorné : Salonta.

Weinberger Józsa : Arad, Braşov, Gheorgheni, Miercurea-Ciuc, Oradea, Pancota, Reghin, Târgu-Mureş, Timişoara, Topliţa.

Weisz Erzsi : Pancota, Siria.

Weiszberger Magda : Panota, Siria.

1938—39 Dr. Róth Dezsőné : Arad, Carei, Cluj, Oradea, Sătmăre.

Reiter Lunka : Arad, Cluj, Oradea, Târgu-Mureș.

Ábrahám Olga : Arad, Baia Mare, Pancota, Petroșani.

Handler Else : Aiud, Arad, Brașov, Blaj, Cluj, Caransebeș, Calățele, Deva, Huedin, Nădlac, Pancota, Petroșani, Pecica.

Dr. Jakab Menyhértne : Surduc.

Kertész Bözsi : Oradea.

Lipurnik Amália : Brașov, Făgăraș, Gheorgheni, Miercurea-Ciuc, Reghin, Sf. Gheorghe, Tg.-Mureș, Vărziv.

Löbl Bözsi : Arad, Baia Mare. Lipova, Pancota, Seini.

Dr. Nobel Sándorné : Orșova.

Róna Sándorné - Seini, Somcuta Mare.

Rosenfeld Lili : Seini, Somcuta Mare.

Taub Dezsőné : Vișăul de Sus.

Weinberger Józsa ; Alba-Iulia, Bistrița, Brașov, Dej, Deva, Dicio, Oradea, Sătmăre, Tg.-Mureș, Timișoara, Turda.

1939—40 Reiter Lunka : Oradea, București, Sătmăre.

Ábrahám Olga : Petroșani.

Borgida Józsefné : Valea lui Mihai.

Handler Else : Brașov. București, Toplița, Sf. Gheorghe, Miercurea-Ciuc, Gheorgheni.

Lipurnik Amália : Miercurea-Ciuc, Dicio. Uioara, Blaj, Nasaud, Salard.

Löbl Bözsi: Baia Mare, Seini, Lipova,
Oradea.

Dr. Markovits Ignácné: Surduc, Salonta,
Valea lui Mihai.

Weinberger Józsa: Arad, Lugoj, Cluj, Turda.

Kulturmunka

A következő szokszorosított előadásokat
küldtük szét:

1937—38 A Wizo instrukciós munkája
F. Ollendorf (Jeruzsálem). Egy óra az Ezra
Szocialit jeruzsálemi irodájában.

Egy leány meggyőzi az édesanyját a Wizo-
munka fontosságáról.

Dr. Nadja Stein: A Wizo mint a kony-
hakertészet uttörője.

Dr. Henny Lichtenstein Rappaport (Wien).
A Jung Wizo problémái.

A cionista világszervezet strukturája.

A tagszerző rendezvények technikája és ke-
resztülvitele.

Purim anyag

Mose Sehtok: A politikai helyzet a cioniz-
musban.

Achad Haam: Mózes (tanulmány) a Zs. N.
Sz. Wizo kulturkiadvány.

7938—39 A Wizo vád alatt (irodalmi törvényszék).

Ábrahám Olga: A modern zsidó irodalom
vezáralakjai.

Dr. Sós Ernőné: Moses Mendelssohn.

Gussmann Irén: Fajvédelem.

Freund Szerén: Halljátok az ígét (Werfel
könyve).

Erdélyi Izolda: A büntetés és hazugság ellen
folytatott harc a nevelésben.

Dr. Markovits Ignác: A beteljesülés utja (cio. nista ismertetés).

Ella S. Frankel: Szemelvények a zsidó történelemből. I. Ábrahám-tól Salamonig. II. A samariai királyság.

Rusznay Renée: Átok völgye.

Kucer Jakab—Dr. Roth Dezsőné: Moses Mendelssohn és kora, két előadás.

1939 őszén kiadott a Wizo egy magyar nyelvű kóser szakácskönyvet.

Minden csoport megkapta a Barisszia kiadásában megjelenő „Noar” című folyóiratot, valamint a Bialik kiadványok első számát.

Gizkalay János Palesztinába való távozása alkalmából a Wizonak adományozta 6000 kötetből álló Kirjath Széfer kiadványait, melyekből a Wizo csoportok már mintegy 1500 kötetet átvettek népszerű áron.

A Wizo aktívan közreműködik a Zs. N. Sz. kulturközpontja munkájában is, amelyet szubvencionál és melynek minden kiadványát minden egyes csoportjának elküldi.

Mindegyik csoport rendszeres kultúrelőadásokat tart, valamennyi propaganda-utazás alkalmából vendéglőadások voltak és minden alkalmat fölhasznál a Wizo arra, hogy az országban időző palesztinai delegátusok a különböző Wizo összejöveteleken előadásokat tartsanak.

Hebraizáció

A Wizo szubvencionálta Kucer tanár héber nyelven kiadott verseskönyvét.

A legtöbb csoportban serény héber tanulás folyik és az országos vezetőség tagjai kivétel nélkül évek óta foglalkoznak a héber nyelv elsajátításával. Az Erdélyi Föderáció a hebraizációra nagy súlyt helyezett mindig és propagandistái útján befolyásolja tagjait, hogy gyermekeiket is tanítsák héberül.

Általános cionista munka

A Wizo a cionista KIB-ben képviselve van ex offo 2 taggal, minden helyicsoport vezetőségében részt vesz. Dr. Róth Dezsőné a kulturreszort elnöke, Weinberger Józsa a hachsara reszort elnöke, Reiter Lunka a Keren Hayessod országos ügyvezető elnöke és Liguornik Amália a topliiai KH körzet elnöke.

A helyi akciókon kívül Reiter Lunka, Handler Else és Liguornik Amália KH delegátusok voltak, Handler Else és Weinberger Józsa Galil delegátusok, Löbl Bözsi és Weinberger Józsa Maasz Hisztadrutot dolgoztak.

A sékel-munkában minden Wizo csoport kivette aktíván részét és általánosságban a Wizo asszonyok 50. százaléka kiváltotta a cionista sékelt a Wizo szervezeti hozzájáruláson kívül.

A már fent említett kulturközpont szubvencionálásán kívül az elmúlt évben a Wizo nagyobb összeggel szubvencionálta a Zs. N. Sz. központját, mint valamennyi cionista helyicsoport együttevée. (57,500 lei.)

A Wizo minden szervet leányallijához hozzájárul fejenként 1500 leiel. Az Erdélyi Wizo föderáció 1937–38-ban 2 erdélyi leányt és 1938–39-ben 4 leányt allijáztatott Wizo certifikáttal, akik a Wizo palesztinai intézményeiben nyernek kiképzést. Ezek közül 4. ingyenes helyet kapott a Wizo munka elismeréséül.

A fizető növendékeknek ugyancsak fenti okoknál fogva 50 százalékos tandíjkedvezményt élveznek.

A Wizo Keren Kayemeth munkája

Évek óta a Wizo a KKL legjobb munkatársa. A budget 25 százalékát a Wizo hozza fel. A csoportok által teljesített KKL-munkáról havonta kimutatót küld szét csoportjainak, kontrollálja az egyes csoportok kontingensét és KKL anyaggal látja el a csoportokat.

Az elmúlt két évben a kontingensét tulfizette.

A Wizo mint ismeretes a Keren Hayessod munkáját is a legmesszebbmenően támogatja. 50 tagnál nagyobb csoportjai KH jegyzéseket eszközölnek, az asszonyok mint kísérők rendelkezésre állanak. Az idei KH-kampány új jelszava: „asszonyok jegyzései“, mely akcióban a Wizo ugyancsak kiveszi részét és aktívan is igyekszik a KH-jövedelmeknek növeléséhez hozzájárulni.

Galuth-munka

A Wizo az utóbbi években felismerve a galuth-munka elsőrendű fontosságát nevelési és kultur kérdéseken kívül a munka minden ágába igyekezett bekapcsolódni. Felvette programjába az átrétegeződési kurzusokat, melyek szép eredményekkel folytak le Aradon, Oradean, Timișoarán és Sibiuban.

Az elmúlt konferencia óta szubvencionálja a Magyarországi országos központját és a praktikus munkában résztvesz az egyes sportegyesületek vezetőségébe delegált képviselői által. Ujabban tagja által segíti az Ose munkásságát is. Azokon a kis helyeken, ahol jótekonyság egyelőre nem működik, a Wizo meg-

állapodás szerint a helyi jótékonyági szükségleteket is kielégíti.

Jung Wizo

A Jung Wizo eredetileg a Wizo égisze alatt működött. Az 1939 júliusi konferencia megválasztotta az önálló Jung Wizo országos vezetőséget, amely a következő tagokból áll: Merbl Kató, Neufeld Magda, Scheer Évi, Stein Duci, Schweiger Babi és mindegyik Jung Wizo-csoport egy-egy tagja. A Jung Wizo központ szorosan a Wizo központ segítségével dolgozik és bár a kezdet nehézségeivel küzd, idáig a következő csoportokat létesítette Timișoarán kívül:

Arad	Carei	Gheorgheni	Satmare
Alba-Iulia	Cluj	Jibou	Sighet
Baia Mare	Dej	Odorheiu	Toplița
Brașov	Dicioșanmart.	Oradea	Valea lui Mihai

Igyekszik minden csoportban szemináriumokat tartani, kulturmunkát végezni, komolyan foglalkozik a hebraizációval, baby fehérneműt varr palesztina intézmények részére. Mindenütt Keren Kayemeth munkát végez. A Jung Wizo világkonferencián Neufeld Magda képviselte a központot Genfben.

Programmja lehetőleg minden Wizo csoporttal karöltve új helyics csoportokat létesíteni és egy a cionizmustól idáig távolálló kört belevonni a munkába és ezzel cionista utánpótlásról gondoskodni.

A központ és a helyi csoportok között az egész munkaperiódusban szoros kontaktus volt és általában a Wizo büszke arra, hogy az erdélyi cionista szervezetek élén áll a fegyelem, szervezettség és a munka odaadás terén.

Az Erdélyi Wizo példás munkája az ország határain túl is ismeretes és épp ezért nemcsak kultur-

anyaggal látja el a szomszédos föderációkat, (sőt Chile magyarul beszélő csoportjait is) hanem a világkonferencián is iniciatívája révén az elsők között áll. Pillanatnyilag valamennyi föderáció közül az egyetlen, kinek két executiva tagja van, kinek delegátusai a világkonferencia különböző bizottsági elnökei és évek óta a Wizo Council elnöke is. Reiter Lunka az erdélyi Wizo képviselőtében évek óta a Wizo világkonferencia tiszteletbeli titkára.

A Wizo programja a következő munkaperiódusra: részint a budget emelése, részint az új csoportok beszerzése, taglétszáma lényeges felemelése és a belső munka kimélyítése.

A Wizo nagy szult helyez arra, hogy a párton felüli és ily módon bár egyes tagjai meggyőződésükhöz híven szabadon rendelkezhetnek szavazataik felett. Erdély legerősebb harcosa a cionista egység, diszciplína és praktikus munka kiépítésében. A Wizo Föderáció ezen programot a jövőben még eredményesebben óhajtja megvalósítani.

Keren Hayesod-jelentés

az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség 1939 december 24-26-án Timișoarán megtar- tandó konferenciája elé

Az erdélyi Keren Hayesod az elmúlt évről szóló beszámolójának első szavait tragikus módon elhunyt ügyvezető elnökének, EKSTEIN BERTHOLDNAK szenteli. Az 5699-es évben gazdag aratást tartott soraink között a halál és a munkaév kezdetén ragadta el tőlünk azt a munkatársunkat, aki első volt a kötelességteljesítésben, első volt a példaadásban, első volt az akadályokat nemismerő munkában. Ekstein Berthold tipusa volt az önfeláldozó-cionista vezetőnek és cionista munkásnak. Felejthetetlen érdemeket szerzett a Keren Hayesod-munka racionalizálása terén és ha mai jelentésünk hatalmas fejlődésről tud beszámolni, úgy az elsősorban az ő érdeme, aki segített lerakni mai munkánk alapjait, Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

Az 5699. évi Keren Hayesod-munka külső és belső körülményei

Ezévi tevékenységünk nehéz külső körülmények között indult, annál erősebb volt azonban a belső egység és akarat, egy nagy eredményeket felmutató akció lefolytatására. A központi vezetőség — akkor még első soraiban Ekstein B e r t o l d - a l — a főirodától nagyobb delegációt kért, hogy a munka erőteljes fellendítésére irányuló elhatározását valóra válthassa. A főiroda eleget is tett óhajunknak és olyan delegációt küldött Erdélybe, amely személyi összetételénél és népszerűségénél fogva is alkalmas volt terveink keresztülvitelére.

A Keren Hayesod-delegáció

Az 1938 november elején Erdélybe érkezett delegáció legkiválóbb propagandistája Dr. S. KANOWITZ (Tel-Aviv) volt, aki 60 napos erdélyi tartózkodása alatt 48 előadást tartott (konferenciákon, meetingeken és Zirkelabendeken), az új munkatársaknak egész táborát szereztve meg. Új szint, új hangot vitt mozgalmunkba és valóban olyan köröket mozgatót meg a Palesztina-munka érdekében, melyek a múltban teljesen távol álltak eszméinktől. Dr. Kanovitz erdélyi látogatása alatt kitűnő eredménnyel látogatta meg az előadásain résztvett hallgatókat és átlag 100 százalékkal emelte azok jegyzéseit.

A delegáció legnépszerűbb és legeredményesebb tagja JICHAK HECHT (Tel-Aviv) volt, aki már az 5698-as év folyamán is kitűnő eredménnyel működött Erdélyben. Jichak Hecht munkája nyomán eddig még nem ismert fellendülésnek indult a Keren Hayesod-jegyzések nivója és megközelítette azt az átlagot, melyet Erdély zsidóságától várunk kell. Jichak Hecht 7 hónapos erdélyi tartózkodása alatt több mint négy millió lejt hozott össze, átlag 130 százalékkal emelve a régi jegyzéseket. Ezenkívül érdeme, hogy az általa szerzett jegyzések 55 százaléka új jegyzés. Az elmúlt évtizedben egyike volt a legszimpatikusabb és legnépszerűbb külföldi vendégeknek és örömeinkre szolgál, hogy ez évben újra körünkben üdvözölhetjük. Ő volt az, aki a vallásos köröket is nagyobb mértékben kapcsolta be a munkába.

A főiroda harmadik delegátusa GISZKALAY JÁNOS volt, akit nem kell Erdély zsidósága előtt bemutatnunk. Magával ragadó szónoklatai és igen eredményes KH-látogatásai most sem tévesztették el hatásukat és sikerült is átlag 90 százalékkal emelnie a régi KH-jegyzéseket. Sajnos különböző külső körülmények

folytán 5 hónapi munka után véglegesen Erec Jiszra-
elbe költözött körünkből s így nem tudtuk megtartani
őt az akció befejezéséig.

Májustól kezdődőleg 3 hónapot tartózkodott Er-
délyben MORITZ GEIGER (Cernauți), aki lelkiismeret-
etes munkával rövid tartózkodása alatt is jó eredményt
ért el.

Ugyancsak átmenetileg két hónapig volt vendé-
günk Ing. J. SPINDEL (București), aki főleg az északi
megyékben vett részt az akció lefolytatásában, szintén
kielégítő eredménnyel.

A cluji Keren Hayesod-konferencia

Az 5699. évi akciót az 1938. november 6-án meg-
rendezett cluji erdélyrészi KH-konferencia vezette be.
A konferencia az utolsó évtized legkitünőbb sike-
rült erdélyi cionista nagy-gyűlése volt, melyen ugy-
szólván kivétel nélkül résztvettek a KH-munka és az
erdélyi cionizmus legprominensebb képviselői. A több
mint 150 delegátus és sok száz vendég jelenlétében
megtartott konferencián a főiroda delegátusai — dr.
Kanowitz, Jichak Hecht és Giszkalay János — is
résztvettek. A konferencia hatásának volt köszönhető,
hogy a munkaév jelszavát: az előző évek ered-
ményeinek megduplázását, 10 millió leinek a
felhozását, minden munkatárs elfogadta és kötelezőnek
elismerte. Az az optimizmus, tetterő és munka-pszihozis,
amelyet a konferencia az ott megjelenteknek adott,
alkalmas volt arra, hogy a kitűzött jelszót nemcsak
valóra váltsa, de a magunk elé tűzött eredményt egy
hatalmas többletösszeg felhozásával felül is mulja. A
KH-konferencia minden tekintetben körvonalazta az
új munka utjait és a gyakorlat megmutatta, hogy a
munka eltervezése helyes alapokon nyugodott.

Az 5699. évi akció jelszava

A fentemlitett jelszón, 10 millió leinek a felhózásán kívül célul tűztük ki a KH-munka kiszélesítését, új jegyzők szerzését és új munkaterületek megnyerését. Ebből az elhatározásból kiindulva, ez évben először kapcsoltuk be az erdélyi falvak zsidóságát a KH-munkába. A nagyobb központi helységekből autóturák abszolválásával rendszeres látogatásokat tettünk a falvakban és örömmel jelenthetjük, hogy ezirányu működésünk teljes eredményt hozott. 100 helységgel többet látogattunk meg ebben az évben, mint azelőtt és az a tény, hogy a KH 193 helységben dolgozik, beszédes bizonyítéka a KH-munka terjedésének.

Új vezető munkatársaink

Az év kezdetén, EKSTEIN BERTHOLD tragikus elhunytá után átszerveztük országos vezetőségüket. DR. WEISS ARTHUR elnök mellett REITER LUNKA vette át a KH ügyvezető elnöki posztját, AUSCHER VIKTOR a timişoari körzeti KH-bizottság vezetését, SZENES ÁRPÁD és WEISZ LAJOS az országos kontroll-bizottság munkáját. Fenti tagok, valamint REITER KÁROLY, a Zs. N. Sz. országos elnöke és LOBL LAJOS, KH-főtitkár képezték a KH szűkebb-körü országos elnökségét, mely az év folyamán 8 ülést tartott és gondoskodott a KH-ügyek vezetéséről.

Önkéntes munkatársaink

Első helyen kell megemlitenünk LIQUORNIK AMÁRIA asszonyt, toplitai KH-körzetünk elnöknőjét, aki férjével együtt fáradhatatlanul és kitűnő eredmények felmutatásával dolgozott. Neki volt köszönhető a legtávolabb eső helyeknek a felkeresése is, de neki köszönhető az összes általa szerzett jegyzéseknek ugyyszólván 100 százalékos eredményü inkasszója is.

DR. ROSENFELD ANDOR, a satumarei KH-körzet elnöke és KUGLER ZSIGMOND, vezető szatmári munkatársunk következnek a sorban. Kitünően szervezték be és folytatták le Szatmáron és az egész körzetben valamint az összes falvakban a KH-akciót, hatalmas összeggel emelve a múlt év eredményeit.

DARVAS MÓR (Târgu-Mureş) a KH országos társelnöke, a tőle megszokott elánnal és szeretetreméltósággal gondoskodott ez évben is egész körzetében az eredményes munka lefolytatásáról.

EPSTEIN SAMU (Oradea) oroszánrészt vállalt ebben az évben is helységének KH-akciójából és elsősorban az ő soha nem fáradó agitálásának köszönhető az Oradeán elért szép eredmény.

KAUFTHEIL ERNŐ (Timișoara), HANDLER ELSE (Timișoara) és KLEIN ÉLJAHU (Cluj) rövidebb-hosszabb ideig álltak a KH-munka rendelkezésére különböző vidéki városokban és a tőlük megszokott módon teljesítették igen szép eredménnyel vállalt feladatukat.

SPITZ RUBENS (Mediaş) és NEUMANN HUGÓ (Lugoj) hosszú évek óta állanak városuk KH-munkájának élén, melyet nemcsak az akciók hatalmasan emelkedő eredményei tekintetében emeltek nivóra, de külön érdemük, hogy gondoskodni tudtak egy majdnem 100 százalékos eredményü inkasszó felől, ugyyszólván minimális költséggel. Legjobb munkatársaink körébe tartoznak.

DR. DOHÁNY SÁNDORNÉ (Arad), DR. HALÁSZ LÁSZLÓ (Alba Julia), ROTH IZSÁK (Cluj), FENICHEL LÁSZLÓ, (Dicio) MÜLLER LAJOS (Hațeg), DR. HOLLÓS IZSÓNÉ (Nadlac), MENDELÓVITS ANTAL (Sighet) és AUSCHER VIKTOR (Timișoara) azok a munkatársak, akiket nagyon alapos szelekció után is fel kell említenünk munkánk legszor-

galmasabb és legeredményesebb támogatóinak sorában.

Egy jelentés szűk keretei nem engedik meg mindazok felsorolását, akik munkánkat előbbrevítették, munkatársaink fenti galériája volt mindenekelőtt az, amelynek munkája lehetővé tette az 5699-es munkaév rekorderedményeinek felhozását.

A központi vezetőség és a központi iroda működése

Előbb említettük már, hogy a KH országos elnöksége az év folyamán rendszeresen üléseket tartott, ezenkívül négyszer ült össze az országos központi kuratórium, a munka menetének megtárgyalása céljából. A központi irodával való napi közvetlen kontaktust REITER LUNKA ügyvezető elnök tartotta fenn, aki informáltatta magát a munka minden legapróbb részletéről is, élénk kontaktust tartva fenn nemcsak a központi irodával, de a delegátusokkal, a főirodával és a KH-munkatársakkal is. A központi iroda és a vezetőség közti élénk nexusnak volt köszönhető, hogy a munka a legnehezebb időkben sem szünetelt és zökkenőmentesen, a megszokott egyenletességgel haladt előre.

A KH ORSZÁGOS KONTROLLBIZOTTSÁGA az év folyamán több mint 20 ülést tartott, a legnagyobb részletességgel ellenőrizte úgy a központi irodát, mint az egész munka ügyvitelét és új összetételében is megtartotta az erdélyi KH-kontrollmunka határokon túlra is kiterjedő kitűnő hírét. Az országos ellenőrző bizottság azonban nemcsak a munka számszerű kritikájára szorítkozott, de hasznos módon vett részt az adminisztráció tökéletesítésében és racionalizálásában is. Jelentését külön adjuk.

A központi iroda működése

Munkánk hatalmas tempóju fejlődése magával hozta a központi iroda kereteinek kiszélesítését is. A főtitkár mellé új titkárt alkalmaztunk KLEIN ARMAND személyében és az irodaszemélyzet egyidejű bővülése mellett gondoskodtunk a munka racionális beosztásáról is.

A KH tisztviselőivel hetenként tisztviselői értekezletet tartunk, melynek keretében meg tárgyalásra kerülnek az összes adminisztratív és külső kérdések.

A tisztviselők részére héber kurzusokat és cionista szemináriumot rendezünk, az utánpótlás biztosítása céljából ÁBRAHÁM SÁNDOR személyében praktikanst alkalmaztunk, akit előre eltervezett céltudatos munkával vezető cionista tisztviselőnek képezünk ki, alaposan átgondolt munka- és nevelőprogram alapján.

A körzeti irodák munkássága

Ebben az évben folytattuk a körzetek kiépítésére irányuló tevékenységünket. Az adminisztratív munka centralizálásával egyidejűleg igyekeztünk a propaganda és inkasszómunkát decentralizálni és az akciók előkészítésével együtt a körzetek hatáskörébe utalni. Sajnos a körzeti irodák, Cluj kivételével, nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket, úgyhogy azok személyi összetételének megváltoztatásával kell gondoskodnunk egy aktívabb és eredményesebb munka inaugurálásáról.

Kontaktusunk a jeruzsálemi főirodával.

Erdély ebben az évben a első nyolc európai állam egyike volt a KH-eredmények terén, természetes

tehát, hogy a főiroda figyelme is fokozott mértékben kísérte tevékenységünket. Kontaktusunk a jeruzsálemi központtal igen élénk és erőteljes volt, az iroda rendszeres havi jelentésein kívül ügyvezető elnökünk, REITER LUNKA asszony személyes levélbeli kontaktusban is állt a főiroda ügyvezető igazgatójával, DR. ARTHUR HANTKEVAL. Ennek a nexusnak volt köszönhető az az elismerés és figyelem, amely most már nemcsak a KH-munka, hanem az általános cionista mozgalmi tevékenység terén is Erdély felé fordította a jeruzsálemi főiroda figyelmét.



Azt a tényt, hogy ap inkasszó eredménye nem is annvira a jegyzők készségétől, mint a munkatársak agilitásától függ, legjobban dokumentálja az a kép, melyet a legjobb munkatársaink városai nyújtanak:

Alba Iulia	93	százalék:	KH biztos	dr. Halász László
Jibou	96	"	"	Janovitz Izsó
Lngo	98	"	"	Neumann Hugó
Medias	99	"	"	Spitz Rubens
Nădlac	87	"	"	dr. Hollós Izsóné
Orșova	92	"	"	Reicher Márkusné
Satu-Mare	85	"	"	dr. Rosenfeld Andor

Trg. Mureş 87 százalék „ Darvas Mór
Timişoara 94 „ „ Köponti iroda
Toplita és környéke 98 százalék „ Liquornik Amália

inkasszóeredményt mutatnak fel.

Amilyen arányban sikerül munkatársaink precizitását fokozni, olyan arányban fog feljavulni a többi helységeken is az inkasszó eredménye. Fenti helységeken kívül fel kell még említenünk Aradot, ahol dr. Dohány Sándorné és Oradeát, ahol Gál Pál KH biztosok munkássága az utolsó hónapokban eredményes módon fokozta az inkasszó eredményeit.

Ami az inkasszó költségeket illeti, átlag 5 százalékra tehető a jutalékok összege.

A kontrollbizottság és a központi iroda az új munkaév kezdetén fognak gondoskodni azon helységek inkasszó jutalékainak lesszállításáról is, ahol az az 5 százalékot meghaladja.

Propaganda-munka

Ez irányu tevékenységünket igyekeztünk az idő szelleméhez és a külső körülményekhez idomítani. A múltban praktizált nagy meetingek és gyűlések helyét mindinkább átvették a szűkebb körben (10-20 ember jelenlétében) megtartott „Zirkelabendek“, amelyek hatalmas népszerűsége tettek szert és kitűnően alkalmasak voltak az olyan körökkel való kontaktus megteremtésére, amelyek munkánktól eddig távol álltak.

Delegátusaink az év folyamán Erdély különböző helységeiben kb. 200 Zirkelabendet tartottak és nyugodtan állíthatjuk, hogy ezek a vitaestélyeknek beillő összejövetelek hatalmas mértékben viték előre a cionista eszme terjesztését. A sajtópropagandát évben az évben is folytattuk az Új Kelet, Új Kor és egyes helyi sajtóorgánumok útján.

Ujításként vezettük be a munkatársainknak rendszeresen megküldött, 250 példányban kiadott KH bizalmas információs levelek megjelentetését, melyekben részben az erdélyi munka ismertetésével, részben a Palesztinával kapcsolatos bizalmasabb jellegű hírek ismertetésével foglalkoztunk. A KH információs levelei nagy népszerűségre tettek szert és ezirányu munkásságunkat a jövőben is folytatni fogjuk.

Két brosúrát juttattunk el a KH-jegyzőkhöz, mindkettőt magyar és német nyelven, az egyik a KH új településeivel, a másik a Palesztina-munka számszerű eredményeivel foglalkozott.

Több ezer példányban terjesztettük a București-ben megjelenő „Palestina” c. képes folyóiratot, keresztülvittük annak háromnyelvű felirattal való ellátását és megállapítjuk, hogy a nivós és érdekes folyóirat Erdélyben is gyors népszerűséget szerzett.

Az új munka feladatai

Az új munkaévre vonatkozó programunkat szóbelileg fogjuk előterjeszteni a konferencián, annál is inkább, mivel annak ismertetésére az októberben szétküldött 7. sz. információs levelünkben már sor került. A múlt évben elért eredmények további emelése, a falvakban folytatott munka további kiterjesztése, a zsidó asszonyok jegyzéseinek megszerzése, információs leveleink és propaganda-munkánk még erőteljesebb kiépítése: rövid szavakban ezek azok a feladatok, amelyeket az 5700-es évben magunk elé tűztünk. Hisszük, hogy a Timișoarán megtartandó konferencia részletesen fog foglalkozni kritikai szempontokból is végzett munkánkkal és segíteni fog szervezetünknek, munkásságunknak és eredményeinknek további erőteljes kiépítésében.

A KEREN HAYESOD ORSZÁGOS ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁGÁNAK ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉSE

AZ 5699. ÉV FOLYAMÁN VÉGZETT MUNKÁSSÁGÁRÓL, AZ E. Zs. N. Sz. 1939 DECEMBER 24–26-ÁN MEGTARTANDÓ XVI. CIONISTA KONFERENCIÁJA ELÉ

Van szerencsénk az 5699. évi KH-ellenőrző tevékenységünkről, az elszámolási év lezártaival a következő jelentést előterjeszteni:

1) A KH országos kontrollbizottsága 1938 decemberétől kezdve Szenes Árpád és Weisz Lajos tagokból állott, akik munkásságukat a központi irodával együttesen és annak teljes támogatása mellett végezték.

2) Az 5699. év kezdete óta 1939. november 30-ig bezárólag (tehát 12 hónap alatt) 25 ellenőrző bizottsági ülést tartottunk, melyeknek keretében részletesen foglalkoztunk a KH ügyvezetésének felülvizsgálásával. Az üléseinkről felvett jegyzőkönyveket a KH, KIB és KKL elnökeinek és kontrollorjainak, valamint a KKL és Zs. N. Sz. központi irodáinak is megküldöttük.

3) 5699. évi működésünk során összesen 65 határozatot hoztunk, melyeket a felvett jegyzőkönyvek tartalmaznak. A bizottsági üléseken minden alkalommal lekontrolláltuk, hogy a hozott határozatok végrehajtást nyertek-e és közölhetjük, hogy intézkedéseink keresztülvitele kivétel nélkül minden alkalommal a központi iroda által megtörtént.

4) A munkaév kezdetén az ügyvezetés ellenőrzését részben a multban praktizált metódus alapján végeztük, majd az év folyamán gondoskodtunk az iroda nyilvántartásainak, könyvelésének és ügyvezetésének különböző szempontokból történő racionalizá-

sáról és újabb nyilvántartási, illetve könyvelési formák bevezetéséről. A javasolt változtatások bevezetése az 5700-as munkaév kezdetével minden tekintetben megtörtént.

5) A kontrollbizottsági ülések során lekontrolláltuk a pénztárkönyvet, a bevételi és kiadási pénztárbelégeket és nagyobb számlákat, az adókönyveket, betegsegélyző-listát, a házbérlőkönyvet, a havi nyersmérlegek összes adatait, a postacsekk-kontó és bankszámlák egyenlegeit (összehasonlítva a bankok és a postacsekk hóvégi igazolásaival), a főiroda részére készített havi elszámolásokat, az akciók eredményéről készített havi kimutatásokat, a bevételek részletezését, a fizetések számláját, a vidéki irodák költségeit, az inkasszánsok számláit, a főiroda és bukaresti iroda számláit (az átutalások igazolásaival együtt), az adományszámlát, a póstabélyeg- és nyugtabélyeg-regisztereket, valamint az összes összefoglaló hóvégi kimutatásokat és nyilvántartásokat.

A felsorolt számlák lehasználtatását nyertek a vonatkozó adatokkal és belégekkel.

6) Az elszámolási év végén lekontrolláltuk az iroda által összeállított mérleget, valamint nyereség és veszteségszámlát és a jegyzésekre, bevételekre és kiadásokra vonatkozó különböző kimutatásokat, melyet összehasonlítottunk a könyvelés vonatkozó adataival és a fentebb felsorolt összes tételeket rendbenlévőknek találtuk. A mérlegek és kimutatások eredeti példányaikat aláírásunkkal elláttuk és az összefoglaló részletes kimutatásokat a KH országos kuratóriumának 1939 november 16.-an tartott ülése elé terjesztettük, mely jelentésünket jóváhagyta.

7) A KH konferenciái jelentésében foglalt kimutatást ugyancsak lekontrolláltuk és annak eredeti példányát — miután azt rendbenlévőnek és a könyvelés adataival egyezőnek találtuk — aláírásunkkal elláttuk.

8) Működésünkről szóló jelentésünk befejezése-
képen arra kérjük a konferenciát és a KH összes mun-
katársait, hogy azokat a kéréseket és utasításokat,
melyeket a kontrollbizottság, vagy a kontrollbizottságra
való hivatkozással a központi iroda intéz a KH mun-
katársaihoz, szíveskedjenek az eddiginél nagyobb meg-
értéssel és pontossággal elintézni, mert mind-
nyájunk közös célja az ügymenet teljes mértékben való
megkönnyítése, támogatása és rendszeres munka inau-
gurálása. Ez pedig maradéktalanul csak akkor érhető el,
ha a KH összes önkéntes munkatársai is megértéssel
és teljes pontossággal fogadják és foganatosítják az
ellenőrző-bizottság intézkedéseit.

Δ KEREN HAYESOD ORSZÁGOS ELLENŐRZŐ
BIZOTTSÁGA

Szenes Árpád s. k. Weisz Lajos s. k.

Keren Kayemet Lejisrael

Összefoglaló jelentés 5698-99. évi
működéséről

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A Zsidó Nemzeti Alap a szétszórásban élő zsidó nép évezredes vágyának testetöltött alkotása, amely elérhető közelségbe hozta, ami eddig élettelen örökségként nemzedékről-nemzedékre szállt: a földet, amelyen szerves életét felépíti és megvédi. Ezt a földet, amely felé áhítozva tekint egy kilátástalan sorsu ifju nemzedék, visszaváltjuk a nép közös és elidegeníthetetlen tulajdonába. A nemzeti földön zavartalan dologtevésben, a bibliai közösség és a talajhoz kötöttség felszabadító érzésében ujjaszületik a zsidó nép.

A Keren Kayemet Lejiszrael célkitűzései:

Visszaváltja Palesztina földjét a zsidó nép tulajdonába; kizárólag bérbeadásával lehetővé teszi egy földművelő réteg kialakulását és megtelepedését; biztosítja a zsidó kéz munkáját; ellenőrzi a föld megművelésének módját és elejét veszi a földspekulációnak.

A Keren Kayemet Lejiszrael feladatai:

A Keren Kayemet Lejiszrael az 5699. év végéig közel 500.000 dunam mezőgazdaságra alkalmas földet és városi területet juttatott a zsidó nép tulajdonába; ezt a nemzeti birtokállományt felmérték, véglegesen tisztázták tulajdon- és birtokjogi helyzetét s hozzáláttak a talajfelület kiegyenlítéséhez, a föld feljavításához és az alkalmas területek befásításához. E munkálatok elvégzése után mezőgazdasági telepeket létesít, gondoskodik a vízellátásról, biztosítja ipari vállalkozások alapítását, munkástelepeken házakat építtet, hatékonyan közreműködik a közbiztonság és az önvédelem megszervezésében. A jeruzsálemi héber egyetemnek, a haifai technikumnak, a Nemzeti Könyvtárnak, számos középiskolának és művelődési intézménynek életrehívását is elősegítette a városi telkek rendelkezésre bocsátásával.

A KKL az alapja minden Palesztina-politikai akció sikerének is, mert a zsidó tulajdonban, zsidó erővel megművelt föld az országhatárok kérdésének megoldását is döntő módon befolyásolja.



Hirsch Simon

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség XVI. országos konferenciája elé kerülő beszámolónk első lapján emléket kell állítanunk ama férfiúnak, akinek kora ifjúságától kezdve minden gondolata s életének minden megnyilvánulása összeforrt a zsidó nép megújításával s országának felépítésével. A sors kifürkészhetetlen akarata időelőtt megfosztotta az erdélyi zsidó közösséget Hirsch Simon lelkes egyéniségétől, a munkakészségétől és személyi varázsától. Husz éven át törekedett meggyőződéssel és növekedő hittel dolgozott a cionista eszmék megvalósításáért. Ott láttuk őt már 1919-ben a vásárhelyi „Ezra” cionista ifjúsági egyesületben, majd a Barisszia vezető tagja és a Noar szerkesztője lett és attól az időtől kezdve mind szélesebb területen szolgálta az ügyet. Nem volt olyan ága a cionista munkának, amelyben nem fejtett volna ki eredményes munkát. Mindig izig-vérig egész cionista volt. Szelídlelkű, türelmes ember volt, nem hivatkozott érdemeire sohasem, nem kívánt elsőbbséget: öröm volt vele együtt dolgozni, csak úgy áradt belőle a jóindulat és a szeretet.

Mint a KKL erdélyi főtákará, betetőzve látta élete álmát: minden idejét, tehetségét, költői lendületét, az ifjúság szeretetét és az ereci föld imádatát a nép szolgálatába állíthatta. Olykor-olykor úgy járt ebben a lélek nélküli világban, mint a múltból ittfelejtett ember; de azok is, akik nem értették meg, érezték, hogy Hirsch Simon lelkéből melegség és gyújtó lelkesedés sugárzik, amely a közömbös embert is megragadja.

Nem volt könnyű dolga élete utolsó szakaszában: egyre több felelősség hárult rá, s egyre több dolgot adott neki az a feladat, hogy az erdélyi Keren Kayemetet szűk kereteiből kiemelje. Mindent megadással viselt, öröm volt neki a szenvedés is, ha

az ügy úgy kívánta. Senki sem ülhet elárvult asztala mellé, nem foglalkozhat akármilyen kis töredékével a szerteágazó nagy KKL-munkával anélkül, hogy ne érezné meg a holt tárgyakban is Hirsch Simon élő lelkét, aki még bizonyára a siron túlról is visszatekint, hogy vajjon jól végzik-e a munkát.

Az olyan emberek, mint Hirsch Simon vitték előre a nemzeti megújulás és az országépítés ügyét. Az ő lelkükből fakadt a hódító gondolat és ha nagyra tesszük Erdélyben a KKL-t, sohase felejtjük el, hogy az ő áldozatos élete vetette meg az alapját.

Általános áttekintés

Az 5699. év elején Erdélyben járt Haezrachi, a KKL jeruzsálemi főirodájának igazgatója. Ittléte alatt beható tanácskozást folytatott a Szövetség, az Alapok, az ifjúsági szervezetek és a WIZO vezetőségével, leszögezték az elvégzendő munka alapelveit és módszereit és megjelölték a költségvetés irányvonalait is. Ugyanekkor megkötötték a Machleket Charedim-szerződést is.

Ez a látogatás hathatós nyomatékot adott annak a követelménynek, hogy az 5699. évben meg kell teremteni a kiinduló pontot a KKL nagyarányu fejlődésének Erdélyben. Az 5698 évben elért eredmény kétségkívül haladást jelentett a korábbi bevételekhez viszonyítva, ezuttal azonban arról volt szó, hogy a fejlődés lendületét kell nagy mértékben fokozni. Az erdélyi KKL vezetősége egyetértésben a mérvadó munkatársakkal az 5699. évre az előző év kétszerezésének előteremtését (kontingens) vállalta, ami jelentékeny erőfeszítés kötelezettségét jelentette. Bizonyára az volt az elképzelés, hogy ha az erdélyi KKL egyszer kilép abból a szűkös keretből, amelyben évente 10-20 százalékos gyarapodás mutatkozott és a folyó évben százszázalékkal magasabb színvonalra szökik fel, akkor a következő években a további terjeszkedés előfeltételei is adóttak.

Hirsch Simon és a KKL munkatársai megértették az ereci valóság parancsolta szándékot és kijelentették, hogy vállalják a feladatot. Fájdalom, nagyon hamar itthagyt bennünket Hirsch Simon és magával vitte két évtizedes cionista munka tapasztalatait, a KKL munka szakismeretét, messzemenő terveit és az erdélyi „nagy KKL” programja meevalósításának

biztos zálogát. Az általa épített alapon folytatta a munkát Weinberger Nándor, aki a tragikus esetet követő napokban átvette a KKL erdélyrészi vezetését.

A vezetőség tisztában volt azzal, hogy a fokozott igényű és több évre való munkaprogramm végrehajtása az Alap erdélyi igazgatásának teljes átszervezését kívánja. A követelményeknek megfelelő ügyvitelt, a munka elvégzésére elegendő számú személyzetet és ezeknek célszerű foglalkoztatására alkalmas irodai berendezést kellett mindenekelőtt teremteni. Figyelmünk elsősorban a nagyobb városok felé irányult, ahol a munka megszervezésére alkalmas irodákat kellett létesíteni.

A vezető testületeket is fel kellett frissíteni, új emberek bevonásával s a KKL ügyek vezetését egész Erdélyben a várt nagyobb eredményekhez kellett igazítani. Az e cél elérésére fogatosított intézkedésekből a legfontosabbakat ismertetjük.

Központi iroda

A jelentési év közepére esik a központi irodák elköltöztetése a jelenlegi helyiségekbe. Itt célszerűen el lehetett helyezni a tisztviselői kart, az újonnan szerzett berendezést, tekintettel arra, hogy eddig a KKL nagyrészt kölcsönvett íróasztalokat és írógépeket használt.

Tisztviselői kar

A főtitkár helyettesítésére, a temesvári helyi KKL fontosabb akcióinak ellenőrzésére és olykor vidék látogatások elvégzésére is intézményesített titkári állást jelenleg Krausz Ernő tölti be. A szolgálatból kivált tisztviselők helyett a levelezést Schwartz Ilonka

és Grünberg Lili látják el. A könyvelést közösen a Szövetséggel, Keren Hayessoddal és Palesztina Hivattallal Stern József látja el.

A temesvári KKL ujjászervezése

Szükségét láttuk annak, hogy a nagy fejlődésre képes helyi KKL ügyeket külön kezeljük a központi főtitkár felügyelete és irányítása alatt. Az ügyvitelnek, amelyet a központi szervezetből kiválasztottunk, most egy kialakulóban levő alosztálya van. A helyi KKL állandó növekedésben van és eredménye ma már messze tulszárnyalja az ország minden más városának bevételeit.

BČU Cluj / Central University Library Cluj

II.

A KKL bevételi forrásai

1. A persely

A KKL vezetősége tudatában van annak, hogy a persely mindenkori jövedelmének megbízhatóbb forrása. A kihelyezett perselyek számának állandó gyarapítása, tulajdonosaik meglátogatása minden hónapban, az évi tizenkétszeri perselyhozam biztosítása: mind olyan kérdések, amelyek mindig időszerűek maradnak, mert mindig jobb és jobb megoldást igényelnek. A jelentési évben e tekintetben elértük a magunk elé tűzött célt, mert az ebből az ágazatból származó jövedelmet kevés híján megkétszereztük. Mindazonáltal ez csak az első állomás azon az úton, amely a perselyjövedelem megkívánható színvonalához vezet.

Ezt az eredményt 9823 persely termelte, 120 helységben, míg az elmúlt évben 6999 persely működött 98 helységben.

Az alábbi szemléltető kivonat az újabban rendszeresített statisztikai nyomtatvány (borderou C) alapján készült s a perselyek számának növekedését illetően tanulságos példákat tartalmaz.

Helység	Perselyállomány	
	5698	5699
Acăs	2	17
Aleşd	35	34
Arad	280	612
Arinis	12	12
Baia-Mare	205	218
Boia	—	5
Brad	10	20
Braşov	205	250
Carei	83	180
Cluj	420	844
Deva	110	125
Dicio	55	93
Dumbraveni	15	12
Fágáraş	30	30
Gherla	37	43
Gheorgheni	40	32
Halmeu	50	58
Hateş	60	80
Jibou	49	60
Lugoj	110	128
Marghita	60	50
Mediaş	100	141
Nadlac	23	20
Năsăud	15	15
Odorheiu	40	57
Oradea	510	750
Pancotn	—	20
Rastoliţa	12	16
Satumare	380	460
Salonta	80	80
Samaud	—	15
Sebis	11	11
Seini	80	98
Sf. Gheorghe	38	35
Sighet	200	314
Siria	7	9
Someseni	—	5
Trg.-Mures	350	520

Helység	Perselyállomány	
	5698	5699
Timișoara	763	1182
Turda	30	81
Uioara	35	35
Urminis	—	1
Valea lui Mihai	65	75
Vișăul de Sus	50	75
Zălău	30	40

A táblázat nem teljes, mert eddig még nem sikerült minden megbizottunkat meggyőzni a statisztikai nyomtatványok (C lap) pontos kitöltésének és elküldésének fontosságáról.

Az 5700. évre a perselyekből várható bevételt a tavalyinál jóval magasabb összegre kontingentáltuk magunknak.

2. Hagyományos akciók

Ez alá a gyűjtő elnevezés alá azok az alkalmi munkálatok tartoznak, amelyek közel félévszázad óta a KKL gyűjtéseinek megszentelt hagyományai. E gyűjtések módszerei az idők folyamán nagyjában nem változtak. A jelentési évben azonban arra törekedtünk, hogy körleveleink, nyomtatványaink, füzetek, illusztrált lapjaink s a gyűjtés hatékonyságát szolgáló propaganda anyaga külső alakja is tetszetős legyen. Igyekeztünk, ahol csak lehetett, színben, formában és a nyomtatványokon alkalmazott szövegben a történelmi szellemet, az emléknapok vallási és nemzeti értelmét és a mindenkori célt kifejezésre jutatni. Valamennyi hagyományos akció megkezdése előtt népszerű

mányban igyekeztünk megmagyarázni az ünnep jelentőségét, a mai életre és a jelenlegi zsidó sorsra alkalmazható jelentőségét. A nemzeti ünnepek örökkévalóságának értelmét akarjuk azoknak a társadalmi rétegeknek feltárni, amelyeknek szokásaink és ünnepeink nemzeti tartalmának és szépségének megismerése új élményt jelent. Néhány szóval az alábbiakban ismertetjük a hagyományos akciók mibenlétét és az elvégzett munkálatok eredményeit.

a. TISRI. A hagyományos akciók között sorrendben, jelentőségben, szépségben és nevelőértékben a legelső. Igyekeztünk minden ágát hozzáférhetővé tenni. A templomületeken elhelyezett jizkor-füzeteket, új köntösben, világos, időszerű szövegezéssel láttuk el s ifjúságunk útján tizenötezer példányban juttattuk a templomlátogatók elé. (Sömini aceretkor megismételtük). Az ily módon felajánlott összegeket közvetlenül az ünnepek után összegyűjtjük s ha jövőre igyekszünk a természetes elkallódást minél kisebb hányadra csökkenteni, akkor ettől a jövedelmi ágtól még többet várhatunk. A tóra előtti felajánlások mind több és több templomban és imaházban válnak otthonossá, szinte kötelezővé s e tekintetben a temesvári belvárosi és gyárvárosi templomok valóban mintaképpül szolgálnak. A tóra elé járulókhöz, a rabbikar sok tagjához, hitközségi elnökökhöz buzdító levelet intéztünk.

Közel 30.000 roshasana-névjegyet terjesztettünk a zsidó közönség körében. Az „Uj Kor“ és az „Uj Kelet“ útján megváltattuk az ujévi üdvözléseket a KKL javára. A Tisri-akció eredményét szolgálták még a gyűjtőívek, hirdetések, a KKL-propagandát pedig körlevelek, füzetek, színes lapok és újságcikkek.

b. CHANUKA. Ezt az akciót nem tudtuk kellőképpen kiaknázni anyagi szempontból, mert az ünnep idején történt a szerencsétlenség, amelynek áldozatai

között volt Hirsch Simon is. Mindazonáltal az utolsó percben még igyekeztünk az akció sorsát megmenteni s az eredmény nem volt kisebb az előző évinél. Több ezer példányban körlevelek, füzetek, ünnepi kulturanyag terjesztésével igyekeztünk a chanuka hangulatot emelkedetté és a KKL szempontjából termékennyé tenni. Az iskolákban végzett gyűjtések is igen jelentékeny tétellel szerepelnek.

c. CHAMISA-ASZAR B'SVAT. Kis akció. Kedves és hagyományos szokásait számos helyen a KKL szolgálatába állították. Tulnyomó részben a Wizo és az iskolák látják el.

d. PURIM. A tisri után jelentőségben a purim-munkálatok következnek. Rendkívüli gonddal kiállított szimbolikus rajzokkal diszitett misloachmanot-dobozok és papírzsákok, nagy levélanyag, sajtóközlemények és a kulturanyag szolgálta annak a kongresszusi határozatnak megvalósítását, hogy purim alkalmával a legnagyobb erőfeszítést kell a KKL érdekében kifejtetni.

e. PESZACH. Nehány hitközségnél eredményesen eljártunk az irányban, hogy a macot árához a KKL javára 1-2 leit hozzáütnék. Reméljük, hogy évről-évre szaporodik ama hitközségek száma, ahol ebből a szokásból törvény lesz.

f. LAGBEOMER — ANYÁK NAPJA. Ez az akció nagyrészt a Wizo közreműködésére építi várakozásait. A virágmegváltás alaposabb megszervezésével még sok tennivaló van ezen a téren.

g. TAMUZ 20–21. A nemzet két nagy fiának, Herzl és Bialik halálának évfordulóján a KKL emlékünnepelet rendez mindenütt az országban. Előadáshoz való anyag és füzetek ezrével s sajtó cikkeivel keresi a lelki kapcsolatot Erdély zsidóságának minden rétegével. A KKL jövedelme ebből az akcióból nem fog-

lal el említésre méltó helyet, különösen az utóbbi időben, amikor rendezvényekre csak nehezen és ritkán lehet engedélyt kapni és így inkább csak a perselygyűjtésre szorítkozik a Tamuz-akció.

3. Széfer Hajeled

Ennek a jövedelmi ágazatnak egyre több figyelmet kell szentelni. A vezetőség ezt mindjárt az év elején felismerte s mindenekelőtt hozzálátott a régen függő ügyek rendezéséhez, befejezetlen gyűjtések felkerekítéséhez a megfelelő összegre és a diplomák megszerzéséhez és szétküldéséhez. A Széfer Hajeled központi jobb és pontosabb kezelésére külön osztályt létesítettünk. Megelégedéssel mondhatjuk, hogy ma már nincs tudtunkkal egyetlen elintézetlen ügy sem a múltból s ezt a körülményt tekintjük a rendszeres és az eddiginél sokkal hatékonyabb Széfer Hajeled-munka alapjának. A jelentési évben a következő diplomákat osztottuk ki:

SZÉFER HAJELED

Halász Mihály	Alba Julia
Adler Endre	Braşov
Weisz Andris	"
Keller Pauli	Bucureşti
Dénes Rachel	Cluj
Lusztig Noemi	"
Izsák Péter	Ditró
Izsák Pál	"
Schwartz Gyuri	Sátmar
Sejovits Tamás Pál	Târgu-Mureş
Tihanyi Ádám	"
Haas Róbert	Timişoara
László Tomi	"

Singer László
Weisz Gábor
Prinz Judit

Timișoara
"
Turda

Szándékunkban van ezen a téren megfelelő ujitásokat bevezetni, addig is azonban fel kell hívunk mindenütt megbizottaink figyelmét, hogy minden helyicsoport, minden árnyalatának közreműködésével, minden brit, vagy barmicva alkalmát ragadja meg avégből, hogy a gyermeket a Szefer Hajeledbe bevezessék

4. Aranykönyv

Ezt az osztályt ép ugy ujjaszerveztük s a jövő számára biztos alapra helyeztük. mint a Széfer Hajeledet. A jelentési évben a következő aranykönyvi diplomákat szolgáltattuk ki:

ARANYKÖNYV

Cionista helyicsoport	Blaj
Szidon József	Lugoj
Fényes Bernáth	"
Dr. Kirschner Arnold	"
Rippner Márton	Oradea
Hirsch Hermann	Oodorheiu
Dr. Drechsler Miksa főrabbi	Timișoara
Hazamir	"
Taub Ábrahám	"
Liquornik Fülöp	Toplița

5 K. K. L. bélyegek.

Ezt a régi kedves, kulturhivatást is teljesítő jövedelmi ágat utóbbi években háttérbe szorította a mun-

ka nagyobb tempója és az a körülmény, hogy a főiroda maga is beszüntette az újabb kibocsátásokat. Mindazonáltal azon voltunk, hogy a készleteket minden uton forgalomba hozzuk és hogy figyelmeztessük a cionista közületeket arra a kongresszusi határozatra, amely szerint minden levélre K. K. L. bélyeg is alkalmazandó. Jóllehet, hogy, miként mondtuk, az utóbbi években nagyobb összegek vételére irányul figyelmünk, azért nem szabad elhanyagolnunk azokat a forrásokat sem, amelyek évtizedekkel ezelőtt a K. K. L. intézményének kibontakozása idejében, annak alapját tették. Ezért tartjuk érdemesnek és szükségesnek ezuton is felhívni az összes helyicsoportok és cionista intézmények figyelmét a K. K. L. bélyeg használatára. A Veres bélyegekből még tekintélyes készletünk van. A bélyegeket rendszeresen és következetesen csak a temesvári WIZO alkalmazza, míg jobban Kfar-Makkabi felirással a sportszervezeteknél is keresünk elhelyezést a bélyegeknél.

6. Olajfa adományok

Ujabbán arra törekedtünk, hogy felujítsuk a régi szokást és az olajfa adományok címén befolyó összegeket megfelelő kivitelű, az összegek szerint változó nagyságu, névre kiállított diplomákkal jutalmazzuk.

7. A Galil-akció

A Fehér Könyv megjelenése után mind jobban tért hódít az a felismerés, hogy minél nagyobb földterületek megszerzése, addig amig lehet és azoknak birtokbavétele, védelmi és biztonsági berendezése, anyagi erőnkön túlmenőleg is elsőrangú politikai követelmény. Nyilvánvaló, hogy a zsidó tulajdonban zsidó erővel meg-

művelt föld az országhatárok kérdésének megoldását is döntő módon befolyásolja. Az újabb események és különösen a közelkeleti politikai helyzet az illetékes tényezők figyelmét Palesztina északi határvidéke felé irányították: a galileai hegyvidék megszállása elsőrendű biztonsági, gazdasági és politikai tényező lett. Ez az ősi zsidó tartomány még 300.000 zsidó ember számára nyújthat megélhetési lehetőséget, biztonságot és nyugodt fejlődést.

A zsidó közhangulat szokatlanul gyorsan magáévá tette a politikai elgondolásoktól is vezérelt tömör telepítésnek ezt a módját és a honfoglalók bátor vállalkozása mögött a zsidó nép nagy része, köztük az erdélyiek az elsők között, lelkesedéssel támogatták az élen haladókat.

Ma, a Galil-akció negyedik évében, érdemes elismeréssel megemlékezni azokról az uttörő munkatársakról, akik Galilea meghódításának fontosságát, az arra irányuló akció célkitűzéseit és módszereit Erdélyben bevezették.

Az 5697. évben Bató Lajos, a K. K. L. romániai igazgatója, dr. Henni Frank meglátogattak 32 helységet és az eredmény kielégítő volt. Az 5698. évben Clara Dachner és Handler Else asszonyok irányították az akciót, amikoris 70 helységben végezték el a felvilágosítás és a gyűjtés feladatait és az akció növekedő népszerűségének jele a megnövekedett hozzájárulás. Ebben az évben már a helyi munkatársak jeles tábora is közreműködött, ezeknek élén meg kell említenünk dr. Bárdos Imre, prof. Klein Elijabu, Kugler Zsigmond, Liquornik Amália és Löbl Bözsi munkásságát.

A jelentési évben az akció, fokozatosan, a nagy akciókat jellemző rendszerrel folytattuk. Az 5699. évi Gallil-akcióban már erőteljesebb ütem látható, a delegátusok teljesítőképessége teljes kibontakozásban, a Galil-akció a célhoz méltó nagy paleszti-

nai akciók sorába lépett. Clara Dachner, Handler Else és Just Mose delegátusok mellett sikeresen működtek, mint külön kiküldöttek prof. Klein Elijah, Weinberger Nándor, dr. Bárdos Imre és Ing. Krausz Ernő. Ezuttal már 94 nagyobb helységet látogattak meg. Ebben a számban még nem foglaltatnak benne a járási székhelyek körül fekvő kisebb községek. Az akció eredménye a tervezet szerint alakult.

III.

Az 5699. évi eredmény a csoportok százalékaránya szerint

1.	Timișoara	19.9	százalék
2.	Cluj	15.1	"
3.	Oradea	10.2	"
4.	Arad	6.6	"
5.	Sátmar	6.2	"
6.	Târgu-Mureș	5.6	"
7.	Brașov	2.3	"
8.	Lugoj	2.1	"
9.	Medias	1.9	"
10.	Baia Mare	1.4	"
11.	Sighet	1.3	"
12.	Alba-Iulia	1.2	"
13.	Carei	1.1	"
14.	Dej	0.9	"
15.	Petroșani	0.9	"
16.	Reșița	0.9	"
17.	Dicioșântmartin	0.9	"
18.	Sibiu	0.8	"
19.	Deva	0.8	"
20.	Hățeg	0.8	"
	Többi helységek összesen	19.1	"
		<u>100</u>	"

Az 5699. évi eredmény gyűjtőágak szerint

Persely	27	százalék
Aranykönyv	8	"
Gallil	33	"
It. adományok	3	"
Templomi adom.	4	"
Olajfa adományok	4	"
Szefer Hajeled	1	"
Bélyegek	1	"
Tisri akció	7	"
Chanuka	2	"
15 Svat	1	"
Purim	5	"
Pesach	0.5	"
Lagbeomer	0.5	"
IMi persely	1	"
Részletezetlen	2	"

100 százalék

Az egyes gyűjtőágazatokban résztvett helységek száma:

Akció	5698	5699
Persely :	98	120
Gallil	70	94
Hagyományos akciók:		
Tisri	45	54
Chanuka	54	35
Purim	53	55
Pesach	16	12
15. S'vat	24	37
Tamuz 20.	4	18
Legbeomer — Anyák napja	10	17

A kiadások százalékos felosztása

Személyzeti fizetések	22	százalék
Utazási költségek	7	"
Irodai kellékek és nyomtat- ványok	14	"
Galil utazási költségek	6	"
Leírások	0.5	"
Házbér	2	"
Pósta és telefon	5.5	"
Adó és betegsegélyző	2.5	"
Helyi és körzeti irodák	24.5	"
Szubvenciók	3. —	"
„Uj Kor“	1	"
Propaganda költségek	12	"
	<u>100</u>	<u>"</u>

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ERDELYI KÖNYVTÁR

167-

5